ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1193

4 динара

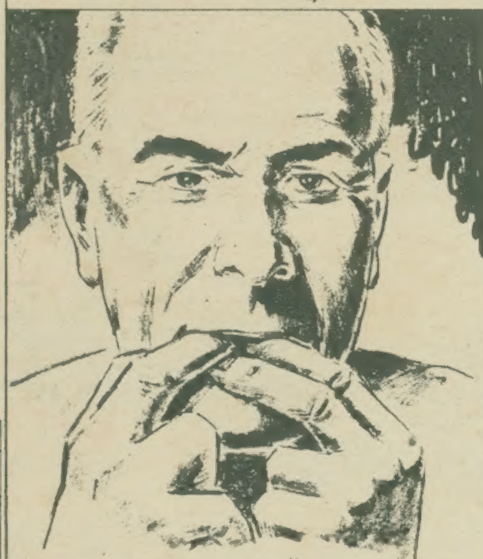
8.11.1974. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXV

КОМПЛЕТАН СТРИП

ПУТ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

Ripley

Веровали или не!

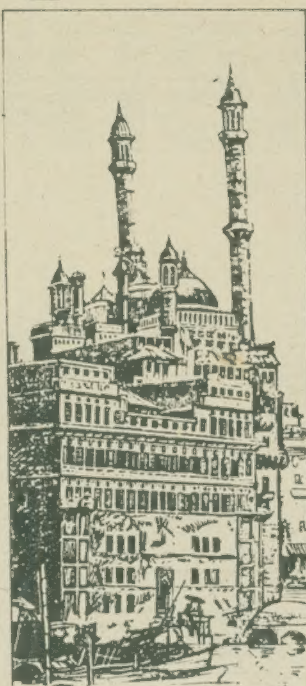
СИЛБО ГОМЕРО

НАЗИВА СЕ НАРОЧИТИ **ЈЕЗИК ЗВИЖДУКА** КОЈИМ СЕ ВЕЋ ВЕКОВИМА СПОРАЗУМЕВАЈУ СТАНОВНИЦИ КАНАРСКОГ ОСТРВА **ГОМЕРА.**

НАЈУЖА ЗГРАДА У ПАРИЗУ НАЛАЗИ СЕ У УЛИЦИ ШАТО Д'О — ШИРОКА ЈЕ СВЕГА 99 САНТИМЕТАРА.

У ШПАНСКОМ ГРАДУ **МЕРИДИ** МАГАРЦИ, НАТОВАРЕНИ ПОСУДАМА, САМИ ОДЛАЗЕ НА УДАЉЕН ИЗВОР ГДЕ ИМ ПЛАЋЕНИ ВОДОНОША УЛИЈЕ У ЊИХ ВОДУ.

ОБА МИНАРЕТА

ЏАМИЈЕ АУРАНГЗЕБ У БЕНАРЕСУ (ИНДИЈА) ВИСОКА ПО 45 МЕТАРА, **ОДСТУПАЈУ ОД ВЕРТИКАЛЕ ЗА ПО 37** САНТИМЕТАРА.

Село **БОЈПУР** У ИНДИЈИ, КОЈЕ ИМА СВЕГА 380 СТАНОВНИКА, КОЛЕВКА ЈЕ ЈЕЗИКА **БОЈПУР** КОЈИМ ГОВОРИ **25.000.000 ЉУДИ.**

ЧАСОВНИК

У СОБИ У КОЈОЈ ЈЕ 17. ДЕЦЕМБРА 1830. УМРО **СИМОН БОЛИВАР,** БОРАЦ ЗА СЛОБОДУ БОЛИВИЈЕ, **ЗАУСТАВЉЕН ЈЕ У ТРЕНУТКУ ЊЕГОВЕ СМРТИ ПА И ДАНАС, ПОСЛЕ 143 ГОДИНЕ, ПОКАЗУЈЕ ИСТО ВРЕМЕ.**

1193/2

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● за једну радну сезону, која у ствари траје око седам дана, гусеница јапанске свилене бубе испреде нит дугачку 900 метара. То је отприлике 30.000 пута више него што износи дужина њеног тела.

● природа се покаткад забавља на чудан начин: један од примера је и случај сиве гуске из сибирских степа. Баш у време миграције одрасле сиве гуске због митарења а младунци због нејакости, не могу да лете па су приморани да ходају. И тада огромна армија гусака, кад падне мрак, полази на пут у потпуној тишини савлађујући све препреке. Оне чак препливавају степске реке и никад не промаше правац. У зору јато се раздваја у групе које проводе дан скривене у шумарцима или шевару поред баре. Овај гушчији марш траје петнаест до двадесет дана. За то време старим гускама израсте перје а млади ојачају, па сви заједно настављају сеобу на југ летећи. Да би прелетеле Хималаје сибирске гуске морају покаткад да лете и на висини од 7.000 метара и тада многе од њих страдају.

● за последњих пет хиљада година човечанство је водило 14.513 мањих и већих ратова и сукоба у којима је 3,640.000.000 људи изгубило животе.

● недавно је објављена вест да су научници у Пастеровом институту у Паризу направили нову вакцину против беснила која је 30.000 пута јача од вакцине коју је направио Луј Пастер. Они још тврде да ова нова вакцина не само да је толико пута јача већ и не оставља никакве последице.

● старе Инке били су мајстори за акустику. Нарочите цеви, уграђене у зидове, омогућавале су њиховом краљу да са свог престола издаје наредбе по читавој палати и разговара са својом женом иако су се њене одаје налазиле шест спратове ниже.

● два научника са америчког универзитета Харвард дошла су недавно до необичног открића: супротно свим другим сисарима кенгури што брже трче то имају мању потребу за кисеоником. То објашњава због чега ове животиње могу тако брзо и дуго да трче не замарајући се.

● температура кишних капи просечно је нижа од температуре ваздуха за око 3 Целзијусова степена.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

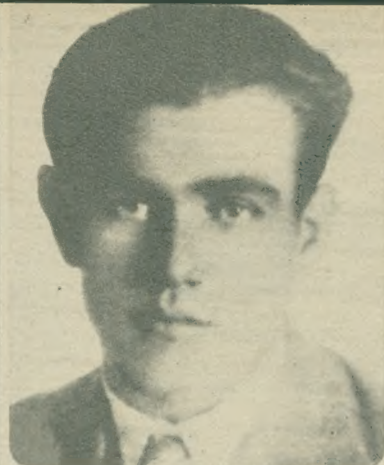

НОЋ КОД ПАКЛЕНИХ ОТОКА

Капетан Иван Томаш

Са сузама у очима Фране и Томислав су се опростили од тешко рањеног оца и спустили се у чамац. Иза њих је у бури остао изрешетан бродић који је тонуо.

У малом месту Крила-Јесенице на самој морској обали између Сплита и Макарске касно једне октобарске ноћи 1942. године сви су спавали кад се у помрчини, испред кућа од камена, указало неколико прилика. Партизани. Пошли су редом од куће до куће и почели да дозивају домаћине.

Један од њих застао је поред мале приземљуше четрдесет двогодишњег Ивана Томаша који је ту живео са женом и четворо деце. Пропео се на врхове прстију до прозора и закуцао. Није прошло дуго а у кући се упалила слаба светлост.

— Ко је? — упитао је бунован домаћин протурајући главу кроз прозор.

— Партизани! Буди жену и децу, па узмите најпотребније ствари и пођите на гат...

— Зашто, друже? — прекинуо га је Иван збуњен и уплашен.

— Морате на Вис! Цело село треба да се пребаци и то одмах јер сутра долазе Немци. Пожурите, остали су већ кренули.

Пре него што је Иван успео још нешто да упита партизан се изгубио у ноћи, исто онако нечујно као што је и дошао.

ОНИ ПЛОВЕ НА ХВАР

Недалеко, са гата већ се чуо жамор људи и бректање бродских мотора. Власници трабакула спремали су се за покрет.

Иванова жена Милка није хтела да остави кућу и крене у збег. Пловидба по мрклом мраку, само помоћу једара, била је за њу и децу исувише опасна. Додуше, њихов трабакул је имао мотор, али Иван око њега није знао да барата. Тај посао увек му је обављао најмљени стројар. Ноћас га није било у селу јер је неколико дана раније отишао у Сплит.

Милка је преклињала мужа да и он не иде, али је капетан био упоран. На једвите јаде пристао је да са њом остану њихове две нејаке кћери док се он са старијом децом, осмогодишњим Томиславом и једанаестогодишњим Франом, укрцао на свој моторни једрењак „Добар отац" и са разапетим једрима запловио кроз ноћ.

Иван је одлучио да не иде са осталима на Вис, већ на Хвар где ће се прикључити партизанима.

До Хвара су имали више од 25 миља. Пловили су несигурно, готово насумце, и споро. Већ је свитало кад су најзад упловили у хварску луку.

Иван Томаш се на Хвару пријавио IV поморско-обалском сектору морнарице Народноослободилачке војске Југославије. Са њим су била и његова два сина.

Петнаестог јануара 1943. године капетана „Доброг оца" позвали су у команду.

— Иване, потребно је да се пребаце ћебад, муниција и лекови на Вис. Знамо да немаш стројара па ћете теглити бродић Марина Новаковића са Шолте. И он ће бити натоварен... Можеш ли? — упитали су га кратко.

— Могу! — одговорио је Иван без двоумљења. Знао је да се мора, Вишанима је потребна помоћ.

МОРАЛИ СУ ДА СЕ ПРЕДАЈУ

Увече је из хварске луке, готово неопажено, исловио Маринов бродић који је на јаком ужету за собом теглио „Доброг оца" на коме се налазио Иван са Франом и Томиславом. Голишави, само у гаћицама, дечаци су спавали испод палубе.

Кад су око поноћи стигли до Паклених отока, до њих је изненада допрло брујање бродских мотора. Постојало је све јаче док из мрака нису изронила два немачка торпедна чамца. Појавили су се као авети.

Снажни рефлектори са немачких чамаца обасјали су Маринов и Иванов бродић и кроз ноћ се разлегло наређење:

— Халт!

Марин и два члана посаде са његовог брода скочили су у море. Покушали су да се спасу пливајући и гњурајући наизменично. Засуо их је резак митраљески рафал, али их ниједан метак није погодио.

Немци су брзо притерали чамце уз Маринов брод који је без кормилара, са упаљеним мотором, наставио да плови лево-десно.

Светлост рефлектора титрала је на води. Постајала је све немирнија због ветра који се појачавао. Спремала се бура. Марин и његови људи на тренутак су изронили, а онда поново нестали под водом. Један немачки чамац пошао је за њима и они су, кад су следећи пут изронили, схватили да је бекство узалудно. Морали су да се предају! Немци су их извукли из воде у чамац и, ударајући кундацима у леђа, утерали у кабину.

ПОД НЕМАЧКИМ РАФАЛОМ

За то време Маринов брод је бацао „Доброг оца“ по мору час на једну, час на другу страну. Иван, који је из кабине свог брода посматрао шта се догађало напољу, изашао је на палубу и сачекао други немачки чамац који је сада пловио уз његов брод.

Један Немац скочио је са свог чамца на палубу „Доброг оца“ и мешавином италијанског и немачког наредио кршном Далматинцу да пође са њим.

Иван је неколико тренутака гледао у мрак, у таласе који су постајали све јачи. Немилосрдно су ударали у бродић, његову једину имовину. Размишљао је о деци која су доле, испод палубе, још спавала. Ако не послуша Немца, можда за њих још има спаса, можда ће их оставити намиру.

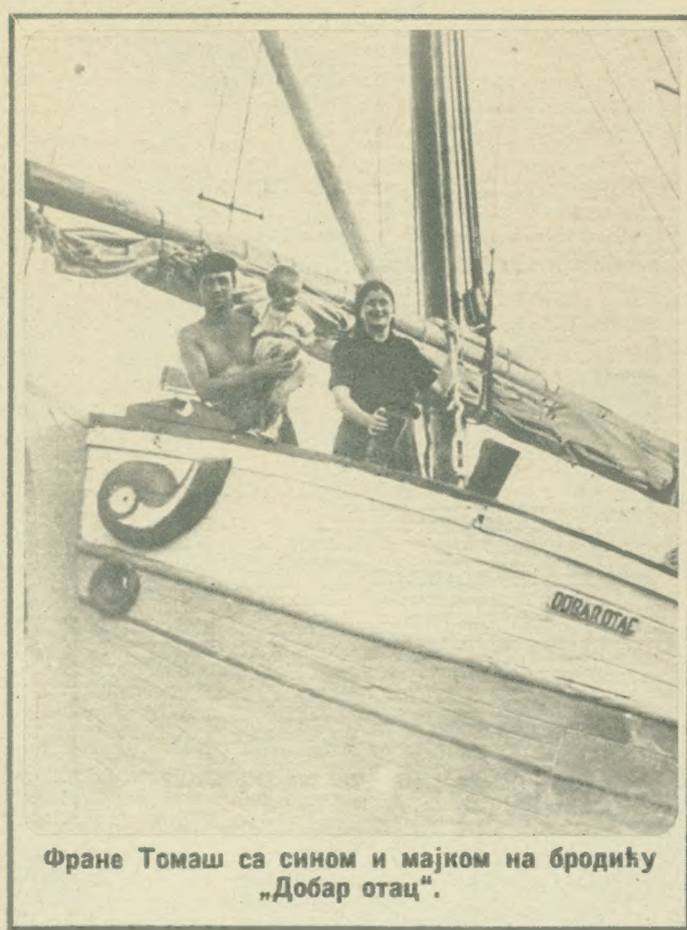
— Не! — одговорио је одсечно. — Ја остајем овде!

Немац га је без речи гледао неколико тренутака а онда се окренуо и скочио на свој чамац који је запловио према оном другом, удаљеном стотинак метара. Кад му се придружио, рефлектори са оба чамца потпуно су осветлили два бродића који су се, везани, љуљали на таласима.

На „Добром оцу“ Иванова деца још су спавала. Са секиром у руци коју је узео из кабине Иван се упутио према прамцу свог брода. Морао је, без обзира на то шта ће Немци учинити, да пресече уже којим је „Добри отац“ био везан за Маринов брод јер је претила опасност да га овај, пловећи сада без кормилара, баци на хриди неког од Паклених отока. Светлост рефлектора пратила је сваки његов покрет.

Тек што је замахнуо секиром према ужету, запраштала је митраљеска паљба. Убитачна зрна падала су по палуби, ударала у бок бродића, бушила га, откидала иверје са јарбола. Кроз рупе на боку вода је почела да продире у бродић.

Иван је потрчао према кабини да се склони, али се одједном занео. Рафал га је пресекао преко паса и он је застао као ошинут громом. Леву руку је подигао, као да хоће да се заштити, а десном се ухватио за стомак. Топла крв облила му је шаку. Стајао је неколико тренутака обузет болом, онда се полако, посрћући, упутио према кабини.

Фране Томаш са сином и мајком на бродићу „Добар отац“.

ДА ТЕ РИБЕ НЕ ПОЈЕДУ!

Немци су престали да пуцају, стајали су на својим чамцима и посматрали призор.

Иван се дотетурао до улаза у кабину и застао. Погледао је кроз мрак на пучину: ветар је помахнитало дувао а таласи почињали да дивљају.

— Децо! — болно је јекнуо и почео да се спушта под палубу. Тело му се грчило од болова а крупне грашке зноја оросиле лице. Десна шака била му је пуна крви.

— Децо, устаните! — будио је Томислава и Франу кад је најзад стигао до њих. Пред очима му се мутило. Из њега је истицао живот.

Кад су се деца пробудила и видела рањеног оца, почела су да плачу. Старији Фране помогао му је да легне, док се Томислав збуњен и уплашен гушио у плачу.

Изрешетан митраљеским зрнима бродић се брзо пунио водом. За неколико минута ниво воде у броду попео се до мотора. „Добар отац“ је тонуо.

— Морате бежати, децо! — простењао је Иван.

Томислав је чврсто зграбио оца, није хтео да га остави. Старији брат свом снагом га је вукао за руку. Морали су да крену јер је вода све више надирала. Томислав се уз врисак отимао од њега грчевито се држећи оца. Тада је капетан Иван још једном с муком отворио очи и прошапутао:

— Идите, децо! Бежите... Поздравите мајку и реците партизанима, кад прође рат, да вам извуку овај брод из мора. Од њега ћете живети...

Када је Иван поново склопио очи, Фране је снажно повукао Томислава према палуби. Потрчали су уза степенице, али је Фране нагло застао. Као да се нечег сетио, вратио се назад и брзо закључао кабину у којој је остао да лежи капетан Иван.

— Да те рибе не поједу, оче! — шапнуо је са сузама у очима, а онда се окренуо и појурио за Томиславом на палубу.

СПАСЛА ИХ СТАРИЦА

У паничном страху два дечака су спустила у побеснело море мали чамац за спасавање и једва некако ушла у њега. Ветар и таласи су их понели. Весла нису имали, а она им ионако не би много вредела. Готово голи, дечаци су дрхтали од страха и хладноће и држали се грчевито за ивице немирног чамца да не испадну.

Пред зору мали чамац са двојицом промрзлих дечака, уморних од плача и узалудног дозивања у помоћ, ударио је о једну хрид и распао се уз тресак. Дечаци су се нашли у мору. Фране је ухватио Томислава за руку и покушао да се докопа стене. Пливао је очајнички, борећи се са таласима. Вода му је улазила у уста, вукла га. А онда се последњом снагом ухватио за стену. Вукући Томислава за собом, пењао се уз мокро, клизаво камење. Најзад су били на чврстом.

Кад су изишли на обалу, цвокотали су од хладноће. Не знајући куд да крену, шћућурили су се један уз другог у једнојували и чекали да сване. Налазили су се на острву Свети Клемент, једном од 14 малих, каменитих острва која припадају Пакленим отоцима.

Кад су се мало угрејали, кренули су преко острва. Ускоро су у подножју једног брежуљка угледали малу кућу од камена. Изгледало је да у њој нема никога и дечацима је лакнуло кад се у дворишту појавила нека старица.

Фране и Томислав били су спасени.

После рата Југословенска ратна морнарица извадила је са дна мора код Паклених отока потопљени бродић и уз војне почасти сахранила тело Ивана Томаша. Старији Иванов син Фране дуго је још са „Добрим оцем“ који и данас плови, вадио песак из мора.

М. Тодоровић

WALT DISNEY
МИКИ

УЈКА МИКИ, ОВО ЈЕ НЕДЕЉА „БУДИ ПАЖЉИВ ПРЕМА ПТИЦАМА"!

ПА ЈА САМ УВЕК ПАЖЉИВ ПРЕМА ЊИМА!
ПА...

АЛ' САД БУДИ **ИЗУЗЕТНО** ПАЖЉИВ!
КАКО КАЖЕШ!

ПОГЛЕДАЈ, УЈКА МИКИ! НЕКА ПТИЧИЦА КРУЖИ!

ТРАЖИ СЕБИ, СИРОТИЦА, КУЋУ!

ЗАЧАС ЋЕМО МИ ЊОЈ НАПРАВИТИ КУЋИЦУ!

ТАКО! ПРИДРЖИ ЈЕ ДОК ЈА ИСКОПАМ РУПУ!
Copyright © 1973 Walt Disney Productions World Rights Reserved

ПОЖУРИ! ЈОШ КРУЖИ И ТУЖНО ПИШТИ...

ГОТОВО!

И ГДЕ ЈЕ САД ПТИЧИЦА?!

ЋИЈУ-ЋИ!
МИКИ
1193/32

ТАЈНЕ ЂАЧКОГ СРЦА

ОД ДАНАС СИ МОЈА

ДА НИЈЕ БИЛО СЛАВКА ПОРЕД МЕНЕ, КО ЗНА ДА ЛИ БИХ ДОБИЛА УДАРНИЧКУ ЗНАЧКУ.

Августовске жеге 1973. Испред Дома омладине у Смедереву окупила се велика дружина која је весело жагорећи стала у нешто што би требало да представља врсту. Испред нас се поносно вијорила бригадирска застава са извезеним **ОРА Београд — Бар 73.**

Пред збор је изашао младић са дугом таласастом косом и одсечним гласом објаснио шта се од нас очекује на акцији. Посматрала сам његову складну фигуру, густе обрве навучене на очи и бркове. „Леп је, али сигурно и уображен!" — помислила сам. Сазнала сам да је то наш трасер Славко. Правила сам се да ме не интересује а хватала сам себе како га кришом посматрам. Ако би нам се погледи случајно срели, мрштила сам се и окретала главу.

ОН И МИЉА

Уз песму и шалу пут је брзо прошао. Јабука нас је дочекала у свој својој лепоти. Чинило ми се као да сам у бајци. Била сам срећна јер сам одавно желела да окусим бригадирски живот. А још да ћу бити секретарица бригаде, о томе нисам ни сањала! Једино ме је бринуло како ћу се уклопити са бригадирима пошто сам по природи била мирна и повучена.

Првих дана је на траси било напорно. Својски смо запињали да од почетка будемо најбољи, а по дланововима ненавиклим на тежак физички рад прскали су жуљеви тако да је „санитет" имао пуне руке посла. Увек сам са већим жаром радила кад је Славко био поред мене. Нисам осећала тежину крампа нити ми је сметао зној који ми је пекао очи. Радовала сам се сваком повратку са трасе јер смо нас двоје заједно састављали дневну заповест команданта насеља. Али, зид који нас је одвајао још није био срушен.

Једног дана док сам ушивала амблеме бригадирима чула сам неку грају и смех. Подигла сам главу и угледала млађег брата Мишу (који је дошао са пионирима преко „Забавника") како се копрца у Славковом наручју покушавајући да се истргне. Славко га је спустио испред мене, насмејао се, и погледавши ме право у очи рекао:

— Миро, од данас си само моја! Твој брат ми те је дао за педесет амблема!

Уместо да одговорим нешто духовито што сам свим срцем желела спустила сам поглед, поцрвенела и једва изговорила:

— Ма, то се он само шали.

После тога сам избегавала Славкову близину. Једном, док сам замишљено ишла стазом, случајно ми је поглед одлутао у страну и од оног што сам видела остала сам пренеражена. Славко је ишао загрљен са Миљом, нашим санитетом. „Тако ти и треба кад си смотана к'о тенковска сајла!" — грдила сам саму себе. Патила сам, али нико није имао појма шта се са мном збива.

КРАТКА ОДБРАНА

Јутро је било прохладно али ведро, сунце се умивало у кристалној води језерцета крај кога нас је водио пут за трасу. Као хипнотисана сам посматрала природу и заборављајући протекле дане била све расположења. Као да сам слутила да ће се нешто лепо десити.

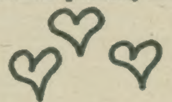
Код тунела нас је Славко поделио у неколико група. Рад је почео. Ја сам била одређена да носим воду првој групи. Кад сам се вратила са извора, чекао ме је — Славко. Рекао ми је да ћу носити воду другој групи а он се вратио да ми покаже пут. Кад смо пролазили кроз тунел, ћутке ме је ухватио за руку јер су се зидови једва назирали а ја сам се стално саплитала. Од додира његове руке кроз тело су ми пространјали жмарци. Желела сам нешто лепо да кажем, али мозак као да ми није функционисао. Кад смо стигли, један старији човек ми је објаснио да је извор уз поток, мало изнад воденице. На моје изненађење Славко је пошао да ми помогне. Држећи се за руке поскакивали смо с камена на камен. Воденица је незапажено остала иза нас а ми смо се у зло доба сетили да смо одавно пошли а на извор још нисмо наишли. Уморни, сели смо на пропланак, уживали у природи и разговарали. Чинило ми се да сањам. На први Славков покушај да ме пољуби окренула сам главу сетивши се оног сумрака и његове руке на Миљином рамену. Неко време сам се инатила док нисам одговорила на пољубац. Кад смо се тргли, видели смо да је доста времена прошло. Како сад да им објаснимо зашто смо се толико дуго задржали а воду нисмо нашли! Још је ударни дан, а жега несносна!

Чинило ми се да сањам. Обоје смо заборавили да смо у ствари пошли по воду, да је несносна жега, а наша бригада још има ударни дан.

НЕКИ СУ НАС РАЗУМЕЛИ

Никад у животу нисам толико црвенела као на неколико бригадирских састанака кад смо Славко и ја били главна тема и око нас се „укрштали ножеви". Једни су нас критиковали, други бранили. Прашина се ипак слегла тако да смо могли да уживамо у игранкама, филмовима, утакмицама и логорским ватрама. Било ми је велико задовољство да у трпезарији узимам и за њега храну, а знала сам да ће ме заузврат у аутобусу чекати заузето прво место и да ћу део пута преспавати на његовом рамену...

Растанак је био тужан. Није ме радовала ни ударничка значка. У јесен, кад сам дошла у Београд на студије, редовно смо се дописивали. Полако, време је учинило своје. Ипак, кад ми је јавио да долази, обрадовала сам се. Али, уместо Славка, енергичног и самоувереног каквог сам упознала и заволела на радној акцији дошао је сасвим другачији младић.

Међутим, и поред свега, успомене ме и сад понекад дирну у срце и ја се и данас радо сећам дивног момка са радне акције.

Мирјана Миладиновић,
студент, Вишњичка 15/1
Београд

(Хонорар: 250,00)

НАЈЛЕПША ЉУБАВНА ПЕСМА

Из осаме

Остани где си,
и теци као река,
и као дрво расти,
и одјом закуји,
ил' цветај као цвет.

Момчило Настасијевић
(1894–1938)

ИЗУЗЕТАН ЧОВЕК ЛЕЊИН

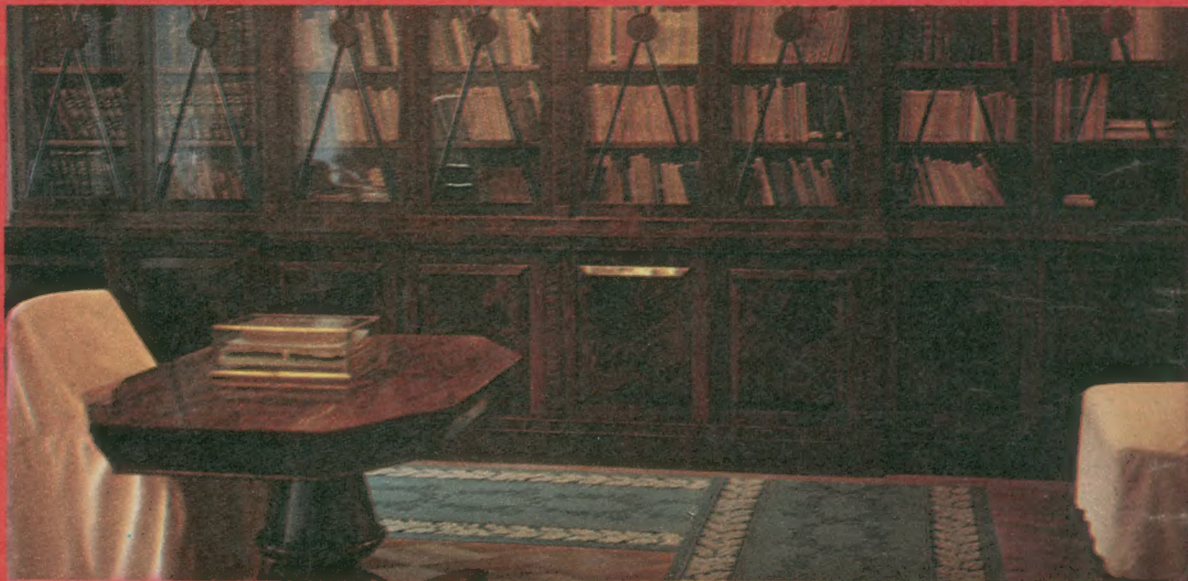
ЗНАЊ

— То је једини европски државник који има способност, карактер и знање који одговарају његовом положају — рекао је Бернард Шо за Лењина.

ШТА СА ТОЛИКИМ СОБАМА? — Први пут Лењин је стигао у село Горки средином јесени 1918, по савету лекара, да се опорави од хитаца које је на њега испалила атентаторка Фани Каплан. Старо имање окружено прекрасним парком допало се одмах Лењину, поготову што је Москва близу, тако да неће бити одвојен од послова. Али, са кућом је било проблема. У овој пространој вили с белим стубовима живео је пре рата градоначелник Москве Рејбнот, а породица Уљанових, навикла да живи у скромним становима и јефтиним пансионима у иностранству, није знала шта ће са свим тим собама. Владимир Иљич Лењин и његова супруга Надежда уселили су се у северно крило где су собе биле ниже, прозори мањи. Ту ће први шеф младе совјетске државе, тада једине социјалистичке земље у свету, провести с малим прекидима последње дане свог живота.

ДЕВЕТ ЈЕЗИКА. — Ма где да је живео, у Цириху, Лајпцигу, Лондону, Кремљу, Лењинов дом увек је изгледао једнако: скромно намештен и с пуно књига. Читао је много и брзо, бележећи на маргинама своје примедбе, скраћенице, подвлачећи са десетак различитих боја од којих је свака за њега имала свој симбол. Пратио је не само политичку и филозофску литературу већ и белетристику, домаће и стране писце које је читао у оригиналу. Одлично је говорио немачки, енглески, француски, знао италијански, дански, холандски, норвешки, шведски, латински. (Највеће му је уживање било да прелистава нове уџбенике и речнике.) Разумевао је и наш језик! Са многим писцима познавао се лично. Сачуване су њихове књиге са посветама Мајаковског, Горког, Бернарда Шоа. Овај енглески драмски писац, уман и духовит, написао је 1921. следеће: „Једином европском државнику који има способност, карактер и знање који одговарају његовом положају".

ПИСМО МИНИСТРУ ПОШТА — Заселак Горки био је једно од ретких места у Подмосковљу које је имало телефонску везу са Москвом и то је одиграло важну улогу при избору места где ће се Лењин лечити и одмарати. Чак и кад су му лекари забранили да ради, Лењин се занимао за све што се збивало у Кремљу с којим га је везивао директан телефон. Апарат марке „ериксон" преко којег је издиктирао више од 200 одлука, писама и чланака, није радио баш најбоље и задавао је Лењину велике бриге. У једном писму министру пошта Довгаљевском он се жали: „Мене не чују (ја чујем Москву) и прекидају ме по десетак пута. Људи које ми шаљете нешто филозофирају и постављају неке справе, али то ништа не помаже. Или су они потпуне будале — или паметни саботери!" Огорчени тон побуђује сумњу не само у техничке слабости него и у прислушкивање разговора.

НИКАД НИСМО БИЛИ ГЛАДНИ — Исто онако како је задивљавао свет руководећи изградњом прве социјалистичке државе, како је преживљавао њену глад и борбу против контрареволуције, како је охрабривао, учио, тако је изненађивао својом скромношћу. Није волео никакве повластице, није хтео да се издваја од других. Из библиотеке Румјанцев нису давали да се износе књиге. Лењин је молио да му их посуде увече, читао целу ноћ да би је ујутру вратио како би биле на располагању и осталим читаоцима. Није трпео похвале и дарове. Скромност се огледала и у његовом стану. Гвоздени кревет, алуминијумско посуђе у кухињи. За време гладних година слао је храну у дечија обданишта и болнице. Међутим, кад су почели да истичу Лењинову скромност, побунила се Надежда Крупскаја: „Пишу о нашем животу као пуном лишавања. То није тачно. Нисмо познавали нужду кад не знаш чиме да купиш хлеб".

Е И ХРАБРОСТ

ВОЛЕО ЈЕ БРЗИНУ — У великом црном аутомобилу марке „ролс-ројс" који су му поклонили петроградски радници (царска Русија имала је више „ролс-ројсева" него цела Европа), Лењин је из Горких одлазио у Москву на заседања, седнице, конгресе. Да би се кола могла лакше кретати кад стигне снежна руска зима, на задње точкове постављене су гусенице, а на предње салинци. Враћајући Лењина из Москве са бурних и заморних састанака, натраг у Горке, шофер Гиљ возио је по лошем друму полако. „Ви као да се клањате свакој сеоској кокошки" — задиркивао га је Лењин који је волео брзу вожњу кад образи бриде од ветра и срце брже куца.

ПРОПЕШАЧИО ШВАЈЦАРСКУ — Према подацима тајне царске полиције Лењин је био висок 166 сантиметара. Имао је снажно мишићаво тело, косу плаво-црвенкасту, истурене јагодице, очи смеђе искошене. Од младих дана носио је браду и бркове. Иако је радио често и по 18 сати дневно увек је налазио времена за физичку активност. У време прогонства, боравећи у Швајцарској, пешице је прешао целу земљу, попео се на сваку њену планину. Играо је крикет, бициклом је одлазио у дуге шетње. Волео је да се купа у хладној води, одлазио у лов мада није имао много успеха. Ипак, највише од свега волео је шалу. Кад би чуо нешто духовито, иронично, смејао се враголасто жмиркајући. На слици је алеја у Горкима којом је шетао сваког дана и клупа где се одмарао.

ЉУБАВ ПРЕМА ЖИВОТУ — У овим санкама Лењин је 19. јануара 1924, два дана пре смрти, пошао у последњу шетњу: говорио сељанима засеока Горки. Сутрадан седео је у фотељи, замишљен. Напољу је парк био у дубоком снегу. Ништа се није видело јер је мраз заледио прозоре. Преко пута њега Надежда Крупскаја читала му је причу Џека Лондона „Снага живота". Кроз снежну пустињу Аљаске пробија се човек који умире од глади. Ослабио је тако да више не може да хода. Пузи. Поред њега се вуче болестан вук који такође умире од глади. Заметнула се борба. Ко ће победити? Вук? Не, победио је човек. Невероватна жеља за животом улила му је снагу. Имао је циљ — лађа се већ видела на ивици пустиње, на обали. Тамо је живот. Била је то права прича за правог човека-борца. Двадесет првог јануара 1924. цео свет је знао да Лењина више нема.

СВАКИ СЕКУНД — Сигурно је да је пресудан тренутак кад се немирни син професора математике Владимир определио за револуционаран пут било погубљење његовог старијег брата Александра Уљанова који је стрељан зато што је учествовао у завери против цара. Од тога часа Лењин се одлучио: треба рушити али не само појединца већ цело државно уређење. И увек је био први, гимназију завршава с одличним успехом, правни факултет дупло брже од својих колега, чита, пише, ствара своју теорију о новом, праведнијем друштву. Како је то успевао? Основно, веровао је да је у праву. Уз то, строго се придржавао реда и систематичности и ништа није мрзео као нетачност и непоузданост. Сматрао је да је сваки секунд драгоцен и водио рачуна о свом и туђем времену. На његов захтев допуштено је било да на седницама уводна реч траје 10 минута, за први прилог дискусије давало се пет, а за други три минута. Трећи пут није се смело говорити.

Текст: В. Смиљанић

У РУДНИКУ

УЗАЛУД САМ ПОКУШАВАО ДА МИСЛИМ НА НЕШТО ЛЕПО, А НЕ НА КАМЕЊЕ КОЈЕ МЕ ЈЕ ПРИТИСКАЛО.

Када сам у рано фебруарско јутро изашао из куће, све је било као и обично. Брда изнад града била су покривена снегом који се црнео од угљене прашине из оближњег рудника. Умотан у дебео вунени шал, носа црвеног од јутарњег мраза, журио сам на посао.

Тих дана баш сам почео да радим у новој јами рудника угља у Лонгтону, у покрајини Стафордшир. Када сам стигао пред улаз у јаму, готово сви рудари су се већ били окупили.

— Баш је хладно јутрос — промрмљао сам уместо поздрава и завукао руке још дубље у џепове.

Неколико људи само је климнуло главом. Промрзли, скупили се један уз друге у очекивању да смена почне.

Нестрпљиво сам цупкао док сам чекао да ме расклиматани лифт одвезе до подземне галерије. Што пре почнем да радим пре ћу и завршити.

ЛАМПА СЕ УГАСИЛА

Целог јутра радио сам на подупирању зидова јаме, неколико стотина метара испод земље. Свод је био низак, па сам морао да радим у клечећем положају. Око подне почео сам да осећам јаке болове у леђима и утрнулим ногама. Уморан и нерасположен проклињао сам у себи предрадника који ми је дао овај посао и дан када сам се запослио у руднику. Једва сам чекао да дође крај смени.

У једном тренутку учинило ми се да чујем удаљену грмљавину. Застао сам и уплашено се осврнуо око себе. Сигурно би ме обузела паника да нисам видео како моји другови недалеко од мене и даље спокојно раде. Помислио сам да ми се само учинило да сам нешто чуо па сам наставио да радим.

Не знам колико је времена прошло када је одједном тле под мојим ногама задрхтало. Зачула се тупљава и одмах затим заглушујући прасак. Попустио је гвоздени носач који је подупирао таваницу. На све стране летело је одроњено камење и угаљ. Лампица на мом шлему се угасила.

У првом тренутку следио сам се од ужаса, а онда сам почео да дозивам у помоћ. Међутим, из сувог грла нисам могао ни гласа да пустим.

ИГРА КЛИКЕРА

У клечећем положају, затрпан камењем и угљем, са приклештеном руком, нисам могао ни да се померим. Пред очима су ми титрале црвене искрице, а у глави бучало. Тешко сам дисао. Имао сам осећај да се давим у мору прашине.

Чудно је то како човек, суочен са смрћу, у делићу секунде сагледа читав свој живот, као на каквој филмској траци. Присећа се свега што се десило, неважних догађаја, најситнијих појединости, неостварених жеља.

Нешто слично дешавало се и са мном. Невероватном брзином смењивале су се слике и сећања на

родитељску кућу, на све оно што је требало да урадим а нисам, и све оно што бих урадио када бих остао жив.

И слика мог млађег брата Рона искрсла ми је пред очима. Рон је имао седам година и као и сви његови вршњаци волео је да игра кликере. Имао је обичај да их све поређа у један ред и тако ме мами да и ја заиграм.

Очи ми се напунише сузама. Зар никада више нећу видети свог брата? Па, мора да постоји неки начин да се спасем. Само не смем да дозволим да ме обузме паника. Морам да останем прибран. Али, како?

Треба да мислим на нешто лепо, размишљао сам грозничаво, да заборавим на тело које боли, одроњене стене, уста пуна прашине. Сигурно ће ме наћи. Па, не могу ме тек тако пустити да умрем.

Одједном, пала ми је спасоносна идеја на памет. Зашто не бих покушао да замислим да играм кликере са Роном! Тако ће ми брже проћи време.

Не знам колико сам таквих замишљених игара одиграо, приклештен између громада угља и стена, прекривен прашином, када сам угледао светлост. Чинило ми се да сањам. Не, ипак то није био сан. Сасвим јасно зачуо сам глас:

— Било би право чудо да је остао жив!

Желео сам да викнем „Жив сам!" али речи нису излазиле. Тек када ме је обузео ужас: шта ако они одустану од трагања? Не, наћи ће ме сигурно, уверавао сам сам себе. Само треба бити стрпљив. Морам да наставим замишљену игру кликера.

НИКАД ВИШЕ У ЈАМУ

Мислио сам да ћу полудети од среће када сам тик изнад главе зачуо снажне ударце пијука. Десетак минута касније кроз пробијени отвор продро је зрачак светлости. Појавиле су се нечије руке. Чим су ме дотакле препознао сам их: биле су то руке мога оца.

— Сине, жив си! — узвикнуо је и загрлио ме.

Пажљиво су ми ослободили најпре руке, па онда ноге. Само неколико минута касније био сам на хладном зимском ваздуху који ми је пресецао дах, али ја сам га жудно удисао. После три сата проведених у затрпаној јами пуној прашине ваздух ми је био најпотребнији.

Када сам се најзад нашао код куће, крај топле пећи, срчући врели чај зарекао сам се да више никада нећу сићи у јаму.

Неколико година после овог догађаја радио сам у полицији, а онда сам постао професионални играч билијара.

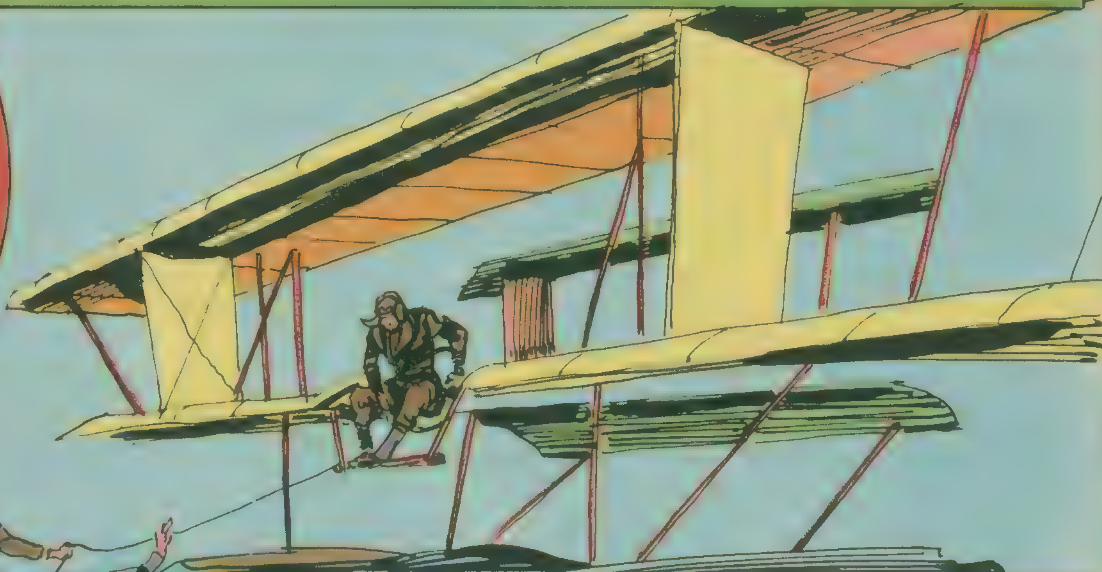

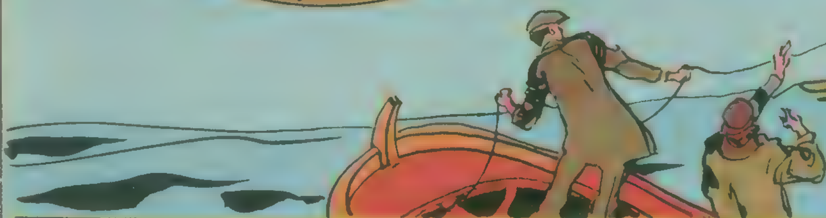
Чак и онда када су милиони телевизијских гледалаца с напетошћу пратили његову игру, Реј Риердон, светски шампион у билијару, није могао да избрише из сећања ужасне тренутке које је провео затрпан у руднику.

О. В.

ЛУЈ БЛЕРИО

Пријатељи једног француског инжењера и трговца ацетиленским свеиљкама за возила ни сами нису знали да ли имају посла са генијем или настраним човеком. Међутим, Луј Блерио, како се трговац звао, није био ни једно ни друго већ само љубитељ „летећих машина" које му никако нису давале мира. Жеља да направи било какву летелицу и да се на њој вине у ваздух постала му је опсесија. Било је то крајем 19. и почетком 20. века када су се на разним странама у свету вршени први покушаји да се конструише авион. Блерио је био упоран после неколико летова на својим примитивним моделима, направио је 1900–1903. године један од најбољих авиона тога доба

Блерио није први конструисао авион — та част припала је браћи Рајт. Није чак први ни полетео на њему, јер је то у Европи пре њега учинио Сантуж-Димон. Али и поред тога ушао је у историју ваздухопловства као човек који је први прелетео авионом Ламанш 25. јула 1909. године. Растојање од Калеа до Довера у дужини од 40 километара прешао је за 37 минута летећи на висини од 50—100 метара и на авиону сачињеном од дрвета чија су крила била облепљена лакираним папиром! Додуше, у то време његов авион је био „чудо технике", али смртоносно опасан јер је у случају изненадне кише постојала могућност да се за време лета дрвена крила расквасе и искриве а лепак попусти и хартија са њих отпадне. И поред тога Блерио се одлучио на лет преко Ламанша. Можда то никад не би учинио да није случајно, враћајући се са аеро-митинга у Дуију, чуо од путника у возу да енглески лист „Дејли мејл" даје награду од 5000 франака пилоту који прелети Ламанш. Блерио је истовремено сазнао да је његов ривал у ваздуху Латам тих дана то већ покушао, али се авионом срушио у море. Ипак, остао је жив. Блерију није требао јачи повод за лет преко канала од жеље да покаже свима да може да учини оно што његовом противнику није пошло за руком. И успео је. Када се вратио кући у Париз дочекала га је одушевљена маса света. Умро је 1936. у шездесет четвртој години као познати француски пилот, инжењер, пионир ваздухопловства и први носилац пилотске дипломе Међународне ваздухопловне федерације. У I светском рату његови авиони су били најбројнији и главни типови француског ваздухопловства.

ПЕГАВЕ ХИЈЕНЕ

Ђаволњи пси, како домороци источне Кеније називају пегаве хијене, прикрадали су се кроз траву испод дрвореда акација пратећи у стопу свој плен. Тај плен били су Френк Синглтон и Џон Финч који су се пробијали према месту где су оставили свој ландровер.

Синглтон и Финч управо су присуствовали гозби хијена и лично се уверили у њихову крвожедност. Возили су се ландровером када су тачно испод првог реда акација угледали лава како напада зебру и одвлачи је даље у високу траву. Призор их је привукао, па су оставили аутомобил и тихо пришли дрвећу одакле су могли неопажено да посматрају.

Лав је раскомадао зебру и спремао се за богат обед када се у даљини појавио чопор од петнаестак пегавих хијена. Лав их је приметио тек када су биле сасвим близу, подигао је своју велику главу са плена и претећи рикнуо. Изгледа да хијене то нимало није збунило пошто су, не прекидајући корак, све више стезале обруч.

Најзад, на Синглтоново запрепашћење, две хијене одвојиле су се из круга и полетеле право на лава неустрашиво заривајући оштре зубе у његова бедра. Лав је увређено рикнуо, подигао шапу и снажно ударио хијену са своје десне стране. Моћна шапа са канџама закачила ју је по слабинама дерући кожу и месо све до костију. Смртно рањена животиња одвукла се на предњим ногама под најближе дрво.

Али, лав није обратио пажњу на другу хијену која је и даље насртала. Када се окренуо да и у њу удари, она је одскочила у страну отворивши пут осталим хијенама. Ове су навалиле на лава нападајући га зубима све док му низ стражње шапе није потекла крв. За време тог муњевитог напада читав чопор завијао је заглушујући уши Синглтону и Финчу.

Лагано, вероватно да не би сасвим изгубио достојанство, лав је напустио поприште и плен и нестао у непрегледној трави. Сада су хијене навалиле на зебру и у року од неколико минута од ње није остало ништа.

ГОЛИМ РУКАМА

Финч и Синглтон пошли су према ландроверу. Налазили су се на пола пута када су приметили да их чопор хијена издалека прати. Одмах су схватили да су их животиње откриле по мирису и да се по свој прилици спремају да их нападну.

Неизвесност је трајала око десет минута, а онда су хијене кренуле у напад. Синглтон је, жалећи што је пушку оставио у аутомобилу, ишао иза Финча који је држао запету винчестерку и пустио хијене да се сасвим приближе. Кад је отворио ватру, две хијене су пале а остале су стезале обруч око двојице људи бацајући им се у ноге. Финч је убио још једну поготком у главу, али је животиња стигла да га уједе за ногу.

Хици из винчестерке ранили су још неколико хијена, а када је нестало муниције, Финч је пушку ухватио за цев и кундаком навалио на „ђавоље псе“. За то време ненаоружани Синглтон бранио се голим рукама. Тако су се дохватили ландровера.

Не разговарајући много стигли су до домородачког села где је Синглтон од пре извесног времена боравио. Сада је био начисто са хијенама и причама о њиховом „кукавичлуку“ које је донео из Америке. Али, био је још више него раније решен да покуша да помогне својим привременим домаћинима чије су село десетковале хијене које су последњих месеци харале тим делом источне Африке.

ПОЗНАНСТВО У НАЈРОБИЈУ

У то време Френк Синглтон налазио се у Кенији око два месеца. Имао је 27 година и био слободан фото-репортер. Крајем 1971. склопио је уговор са агенцијом „Јуропиан њуз сервис“ (Агенција за европске вести) да за њу направи серију фотографија о томе како се у афричким земљама одржавају национални паркови и дивље животиње чувају од истребљења. Прва етапа била је Кенија и Френк Синглтон нашао се у Најробију.

Тамо је одмах купио џип, снабдео се резервама бензина и уља и кренуо у џунглу. Прве три недеље провео је испитујући терен. Само повремено враћао се у Најробу да обнови залихе и пошаље агенцији фотографије. У Најробију је упознао Џона Финча, тридесет трогодишњег Енглеза који је већ десет година живео у Кенији и био службеник ма-

Бежећи од ватре и Френкових метака, животиње су се сударале и кидисале у пометњи једна на другу.

ЈЕНЕ СУ ДУХОВИ

— Поглавице Мези — рекао је Синглтон старцу — ако ми помогнеш, твоји људи се више неће плашити ђавољих паса, а и мртви ће бити безбедни.

лог резервата у Долини Велике Раселине у централном делу земље.

Постали су пријатељи и Финч је Синглтону говорио где треба да иде да би видео занимљиве пределе и ретке животиње. Једном му је Финч испричао о хијенама које не дају мира домородачком селу Туркана племена. Овакви редовни и масовни напади дивљих животиња, а нарочито хијена, могу да потрају и месецима. Власти покушавају да раселе таква несрећна насеља, али њихови житељи редовно одбијају то решење.

Још истог дана пошли су у село на које су се навадиле хијене, Финч у свом ландроверу, Синглтон за њим у џипу. Село је лежало на малој чистини окруженој зидом бујног, тешко про ходног зеленила.

Ту је живело стотинак мушкараца, жена и деце. Читаво село састојало се од земљаних колиба распоређених у круг и обора за домаће животиње. Тамнопути снажни поглавица средњих година по имену Мези радосно је дочекао госте. Финча је добро познавао од раније, али ниједном током разговора није поменуо хијене. Финч му је на туркана језику објаснио како Синглтон жели да остане у селу неколико дана да би направио фотографије чему се Мези обрадовао. Онда се Финч поздравио и вратио у свој резерват, а Сингл тон је остао.

КАКО ПОМОЋИ НЕСРЕЋНИЦИМА?

Током следећа три дана Синглтон се спријатељио са племеном, тумарао по околини, фотографисао у селу оно што му се учинило занимљиво. Једном је пратио мушкарце у лов на крупну дивљач. Четвртог дана хијене су напале старицу, мушкарца и дете који су се били удаљили из насеља. Човек и дете нису никада нађени, а старица је живела неколико сати пошто су је донели у село.

Сахранили су је на малом гробљу на ивици насеља и исте ноћи хијене су раскопале гроб и појеле леш. Читаво село било је ожалошћено јер се веровало да зли духови узимају облик хијена да би крали духове умрлих Туркана и носили их у неку врсту пакла. То је Синглтону на рђавом енглеском језику објаснио поглавица Мези. Још је додао да му није говорио о хијенама плашећи се да гост, када чује за њих, неће остати у селу.

Сутрадан се Синглтон одвезао до Финчовог резервата да би са њим поразговарао како да помогне несрећним људима. При повратку у село случајно су присуствовали борби хијена са лавом и на сопственој кожи осетили какву опасност представљају пегави „ђавољи пси".

— Слушај, Френк — рекао је Финч док су се приближавали насељу. — Видео си шта си желео и сада је најбоље да се са мном вратиш у резерват. Осећам да смераш неку глупост и не желим да страдаш само зато што тврдоглаве Туркане неће да напусте ово проклето место.

— Мислим да ћу остати овде још који дан, видећу шта могу да учиним. Не брини, бићу опрезан и ускоро ћу ти се јавити! — одговорио је Синглтон.

Вративши се у село, Синглтон је сазнао да су хијене и тог дана напале једног младића који је умро од рана.

ЗАПАМТИЋЕМО ИХ!

— Сахранићемо га кроз два дана — рекао му је поглавица — а онда ће доћи „ђавољи пси", откопати гроб и појести његов дух.

Синглтон није одговорио. Ушао је у своју колибу и стао да размишља како би се могло доскочити хијенама. Знао је да, ако хоће да уништи читав чопор одједном, мора да ради ноћу. Поглавица му је рекао да хијене дању нападају у мањим групама, а цео чопор спушта се на село само под окриљем ноћи.

Затим, било му је јасно да је за такав подухват потребна нарочита пушка, најбоље М-16. Неколико часова касније у глави је имао готов план који је могао да успе под условом да такву пушку негде набави и да поглавица Мези пристане да му помогне.

Одмах је радиом из свог џипа позвао Финча и изложио му план. Овај је обећао да ће му набавити пушку М-16 и послати је сутрадан. Затим је Синглтон отишао поглавици.

— Поглавице Мези — рекао му је ухвативши га за руку — чини ми се да могу да вас ослободим проклетих хијена, али ти и твој народ морате да ми помогнете. Важно је да знаш да за твоје људе нема никакве опасности, а ништа се неће догодити ни духовима ваших мртвих. Да ли пристајеш?

Поглавица је пристао. Тада му је Синглтон изложио шта жели од њега и његових људи. Требало је да пре сахране младића, по спољној ивици гроба у круг да ископају рупе које би биле близу једна другој и личиле на гробове. Ове рупе напунили би комадима дрвета, земљом и сувим лишћем намоченим у бензин. Бензином из Синглтоновог џипа посули би и простор између рупа тако да кад се све запали, начини непроходан пламени зид.

Тело несрећног младића било би положено у гроб у самом центру тог круга и у њега би се спустио и Синглтон с пушком. Када хијене навале привучене лешином, Мезијеви људи ће запалити бензин у рупама и између њих, а Синглтон ће из центра отворити ватру на чопор и побити све до последње хијене.

У КЛОПЦИ

Сутрадан, Синглтон је добио пушку и довољно муниције. Од раног јутра сви становници села који су били у стању да држе лопату копали су рупе око гробља. Када је пао мрак, Синглтон се са пушком и доста муниције спустио крај леша у гроб у средини, а домороци су се збили око рупа напуњених гранама и лишћем поливеним бензином да чекају на његов знак.

Тако је прошло око пет часова у мртвој тишини и мраку густом као тесто. Синглтон је у гробу лежао на леђима држећи цев пушке окренуту нагоре.

У неко доба крај гроба у коме се налазио зачуло се тихо гребање праћено пригушеним звуком налик на језив смех. Као у знак одговора из даљине се јавило више сличних гласова и Синглтон је у мраку изнад рупе угледао два блистава ока. Придигао се, наслонио на кундак пушке на тло и — видео на десетине светлећих тачкица поређаних у круг око гроба!

Повукао је обарач и чуо фијук хица и завијање хијена. Истог часа светлост је обасјала мало гробље као усред дана — први метак био је сигнал за домороце да запале бензин. Синглтон је у пламеној клопци угледао око педесет хијена како безглаво јуре сударајући се и кидишући у пометњи једна на другу.

„Ђавољи пси" покушавали су да побегну, налетали су на ватру, враћали се према средини где су их чекали меци, па поново срљали у пламен. Неки су у паници скакали у гроб право на Синглтона који је морао да се брани голим рукама настављајући да их засипа кишом метака.

За мање од десет минута све је било готово, мада се Синглтону чинило да је пакао трајао читаву вечност. Пет или шест хијена успело је да се пробије кроз пламен и побегне, тела осталих лежала су разбацана по гробљу. Чопор пегавих убица истребљен је.

— Најсмешније је то — причао је Синглтон Финчу када су се поново видели — да ми ни на крај памети није пало да направим и једну једину фотографију!

П. С.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

На једној висоравни између Кутне Хоре и Прага у пролеће 1419. године чешки хусити сударили су се са јаком четом немачких ритера. На челу одреда хусита јахао је проседи, дежмекаст човек оштрих црта лица на коме су се истицали густи бркови. Био је то Јан Жишка, војнички вођа чешког народног устанка. Он је те године повео чешке сељаке и сиромашно племство, присталице Јана Хуса који је четири године раније оптужен за кривоверство и у Констанци спаљен на ломачи, у рат против немачких феудалаца и католичке цркве.

Војска пешака дочекала је копљима, халебардама и буздованима коњанике у оклопима. Педесет једногодишњи Јан Жишка, још од детињства слеп на лево око, налазио се у првим редовима и продорним покличима бодрио остале на борбу. У жестоком окршају боље опремљени ритери нису се лако предавали. После првог судара војске су се повукле да мало предахну, а онда је битка настављена.

Видевши да неће моћи да изиђу на крај са хуситима, вештим у борби прса у прса, немачки ритери су затражили да поделе мегдан са Јаном Жишком и тако

ДВОБОЈ СЕКИРАМА

ПРЕДВОДЕЋИ ВОЈСКУ ХУСИТА НАОРУЖАНИХ МОТКАМА, СЕКИРАМА И БУЗДОВАНИМА, ЈАН ЖИШКА ТЕРАО ЈЕ КРСТАШЕ У ПАНИЧНИ БЕГ.

реше битку. Хуситски војсковођа прихватио је изазов.

КАО ПОКОШЕН

На једној чистини, недалеко од места где се битка водила, окупили су се борци и једног и другог табора чекајући да двобој почне. За Жишкиног противника ритери су одабрали снажног Јана Непомука Охенбрижиха који је био Чех али је прешао у Немачку и сада се, под именом Јоханес Фојербаух, борио против хусита. Пошто је изазван на двобој, Жишка је имао право да бира оружје и изабрао је нимало ритерско — секиру.

Кад су се нашли један према другом, Жишка и Фојербаух су са уздигнутим секирама, у ставу спремном за напад, полако кружили меркајући се и чекајући погодан тренутак да нападну. Изненада, Фојербаух је скочио снажно замахнувши секиром. Жишка је одскочио и оштрица секире само га је окрзнула. У истом тренутку, разјарен и црвен у лицу, завитлао је секиром изнад своје главе и, одједном, пустио је према Фојербауху. Овај је успео да подметне штит и секира се одбила откидајући готово половину његовог штита. Следећи Жишкин ударац пресекао је Фојербаухов панцир и задао му страшну рану на рамену.

Јаукнувши од бола и беса, Фојербаух је лудачки замахнуо секиром која је избила Жишки оружје из руке. Разоружан, Жишка је, севајући оком, поскакивао у круг да избегне Фојербаухов ударац а онда се бацио на њега и шчепао га око појаса. Настало је рвање и гушање. Пред очима многобројних посматрача двојица људи су се ваљали по земљи, борећи се на живот и смрт.

Најзад, Жишка се докопао Фојербаухове секире и, одгурнувши га од себе, замахнуо снажно. Фојербаух се пружио по земљи као покошен.

Неколико тренутака владала је мртва тишина, а онда се из многих грла заорила позната хуситска песма: „Где сте, божји бојовници...“

Према договору, немачки ритери морали су да се повуку.

Чешки Ханибал, како су многи звали Жишку, ишао је из боја у бој водећи за собом све више присталица. Борбено одушевљење народа било је тако велико да су се у редовима Жишкине војске бориле и жене.

ТВРЂАВА ОД КОЛА

Одлучан корак у даљем развоју народноослободилачке борбе Жишка је учинио 30. јула 1419. године када је градске саветнике Прага избацио кроз прозор. У Прагу је тада букнуо општи устанак и град је прешао у руке хусита.

У мају следеће године крсташка војска на челу са немачким царем Сигисмундом стигла је пред Праг. Знајући да слабо наоружани хусити неће издржати борбу са оклопним коњаницима, лукави једнооки војсковођа одлучио је да крсташе дочека у заседи са колским логором. Наредио је да се прикупе сва сељачка кола и да се ставе у стање приправности. На месту где се очекивао непријатељ кога су распоређена у више линија да би, кад непријатељ наиђе, могла образовати затворени, четвороугаони логор. Кад су крсташи већ били на помолу, хусити су заузели положаје на једном узвишењу. Кола су повезали ланцима, а испред њих причврстили даске да непријатељ не може да продре у логор. У средину логора смештени су испрегнути коњи, старице и деца док су остали, способни за борбу, распоређени на борбеној линији.

На таквом месту немачки витезови могли су да нападну хусите само пешке. Хусити су их дочекали кишом пројектила — цилитима, камењем, стрелама — из праћки, лукова и самострела. Кад је непријатељ, видевши да нема избора да продре у Жишкин логор, почео да се колеба и спрема за повлачење, хусити су отворили учвршћене капије између кола и бацили се на крсташе копљима, секирама и буздованима.

Сигисмунд није успео да уђе у Праг и власт у Чешкој 31. маја 1421. године морао је да преда хуситима.

ИЗГУБИО ЈЕ И ДРУГО ОКО

Јан Жишка, син сиромашног ритера из Троцнова, водио је на немачке коњанике у гвозденим оклопима војску сељака, жена па чак и деце наоружану, углавном, дугачким моткама чији су врхови окивани гвожђем. По његовом наређењу хуситске жене и девојке разбацивале су своје хаљине по трсци и жбуњу како би оклопници, заплићући се у њих, у јуришу спорије напредовали.

У бици код Раба, Жишка је изгубио и друго око али, иако слеп, ускоро је извојевао још једну победу код места Немачки Брод. На вест да долази Јан Жишка са својим хуситима, крсташи су у паници бежали пред њим.

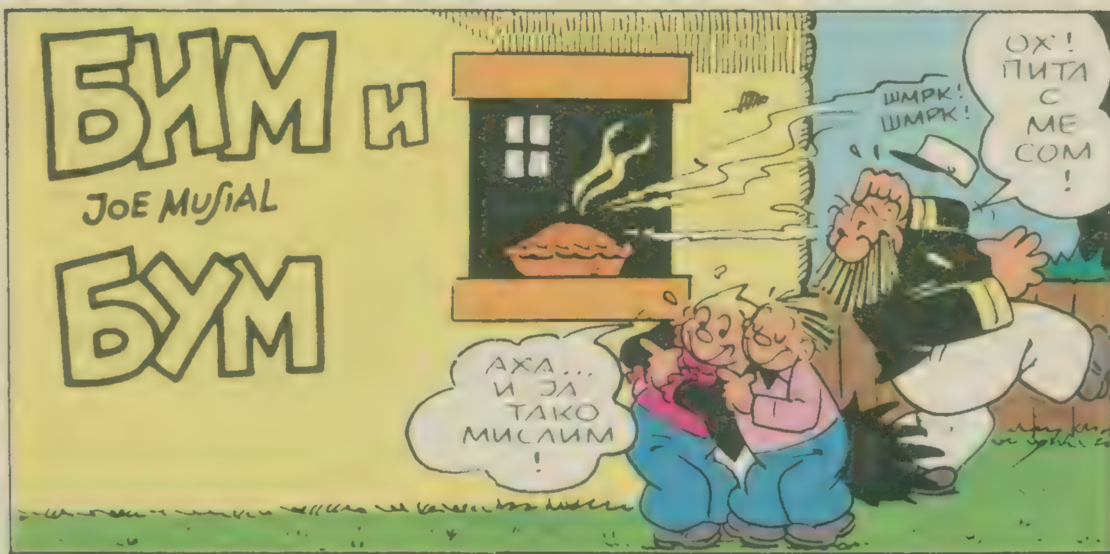
Управо када је завео нови поредак у Чешкој и на челу велике војске кренуо у Моравску, Јан Жишка је изненада умро 11. октобра 1424. Имао је тада око шездесет и четири године.

Жишкине присталице, које су осећале да су смрћу Јана Жишке изгубиле оца, прозване су сирочад.

●●●

Код нас се за време народноослободилачке борбе борила Бригада „Јан Жишка“, састављена од Чеха и Словака.

Н. Ђ.

БИМ и БУМ
JOE MUSIAL
ШМРК! ШМРК!
ОХ! ПИТА С МЕСОМ!
АХА... И ЈА ТАКО МИСЛИМ!

ХЕЈ! ВРАТИТЕ ТУ ПИТУ! МИ СМО ЈЕ ПРВИ ВИДЕЛИ!
АЛ' ЈА САМ ЈЕ ПРВИ ЗГРАБИО! ГУБИТЕ СЕ!
ПЉАС!

ОДЕ ПРЕМА СВОЈОЈ ПЕЋИНИ!
БРЗО... ДА КАЖЕМО МАМИ ДА ЈЕ ОН ЗДИПИО ПИТУ!
МОЈА ЈЕ! САМО МОЈА! МЉАЦ! МЉАЦ!

ОХ! АААХ!
ШМРК! ГРРР!

ГРРРРР!
АООО!
МОЛИМ ТЕ... УЗМИ ЦЕЛУ ПИТУ ...САМО МЕ ПУСТИ, ДОБРИ ЛАВЕ...
АЈООЈ!

УПОМОЋ!

МАМА! ПУФ... СПАСАВАЈ! ЈЕДАН СТРАШАН ЛАВ ЈЕ УКР'О ПИТУ А САД ЈУРИ И МЕНЕ!
СВЕДОЦИ КАЖУ ДРУКЧИЈЕ!
АХА!
3-10

ТИ, ПИТОЉУПЧЕ! САД ТИ ЛАВ НИШТА НЕ МОЖЕ! А ЗА ВЕЧЕРУ... ДОБИЋЕШ КОСТ!
ЦМОК!
MUSIAL

СРЕЋКО

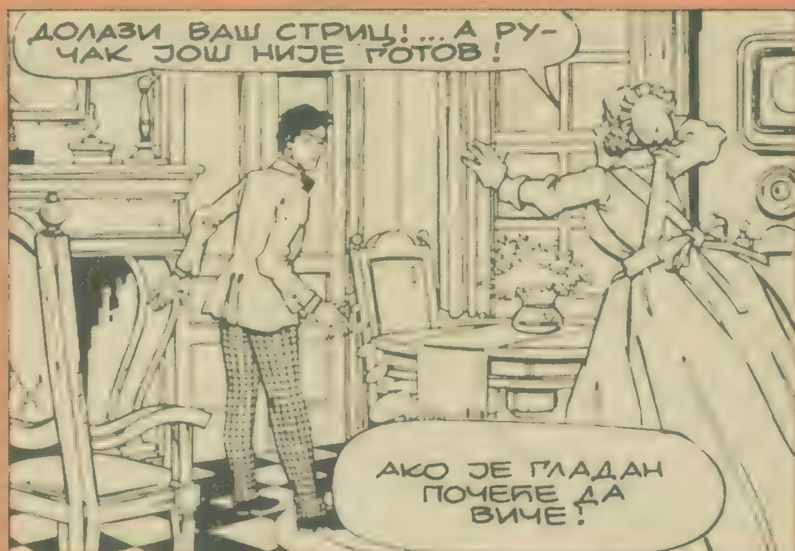

ПУТ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

ПРЕМА Жилу Верну

ИЗ КЊИГЕ ЈЕ ПРОВИРИО ПЕРГАМЕНТ...

ШТА ЈЕ ОВО?...

НИСАМ НИ СЛУТИО ДА ЋЕ ОВО НАГНАТИ ПРОФЕСОРА ДА ПРЕДУЗМЕ НАЈЧУДНИЈУ ЕКСПЕДИЦИЈУ XX ВЕКА.

ШТА ЛИ ЗНАЧЕ ОВА СЛОВА?

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

СУПА ЈЕ НА СТОЛУ!...

ДО ЂАВОЛА И СУПА!

ЈЕО САМ ЗА ДВОЈЕ ...

ОВО ЈЕ ПРВИ ПУТ ДА ВАШ СТРИЦ НЕ РУЧА!

ПОДИЋИ ЋЕ ГАЛАМУ КАД ВИДИ ДА САМ ПОЈЕО И ЊЕГОВ ДЕО...

АКСЕЛЕЕЕ

ОХ! ОПЕТ МЕ ЗОВЕ...

ИЗДИКТИРАО МИ ЈЕ СЛОВА НАШЕ АЗБУКЕ КОЈА ОДГОВАРАЈУ РУНСКИМ...

ЗНАШ ЛИ, АКСЕЛЕ, ДА ПИСМО И КЊИГУ НИЈЕ НАПИСАЛА ИСТА РУКА, ИЗМЕЂУ ЊИХ ЈЕ ВРЕМЕНСКИ РАЗМАК ОД ТРИ ВЕКА...

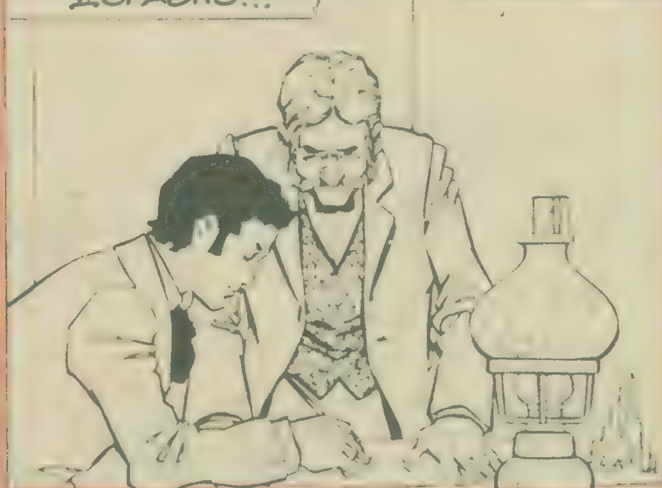
ПРОФЕСОР ЈЕ ЛУПОМ ПРОУЧАВАО КЊИГУ...

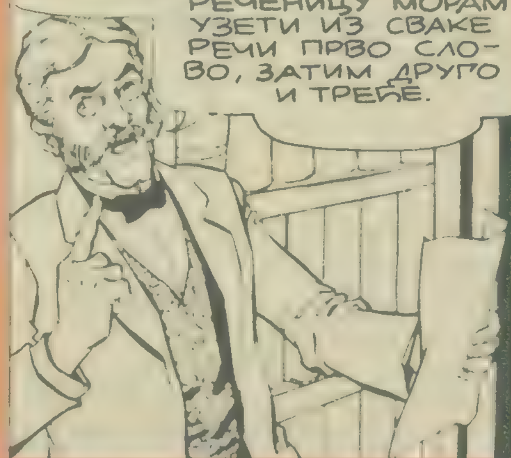
ХЕЈ! НА ПОЛЕЂИНИ ДРУГОГ ЛИСТА НЕКО ЈЕ ИСПИСАО СВОЈЕ ИМЕ... АРНЕ САКНУСЕМ! СЛАВНИ ИСЛАНДСКИ АЛХЕМИЧАР ИЗ XVI ВЕКА...

ДОК ЈЕ СТРИЦ ПОКУШАВАО ДА ОТКРИЈЕ ТАЈНУ ПИСМА ЈА САМ ПОСМАТРАО ПОРТРЕТ ГОСПОЂИЦЕ ГРОЈБЕН. БИЛИ СМО ВЕРЕНИ А ДА ТО МОЈ СТРИЦ НИЈЕ НИ ЗНАО...

СНАЖАН УДАРАЦ ШАКОМ О СТО ВРАТИО МЕ ЈЕ У СТВАРНОСТ...
АКСЕЛЕ, НАПИШИ БИЛО КОЈУ РЕЧЕНИЦУ, АЛИ ПОРЕЂАЈ СЛОВА ВЕРТИКАЛНО У ТРИ КОЛОНЕ.

ОДМАХ САМ НАПИСАО...
ВОЛИМ
ТЕГРО
ЈБЕН!

ОНДА САМ ПОРЕЂАО ТА СЛОВА ВОДОРАВНО...

ВТЈ ОЕБ ЛГЕ ИРН МО! ДА БИХ ПРОЧИТАО ОВУ РЕЧЕНИЦУ МОРАМ УЗЕТИ ИЗ СВАКЕ РЕЧИ ПРВО СЛОВО, ЗАТИМ ДРУГО И ТРЕЋЕ.

ВОЛИМ ТЕ, ГРОЈБЕН! А ТАКО ЗНАЧИ! ВОЛИШ ГРОЈБЕН!
ДА...НЕ...ЈА ...УФ!

НА СРЕЋУ, СТРИЦА ТО УОПШТЕ НИЈЕ ЗАНИМАЛО И ОДМАХ МИ ЈЕИЗДИКТИРАО СЛЕДЕЋИ НИЗ СЛОВА...
MMESSUNKASENRA. ICEFDOK. SEGNITT AMURTN ECERTSERRETTE, ROTAIVSAUDA, EDNECSEDSADNE LACARTNIIILUJSIRATRACSARBMUTABILEDMEK MERETARCSILUCO Y SLEFFENSNI.

ТО НЕМА НИКАКВОГ СМИСЛА! – УЗВИКНУО ЈЕ СТРИЦ И БЕСНО ИЗЛЕТЕО ИЗ СОБЕ.
ТРАС!

МАРТА СЕ УПЛАШИЛА...
НИКО ВИШЕ НЕЋЕ ЈЕСТИ У КУЋИ СВЕ ДОК СТРИЦ НЕ ОТКРИЈЕ ТАЈНУ ПЕРГАМЕНТА...
О, ЈАДНИ МИ! УМРЕЋЕМО ОД ГЛАДИ!

ДОК САМ ПОКУШАВАО ДА РЕШИМ ЗАГОНЕТКУ, МАХАО САМ ПАПИРОМ ДА СЕ РАСХЛАДИМ И...
ХЕЈ! УСПЕО САМ ДА ПРОЧИТАМ ЛАТИНСКЕ РЕЧИ „CRATEREM", „TERRESTRE"!

ПЕРГАМЕНТ ЈЕ БИО ИСПИСАН НА ЛАТИНСКОМ. МОЈЕ ЗАПРЕПАШЋЕ-ЊЕ ЈЕ БИЛО ЈОШ ВЕЋЕ КАДА САМ ГА ПРОЧИТАО ...

ЗАР ЈЕ МОГУЋЕ ДА ЈЕ НЕКО УСПЕО У ТО-МЕ?

МОЈ СТРИЦ ЗА ОВО НИКАДА НЕЋЕ САЗНА-ТИ! УНИШТИ-ЋУ ПАПИР!

АЛИ У ТОМ ТРЕНУТКУ СТРИЦ СЕ ПОЈАВИО...

mmessunkaSenrA.icefdoK.segnittamurtn
ecertserrette,rotaivsadua,ednecsedsadne
lacartniiiluJsiratracSarbmutabiledmek
meretarcsilucoYsleffenSnI

СЕО ЈЕ ЗА СТО И НАСТАВИО СА РЕШАВАЊЕМ ЗАГОНЕТКЕ...

МОРАМ САЧУВАТИ ТАЈ-НУ. НЕ ЖЕЛИМ ДА ГА ОДВЕДЕМ У ПРО-ПАСТ!

КАД САМ СЕ ПРОБУДИО БИО ЈЕ ВЕЋ ДАН, А СТРИЦ ЈЕ ЈОШ РАДИО!

СИНОЋ НИСМО ВЕЧЕРАЛИ, А ДАНАС СИГУРНО НЕЋЕМО НИ ДО-РУЧКОВАТИ!

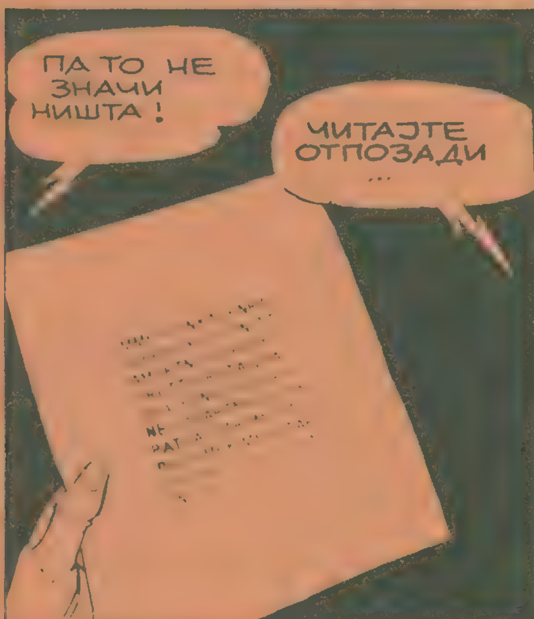
ПРОЛАЗИЛИ СУ САТИ... ПАЛА ЈЕ НОЋ... 48 САТИ НИШТА НИС-МО ЈЕЛИ!

ШТА! ЗАР ЋЕ НАС ОПЕТ ОСТАВИТИ БЕЗ ЈЕЛА? ОТКРИЋУ МУ СВЕ...

СТРИЧЕ!... СЛУЧАЈНО САМ ПРОНАШАО КЉУЧ...

КАКАВ КЉУЧ? ОД ВРАТА?

НЕЕ... КЉУЧ РУКОПИ-СА! ПРОЧИТАЈ-ТЕ...

ПА ТО НЕ ЗНАЧИ НИШТА!
ЧИТАЈТЕ ОТПОЗАДИ ...

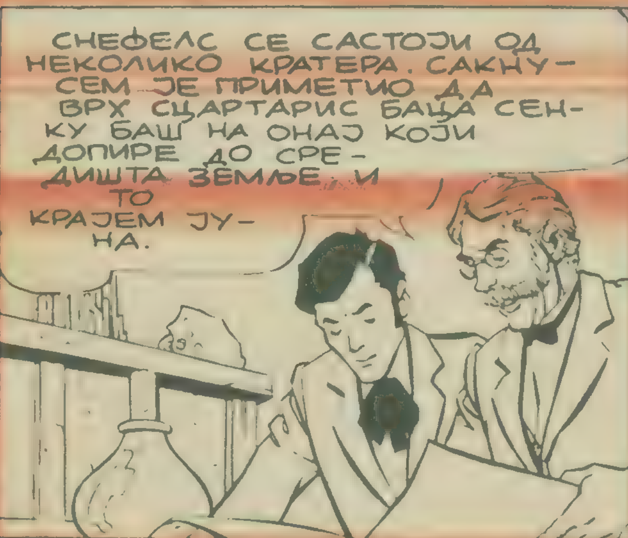

ТАКО, ДАКЛЕ, ЛУКАВИ САКНУСЕМЕ! ПОКУШАЋЕМО ДА ТО ПРЕВЕДЕМО СА ЛАТИНСКОГ...

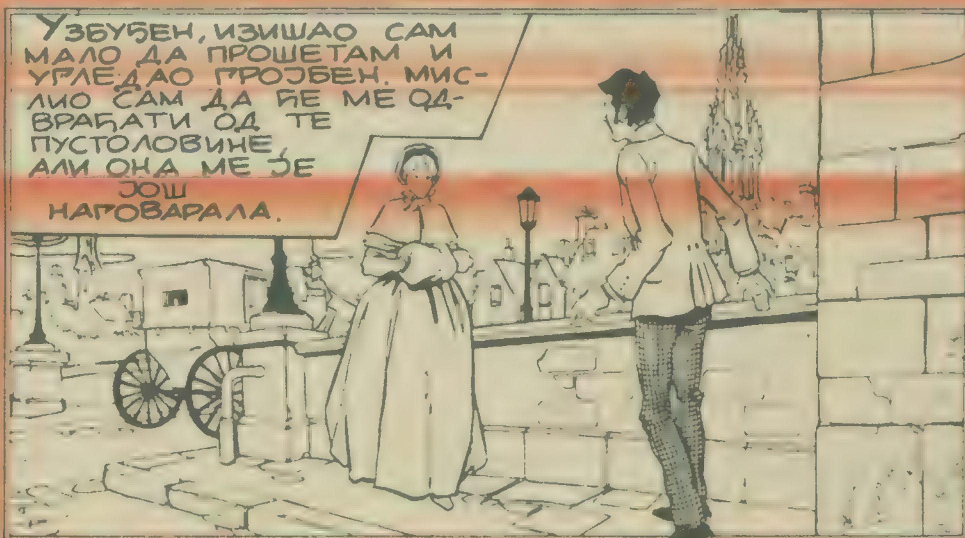

„СПУСТИ СЕ У КРАТЕР СНЕФЕЛС ЈОКУЛА ПРЕКО КОГА СЕНКА СКАРТАРИСА ПРЕЛАЗИ КРАЈЕМ ЈУНА ПА ЋЕШ ДОЋИ ДО СРЕДИШТА ЗЕМЉЕ КАО ШТО САМ И ЈА, АРНЕ САКНУСЕМ."

СТРИЦ ЈЕ БИО ОДУШЕВЉЕН. ОДЛУЧИО ЈЕ ДА ОДМАХ КРЕНЕМО НА ПУТ.
ОВО ЈЕ ЈЕДНА ОД НАЈБОЉИХ МАПА ИСЛАНДА.

РЕЧ ЈОКУЛ НА ИСЛАНДСКОМ ЗНАЧИ „ЛЕД".
А ШТА ЈЕ СНЕФЕЛС?

ТО ЈЕ УГАШЕНИ ВУЛКАН ВИСОК 1500 МЕТАРА!

СНЕФЕЛС СЕ САСТОЈИ ОД НЕКОЛИКО КРАТЕРА. САКНУСЕМ ЈЕ ПРИМЕТИО ДА ВРХ СЦАРТАРИС БАЦА СЕНКУ БАШ НА ОНАЈ КОЈИ ДОПИРЕ ДО СРЕДИШТА ЗЕМЉЕ, И ТО КРАЈЕМ ЈУНА.

УЗБУЂЕН, ИЗИШАО САМ МАЛО ДА ПРОШЕТАМ И УГЛЕДАО ГРОЈБЕН. МИСЛИО САМ ДА ЋЕ МЕ ОДВРАЋАТИ ОД ТЕ ПУСТОЛОВИНЕ, АЛИ ОНА МЕ ЈЕ ЈОШ НАГОВАРАЛА.

МАРТА ЈЕ БИЛА УЗБУЂЕНА...
ЈЕ ЛИ ГОСПОДИН ПОЛУДЕО? ГДЕ СТЕ КРЕНУЛИ?... У ПОДРУМ?...
НЕ, МАРТА... МНОГО НИЖЕ!...

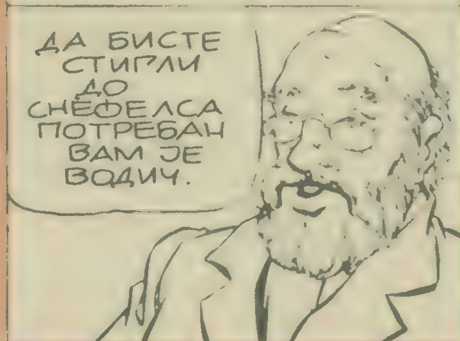

СЛЕДЕЋЕГ ДАНА УПУСТИЛИ СМО СЕ У ОПАСНУ И НЕИЗВЕСНУ ЕКСПЕДИЦИЈУ...

УБРЗО СМО СЕ УКРЦАЛИ НА ЈЕДРЕЊАК „ВАЛКИРА" И УПУТИЛИ КА РЕЈКЈАВИКУ...
ОХ, ГРОЈБЕН, КАКО БИХ ВОЛЕО ДА САМ САДА ПОРЕД ТЕБЕ!

НАЈЗАД, У РЕЈКЈАВИКУ...
ОНО ЈЕ СНЕФЕЛС, АКСЕЛЕ!

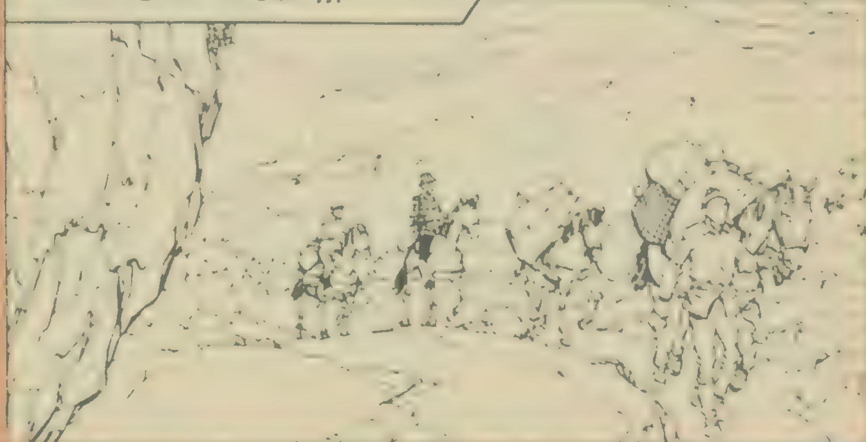

АЛИ... ПСТ! НИКО НЕ СМЕ ДА ЗНА ЗАШТО СМО ОВДЕ...

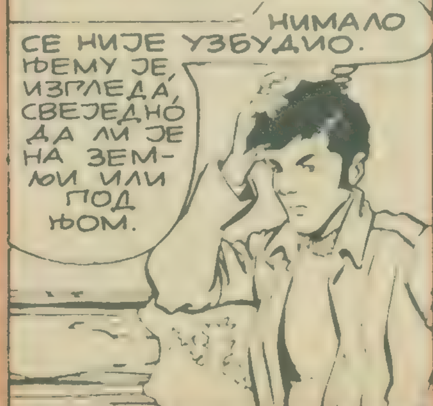

СТРИЦ СЕ РАСПИТИВАО ЗА САКНУСЕМА...
ОН ЈЕ 1573. ОПТУЖЕН КАО ЈЕРЕТИК И СВА ЊЕГОВА ДЕЛА СУ СПАЉЕНА...
САДА РАЗУМЕМ ЗАШТО ЈЕ...

МАЛО ЈЕ НЕДОСТАЈАЛО ДА СЕ СТРИЦ ОДА...
ДА БИСТЕ СТИГЛИ ДО СНЕФЕЛСА ПОТРЕБАН ВАМ ЈЕ ВОДИЧ.

ПРЕПОРУЧИЛИ СУ НАМ ХАНСА БЈЕЛКЕА...

ХАНС СЕ ОБАВЕЗАО ДА НАС ДОВЕДЕ ДО ПОДНОЖЈА ВУЛКАНА И ДА ОСТАНЕ С НАМА ЗА СВЕ ВРЕМЕ ЕКСПЕДИЦИЈЕ...
ПРАТИЋЕ НАС СВЕ ДО?...
ДА, АКСЕЛЕ, ДО СРЕДИШТА ЗЕМЉЕ! ОН ТО ЈОШ НЕ ЗНА!

16. ЈУНА КРЕНУЛИ СМО НАТОВАРЕНИ ИНСТРУМЕНТИМА, ХРАНОМ И ОРУЖЈЕМ...

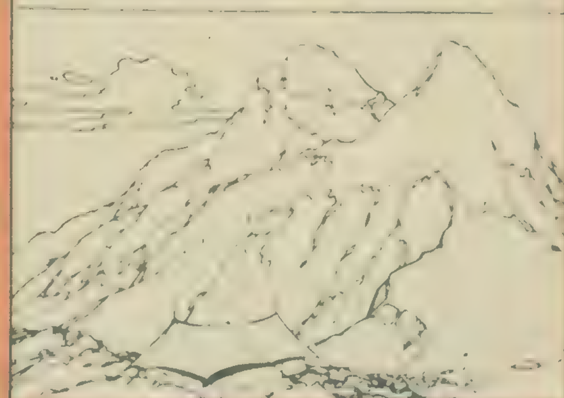

СЛЕДЕЋЕГ ДАНА СТРИЦ ЈЕ ОБЈАСНИО ХАНСУ ЦИЉ НАШЕГ ПУТА.
НИМАЛО СЕ НИЈЕ УЗБУДИО. ЊЕМУ ЈЕ, ИЗГЛЕДА, СВЕЈЕДНО ДА ЛИ ЈЕ НА ЗЕМЉИ ИЛИ ПОД ЊОМ.

ЈА САМ, НАПРОТИВ, БИО УЗНЕМИРЕН...
ХМ! ШТА АКО ВУЛКАН ПОНОВО ПРОРАДИ?

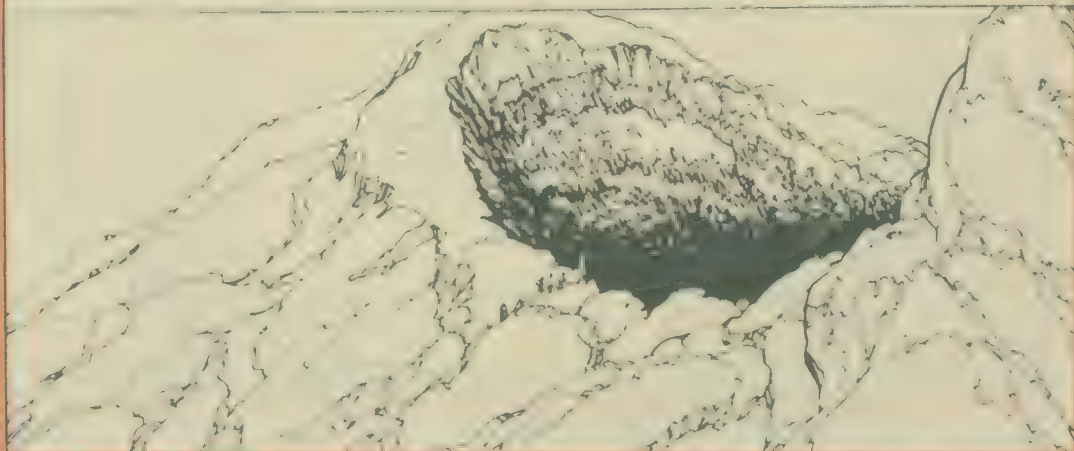

КАДА БИХ САМО МОГАО ДА ОДВРАТИМ СТРИЦА ОД ДАЉЕГ ПУТА!

Следећег дана наставили смо пут у пратњи још тројице Исланђанина, када...
Мистур! Мистур!
Шта је то?

То су стубови од камења, песка и прашине које ветар диже попут вртлога. Морамо се што пре склонити...

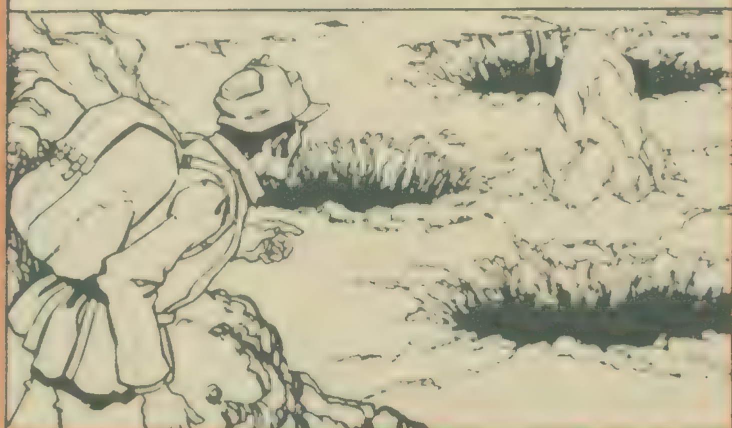

Успели смо да избегнемо „мистур" и стигнемо до врха Снефелса. Ту смо подигли шатор и преноћили...

Следећег дана попели смо се на сам врх...
Кратер, момци! Кратер!

Кратер Снефелс има у пречнику око три, а дубок је вероватно шест хиљада метара.

Шта ће бити с нама ако вулкан проради?

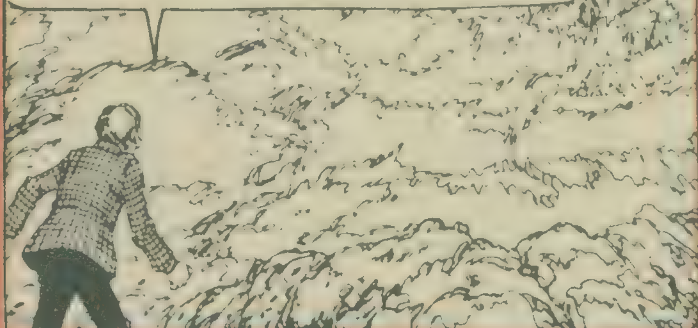

Почели смо да се спуштамо! Ханс нас је предводио.

На дну кратера зјапила су три гротла.

Стриц је трчао од једног до другог.

Изненада...
Акселе, дођи! Погледај!

Арне Сакнусем! Његово име урезано на стени! Сумњаш ли још?

ИСЛАНЂАНИ СУ СЕ ВРАТИЛИ, ОСИМ ХАНСА. ЈУТРО ЈЕ СВАНУЛО СИВО И СУМОРНО...
ГРРР! АКО НЕМА СУНЦА НЕМА НИ СЕНКЕ! КАКО ЋЕМО ЗНАТИ КОЈИМ ОД ОВИХ ОТВОРА ДА СЕ СПУСТИМО У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ?

БИО ЈЕ 25. ЈУНИ. АКО НЕБО ОСТАНЕ ОБЛАЧНО ЈОШ ШЕСТ ДАНА МОРАЋЕМО СВЕ ОДЛОЖИТИ ЗА ДРУГУ ГОДИНУ. АЛИ, ТРЕЋЕГ ДАНА...
ТАМО ЈЕ! НАПРЕД!

ПОГЛЕДАО САМ КРОЗ ОТВОР И ТОГ ТРЕНУТКА ОСЕТИО ВРТОГЛАВИЦУ... СИГУРНО БИХ СЕ СУНОВРАТИО ДА НИЈЕ БИЛО ХАНСА...

ПРТЉАГ СМО ПОДЕЛИЛИ НА ТРИ ДЕЛА И ПОЧЕЛИ ДА СЕ СПУШТАМО...

ПОСЛЕ ПОЛА САТА...
МАЛО ЋЕМО СЕ ОДМОРИТИ, ПА НАСТАВЉАМО...
ПАЗИТЕ! РУШИ СЕ КАМЕЊЕ!

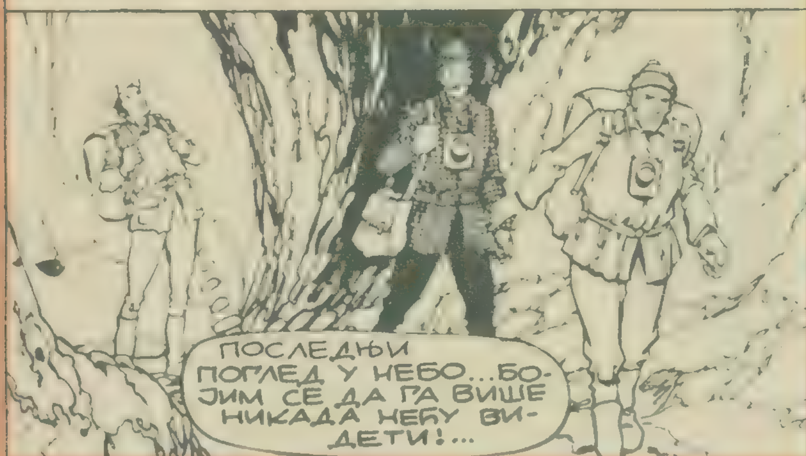

МОЈ СТРИЦ СВЕ ПОСМАТРА И БЕЛЕЖИ!

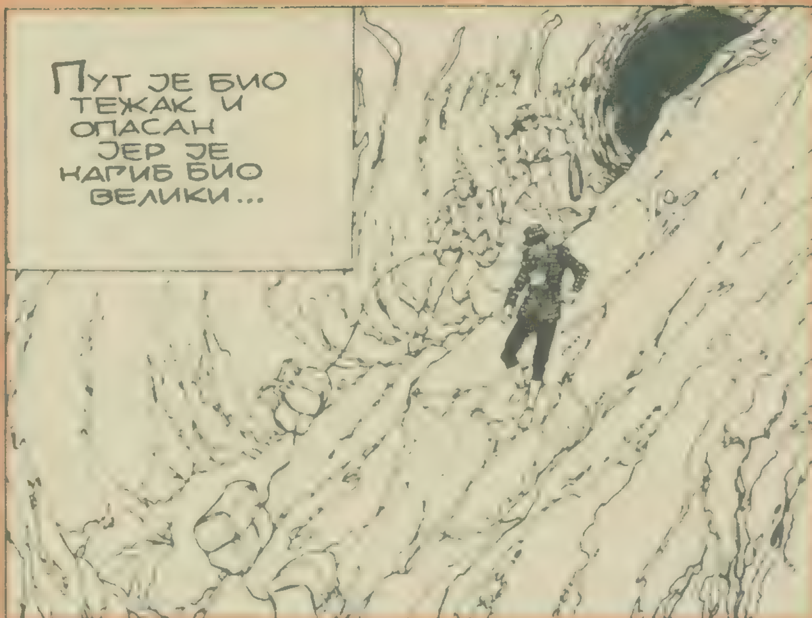

НАЛАЗИМО СЕ УСРЕД ПРВОБИТНОГ ТЛА У КОМЕ СУ НАСТАЛЕ ХЕМИЈСКЕ ПРОМЕНЕ КАДА СУ СЕ МЕТАЛИ УПАЛИЛИ ОД ДОДИРА СА ВОДОМ И ВАЗДИХОМ. ЗАТО НЕ ВЕРУЈЕМ У ТЕОРИЈУ ДА ЈЕ СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ УСИЈАНА МАСА!

НАЈЗАД СМО СТИГЛИ ДО ДНА ГРОТЛА.
СУТРА ЋЕМО НАСТАВИТИ ОВИМ ХОДНИКОМ!

СЛЕДЕЋЕГ ДАНА...
ДАКЛЕ, АКСЕЛЕ... ЈЕСИ ЛИ ИКАДА ПРОВЕО ТАКО ТИХУ НОЋ?
УХ! АЛИ ТА ТИШИНА ЈЕ ТАКО СТРАШНА!

ЈОШ ЈЕ РАНО ДА СЕ ПЛАШИШ! ДОШЛИ СМО ТЕК ДО НИВОА МОРА!

СТРИЦ И ХАНС СУ НОСИЛИ ЛАМПЕ КОЈЕ СУ НАМ ОМОГУЋИЛЕ КРЕТАЊЕ...
ПОСЛЕДЊИ ПОГЛЕД У НЕБО... БОЈИМ СЕ ДА ГА ВИШЕ НИКАДА НЕЋУ ВИДЕТИ!...

ПУТ ЈЕ БИО ТЕЖАК И ОПАСАН ЈЕР ЈЕ НАГИБ БИО ВЕЛИКИ...

БИЛИ СМО ИСЦРПЉЕНИ А И ВОДЕ НАМ ЈЕ ОСТАЛО САСВИМ МАЛО...
БУДИ БЕЗ БРИГЕ, АКСЕЛЕ, УСКОРО ЋЕМО НАИЋИ НА ИЗВОРЕ...

...ЧИМ ИЗИЂЕМО ИЗ ОВОГ ПОЈАСА ЛАВЕ.

30. ЈУНА СТИГЛИ СМО ДО РАСКРШЋА...
КОЈИМ ЋЕМО ПУТЕМ?
ПРЕПУСТИЋЕМО СЕ СЛУЧАЈУ... КРЕНУЋЕМО ОВИМ!

ПРОЛАЗИЛИ СМО КРОЗ ХОДНИК НЕОПИСИВЕ ЛЕПОТЕ...
САМО ДА СТАРОМ ВУЛКАНУ НЕ ПАДНЕ НА ПАМЕТ ДА ПОНОВО ПРОРАДИ!

МЕНИ СЕ ЧИНИЛО ДА СЕ ТУНЕЛ ПЕЊЕ КА ПОВРШИНИ ЗЕМЉЕ!...
ОХ, КАДА БИ ТО ЗАИСТА БИЛО ТАЧНО!

ЈОШ ЈЕДНА НОЋ ПОД ЗЕМЉОМ!
НАЛАЗИМО СЕ У РУДНИКУ УГЉА!
ХА! ХА! РУДНИК БЕЗ РУДАРА!

ОДЈЕДНОМ САМ ОСЕТИО МИРИС РУДНИЧКОГ ГАСА.
ДА СМО ИСТРАЖИВАЛИ ХОДНИК БАКЉАМА, НАСТУПИЛА БИ СТРАШНА ЕКСПЛОЗИЈА...

ИЗНЕНАДА СЕ ПРЕД НАМА СТВОРИО ЗИД.
ПОГРЕШИЛИ СМО ПУТ. МОРАМО НАТРАГ!
АЛИ, СТРИЧЕ... СУТРА ЋЕ НАМ САСВИМ ПОНЕСТАТИ ВОДЕ!

Били смо пет дана хода далеко од раскршћа.

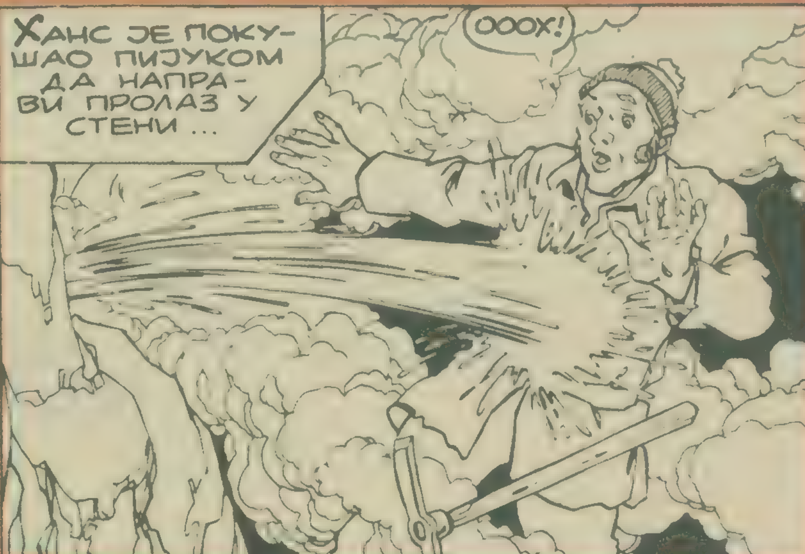

Воде нам је нестало већ првог дана. Најзад смо стигли потпуно исцрпљени...

Стриц ми је пришао са чутурицом у којој је сачувао путљај воде за мене.
Хвала! Хвала!

Стриче, морамо се вратити! Не можемо без воде...
Никада! Радије ћу умрети!

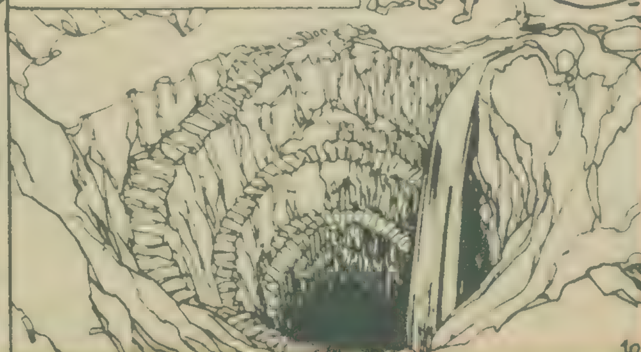

Поћи ћемо западним тунелом и ако не наиђемо на воду, вратићемо се на површину земље!
У реду, пођимо!

Само сат касније зачули смо жубор воде...
Спасени смо!
Сјајан си, Хансе! Нама то никада не би пало на памет!

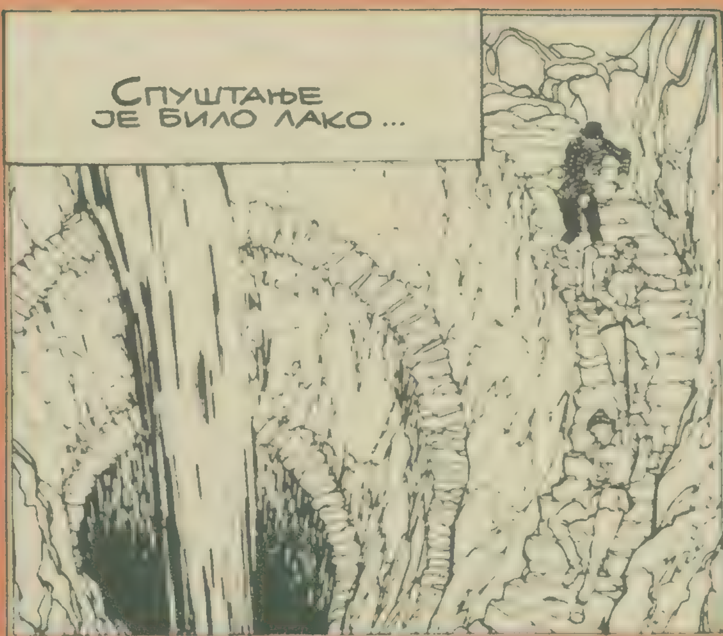

Ханс је покушао пијуком да направи пролаз у стени...
Ооох!

Вода је била врела. Сачекали смо да се охлади...
Пуна је гвожђа!
Као да смо у каквој бањи!

Предлажем да извор назовемо Хансовим именом.

Наставили смо пут...
Погледајте! Понор!

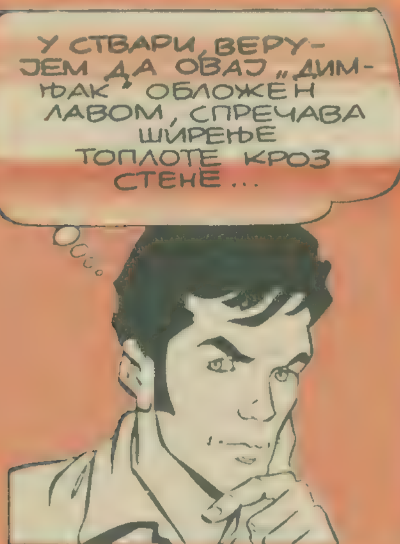

ОВАЈ ПОНОР ЈЕ СИГУРНО НАСТАО ПРИЛИКОМ ХЛАЂЕЊА ЗЕМЉЕ!

СПУШТАЊЕ ЈЕ БИЛО ЛАКО...

15. ЈУНА НАЛАЗИЛИ СМО СЕ ОКО 35 km. ПОД ЗЕМЉОМ.
СТРИЧЕ! САДА СМО ПОД АТЛАНСКИМ ОКЕАНОМ?
ШТА ЈЕ ТУ ЧУДНО? И МНОГИ РУДНИЦИ УГЉА НАЛАЗЕ СЕ ПОД ВОДОМ!

НАЈЗАД СМО СТИГЛИ ДО ОГРОМНЕ ПЕЋИНЕ...
УЗМИ ОВО, ХАНСЕ... ТО ЈЕ ТВОЈА ПЛАТА ЗА ОВУ НЕДЕЉУ.

СЛЕДЕЋЕГ ДАНА СМО СЕ ОДМАРАЛИ...
КАО ШТО ВИДИТЕ, ТВРЂЕЊЕ ДА СЕ ТЕМПЕРАТУРА ПОВЕЋАВА ШТО СЕ ВИШЕ ПРИБЛИЖАВАМО СРЕДИШТУ ЗЕМЉЕ ЈЕ ЗАБЛУДА? ШТА КАЖЕШ НА ТО?
НИШТА, СТРИЧЕ!

У СТВАРИ, ВЕРУЈЕМ ДА ОВАЈ „ДИМЊАК" ОБЛОЖЕН ЛАВОМ, СПРЕЧАВА ШИРЕЊЕ ТОПЛОТЕ КРОЗ СТЕНЕ...

ПО МОЈИМ ПРОРАЧУНИМА СТИЋИ ЋЕМО ДО САМОГ СРЕДИШТА ЗЕМЉЕ ТЕК КРОЗ ПЕТ ГОДИНА!
ХМ!

ТАМО ЋЕМО БИТИ У БЕСТЕЖИНСКОМ СТАЊУ...
НЕЋУ ДА СЛУШАМ ПРЕТПОСТАВКЕ!

АЛИ КАКО ЋЕМО СЕ ОНДА КРЕТАТИ?
НАПУНИЋЕМО ЏЕПОВЕ КАМЕНЧИЋИМА!
СТРАШНО! ИМАО ЈЕ ОДГОВОР ЗА СВЕ!

ПРОШЛЕ СУ ДВЕ НЕДЕЉЕ, АЛИ 7. АВГУСТА...
ХМ! ОВЕ ГРАНИТНЕ СТЕНЕ СУ ВЕОМА ЗАНИМЉИВЕ...

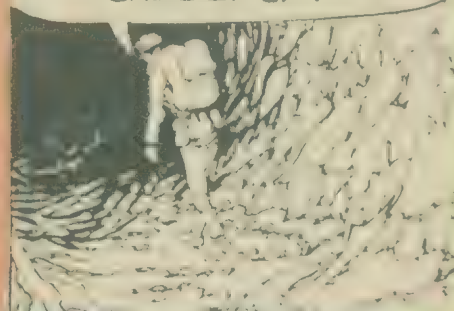

ОД ИСЛАНДА СМО УДАЉЕНИ ОКО 1000 КМ.

Одједном, кад сам се окренуо, опазио сам да сам сам.
ХАААНСЕ! СТРИЧЕЕ!
НИКО СЕ НЕ ОДАЗИВА! СМИРИ СЕ АКСЕЛЕ!

Био сам уплашен... нигде ни трага од стрица и Ханса...
ПОТОК! ИЋИ ЋУ ЊЕГОВИМ ТОКОМ!

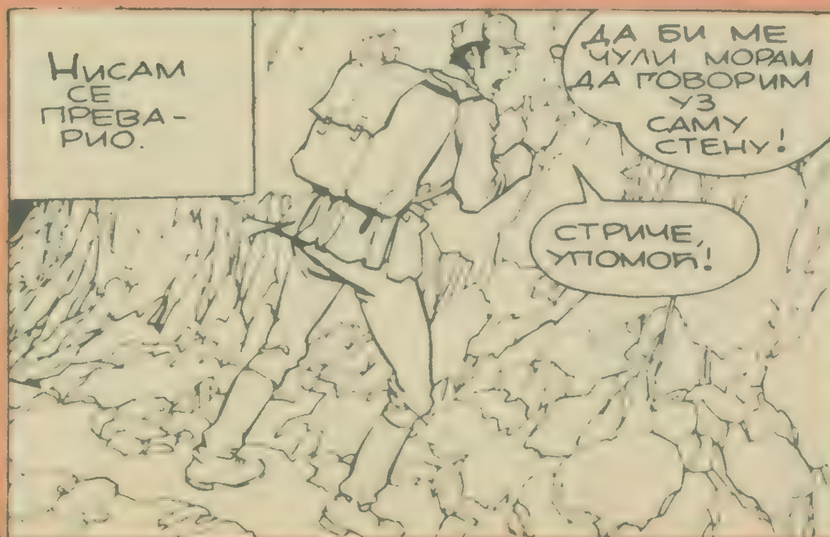

Сагнуо сам се да зароним руке у воду...
ШТА ЈЕ ОВО? ПОТОК ВИШЕ НЕ ТЕЧЕ КРАЈ МОЈИХ НОГУ!

Био сам жив закопан!
ОХ СТРИЧЕ! СТРИЧЕ!

Мора да ме стриц тражи...
МОРАМ СТИЋИ ДО РАСКРШЋА... ОДАТЛЕ ЋУ СЕ ЛАКО ВРАТИТИ НА ВРХ СНЕФЕЛСА.

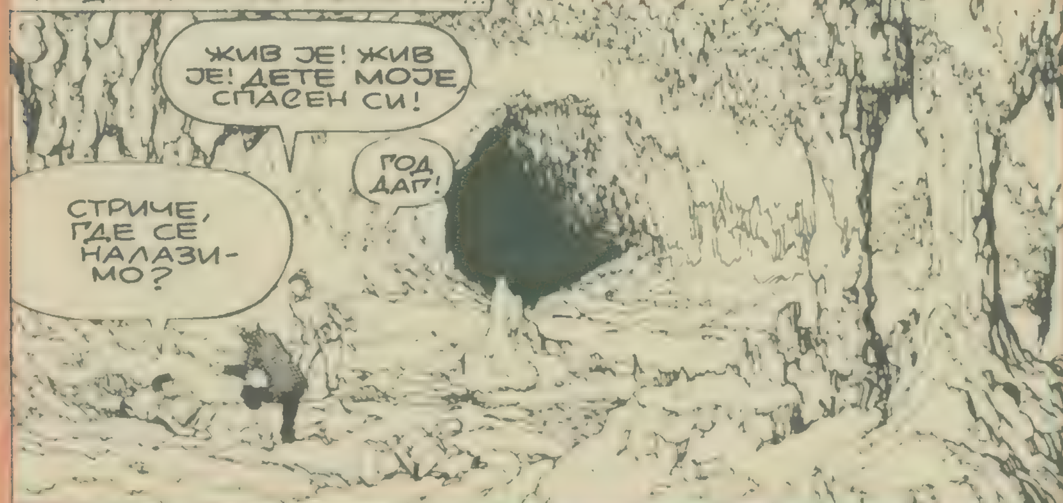

Пред очима ми се живо приказало све оно што сам веровао да више никада нећу видети...

Одједном, учинило ми се да чујем неке речи...
ХЕЈ! ДА ЛИ ТО САЊАМ?
ФОРЛОРАД!

Нисам се преварио.
ДА БИ МЕ ЧУЛИ МОРАМ ДА ГОВОРИМ УЗ САМУ СТЕНУ!
СТРИЧЕ, УПОМОЋ!

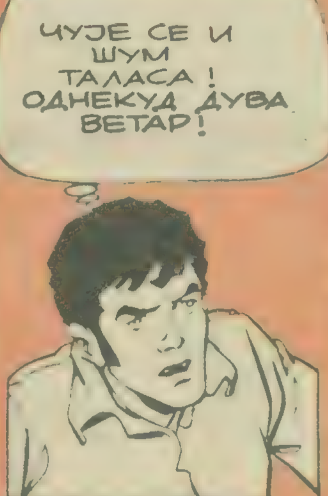

ЧУЛИ СУ МЕ! ПОСЛЕ КРАТКОГ ДИЈАЛОГА ИЗМЕЂУ МЕНЕ И МОГ СТРИЦА...
УДАЉЕН СИ ЈЕДАН КИЛОМЕТАР ОД НАС. САМО НАПРЕД, АКСЕЛЕ!

ИЗНЕНАДА САМ ИЗГУБИО ТЛЕ ПОД НОГАМА. УДАРИО САМ ГЛАВОМ О ОШТАР КАМЕН И ИЗГУБИО СВЕСТ.

КАДА САМ СЕ ОСВЕСТИО...
ЖИВ ЈЕ! ЖИВ ЈЕ! ДЕТЕ МОЈЕ, СПАСЕН СИ!
ГОД ДАГ!
СТРИЧЕ, ГДЕ СЕ НАЛАЗИМО?

СУТРА ЋЕШ СВЕ САЗНАТИ. САДА СЕ ОДМОРИ.

КАД САМ СЕ ПРОБУДИО...
САЊАМ ЛИ ЈА ТО? СВЕТЛОСТ СЕ ПРОБИЈА КРОЗ ОНУ ПУКОТИНУ!

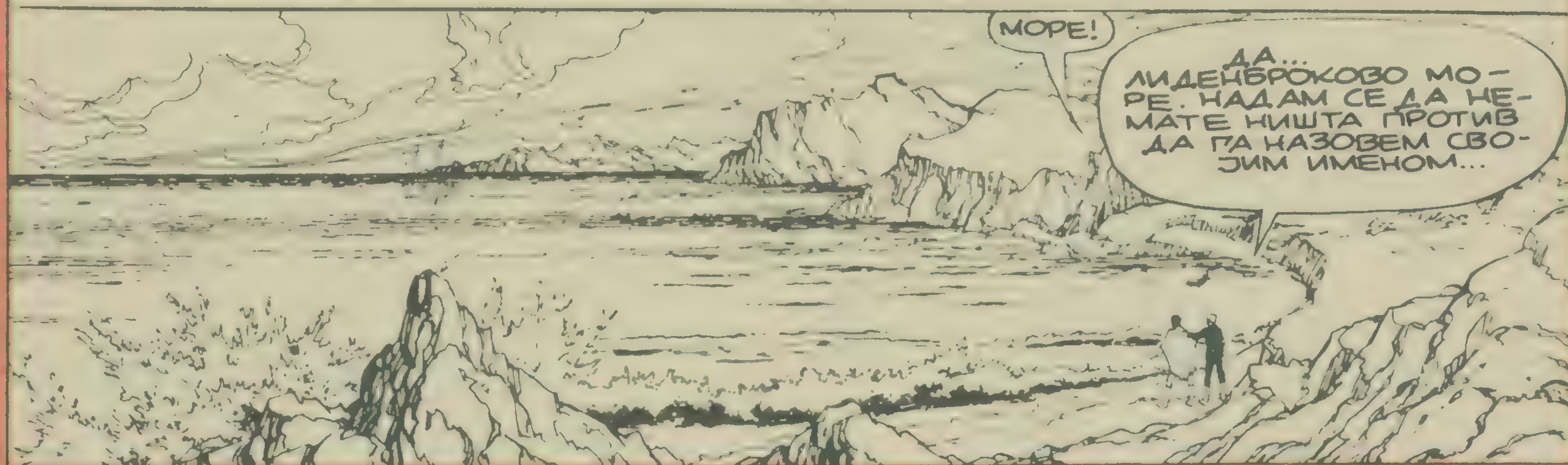

ЧУЈЕ СЕ И ШУМ ТАЛАСА! ОДНЕКУД ДУВА ВЕТАР!

ПРИБЛИЖИО САМ СЕ ПУКОТИНИ...
НЕ, АКСЕЛЕ... СТРПИ СЕ МАЛО. ПРЕЛАЗ ЋЕ МОЖДА ДУГО ТРАЈАТИ.
ПРЕЛАЗ?

СУТРА ЋЕМО СЕ УКРЦАТИ...
ЗАР ЈЕ ПРЕД НАМА НЕКО МОРЕ? СТРИЧЕ, ПУСТИ МЕ ДА ИЗИЂЕМ!...

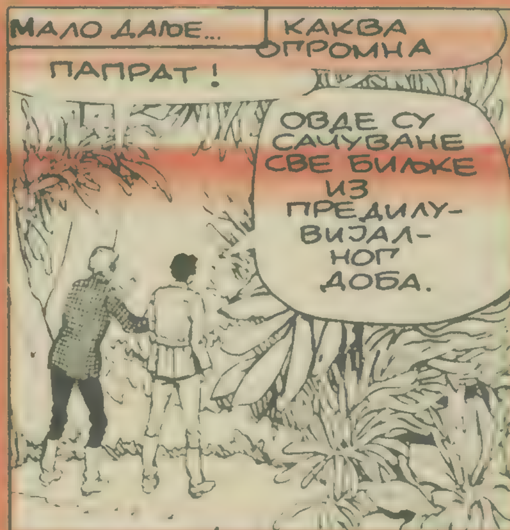

СТРИЦ ЈЕ НАЈЗАД ПОПУСТИО...
ОХ! КАКВА СВЕТЛОСТ!

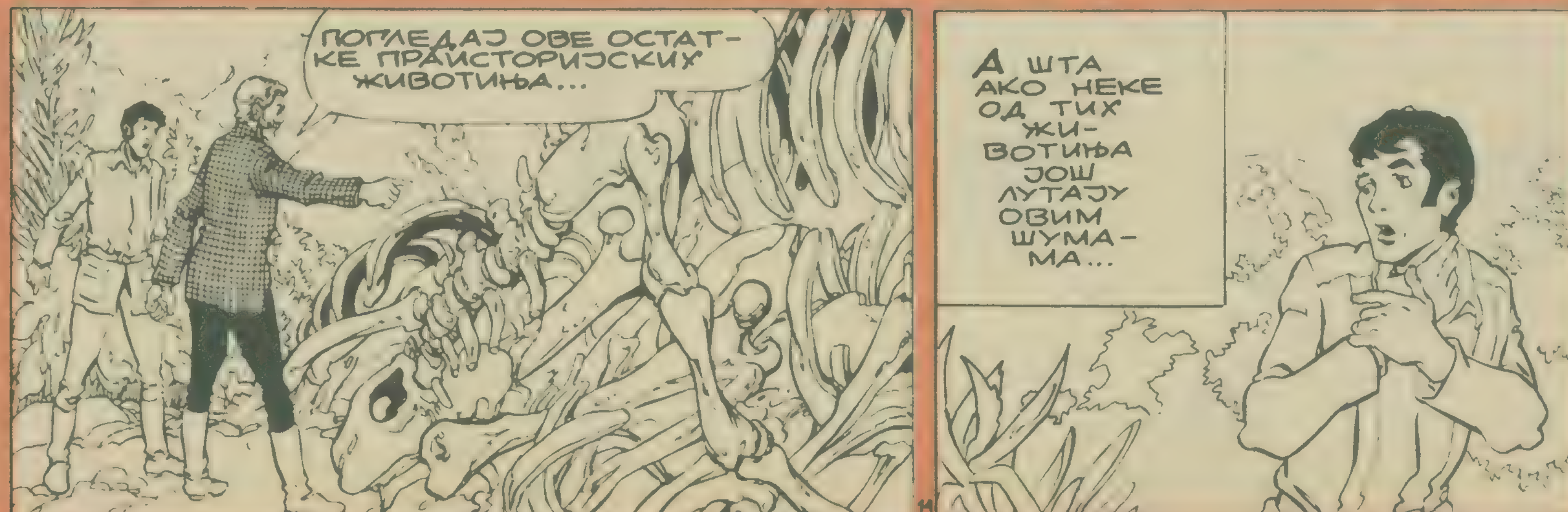
ПРЕДА МНОМ СЕ ПРУЖАЛА БЕСКРАЈНА ВОДЕНА ПОВРШИНА. БИО САМ ПРЕНЕРАЖЕН

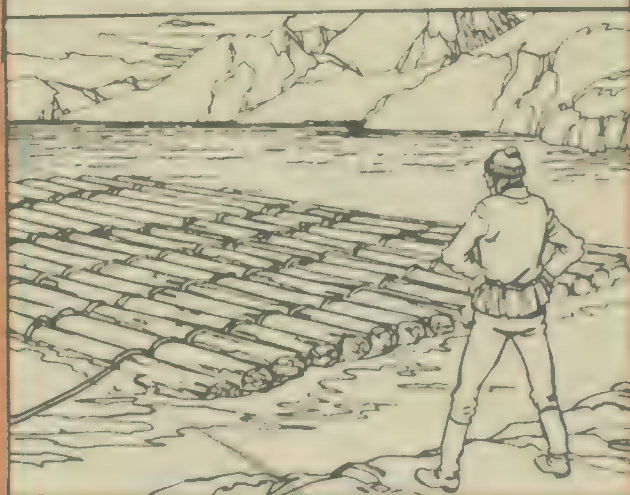

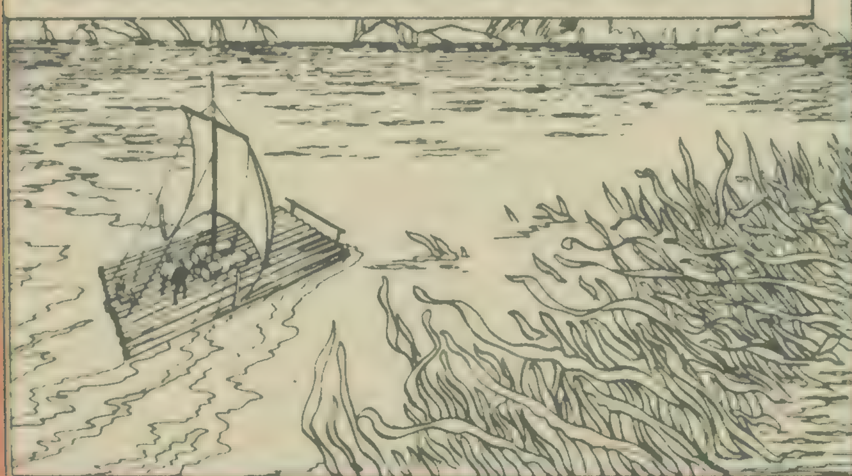

ДОШЛИ СМО ДО ЈЕДНОГ ЗАЛИВА ...
ХАНС ПРАВИ СПЛАВ! КАКВО ЈЕ ТО ДРВО?
СУРТАРБРАНДУР!

ТО ЈЕ ДРВО КОЈЕ ЈЕ ТЕК ПОЧЕЛО ДА СЕ ПРЕТВАРА У ФОСИЛ!

СУТРАДАН ЈЕ СПЛАВ БИО ДОВРШЕН.

13. АВГУСТА СМО СЕ УКРЦАЛИ...
АКСЕЛЕ, НАЗВАЋУ ОВУ ЛУКУ ТВОЈИМ ИМЕНОМ.
НЕ, СТРИЧЕ! НАЗВАЋЕМО ЈЕ ИМЕНОМ МОЈЕ ВЕРЕНИЦЕ ГРОЈБЕН!

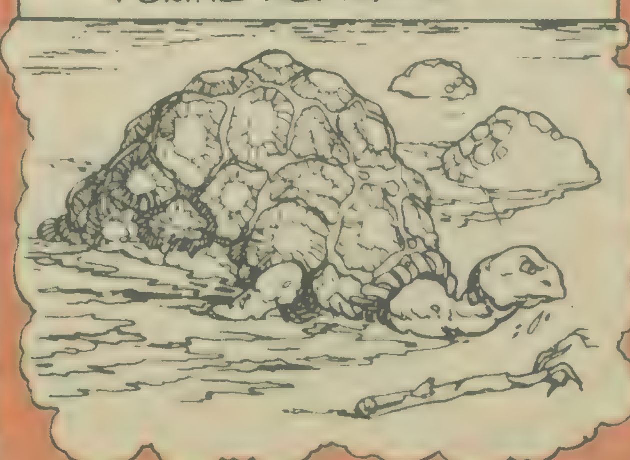

ДУВАО ЈЕ СНАЖАН ВЕТАР ТАКО ДА СЕ СПЛАВ КРЕТАО ВЕЛИКОМ БРЗИНОМ...

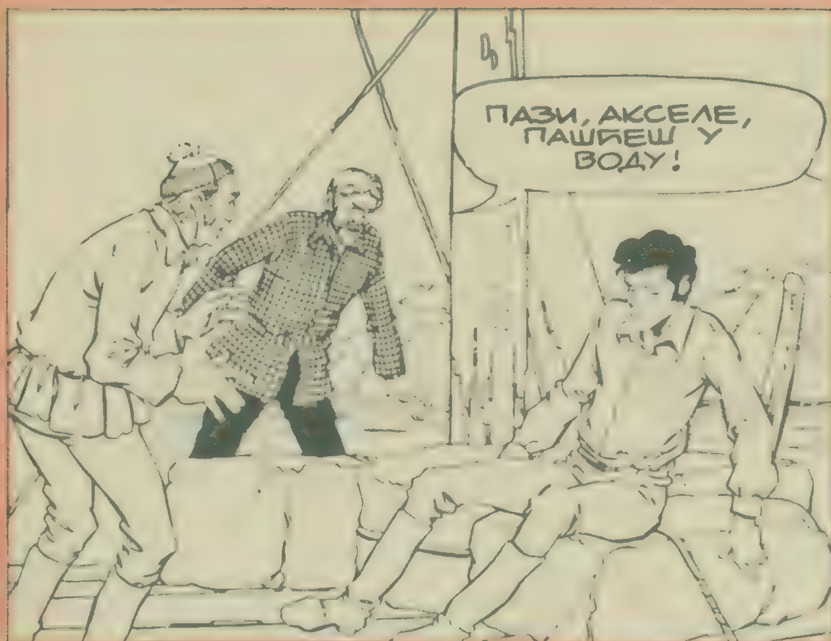

ПЛОВИЛИ СМО КРАЈ ОГРОМНИХ АЛГИ...

ХАНС ЈЕ БАЦИО УДИЦУ У МОРЕ И УБРЗО...
ХЕЈ! ТО ЈЕ ЈЕСЕТРА!

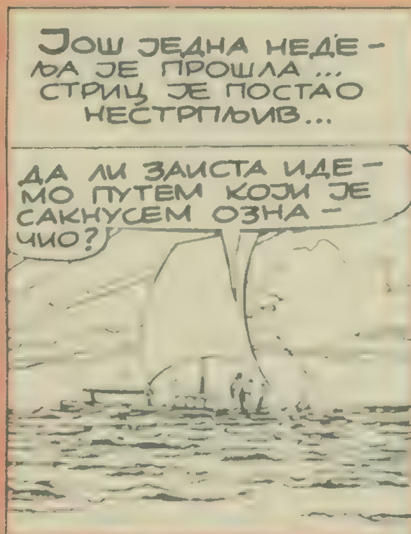

НЕ, АКСЕЛЕ... ТА РИБА ПРИПАДА ЈЕДНОЈ ВРСТИ КОЈА ЈЕ ДАВНО ИЗУМРЛА.

ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ ДА У ОВОМ МОРУ ЖИВЕ САМО ФОСИЛНЕ ВРСТЕ...

ЧИНИЛО МИ СЕ ДА НА ПОВРШИНИ ВОДЕ ВИДИМ ОГРОМНЕ КОРЊАЧЕ...

ПАЗИ, АКСЕЛЕ, ПАШЋЕШ У ВОДУ!

СНАЖНА ХАНСОВА РУКА МЕ ЈЕ ЗГРАБИЛА!...
ШТА ТИ ЈЕ ?
УХ! НИШТА, НИШТА! ИМАО САМ ПРИВИЂЕЊЕ!

ЈОШ ЈЕДНА НЕДЕЉА ЈЕ ПРОШЛА ... СТРИЦ ЈЕ ПОСТАО НЕСТРПЉИВ...
ДА ЛИ ЗАИСТА ИДЕМО ПУТЕМ КОЈИ ЈЕ САКНУСЕМ ОЗНАЧИО?

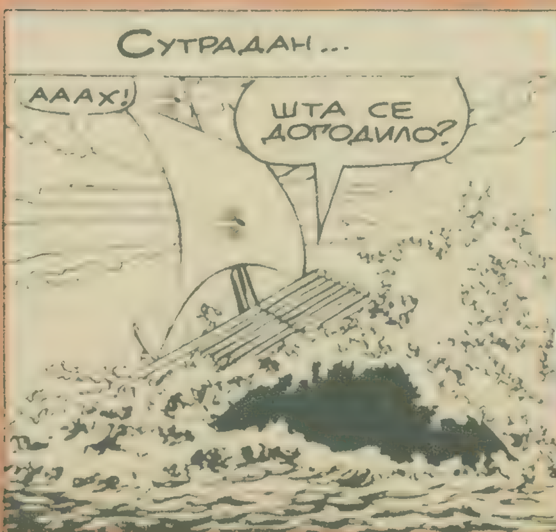

СТРИЦ ЈЕ НЕКОЛИКО ПУТА МЕРИО ДУБИНУ...

КАДА СМО ПИЈУК ДИГЛИ НА СПЛАВ ВИКНУЛИ СМО ОД ЗАПРЕПАШЋЕЊА!
ЈЕ ЛИ МОГУЋЕ? ШТА ОВО ЗНАЧИ?

ЗУБИ! КАКО СУ СЕ ДУБОКО ЗАРИЛИ У ГВОЖЂЕ!

ДА ЛИ СЕ У ОВИМ ДУБИНАМА КРЕЋЕ НЕКА НЕМАН?
ХМ! ОРУЖЈЕ ЈЕ У РЕДУ ...
ИСПРОБАЈ ГА, АКСЕЛЕ!

КАКВИ СУ ОВО ВРТЛОЗИ?

СУТРАДАН...
АААХ!
ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

ПРЕД НАМА СЕ УКАЗАО УЖАСАН ПРИЗОР!...
ИХТИОСАУРУС!

НА ПУЧИНИ СЕ НЕШТО ОГРОМНО ДИЗАЛО И СПУШТАЛО!...
ПЛЕСИОСАУРУС!

С НЕОПИСИВИМ БЕСОМ ЖИВОТИЊЕ СУ СЕ УСТРЕМИЛЕ ЈЕДНА НА ДРУГУ!

СТРИЧЕ, ПОГЛЕДАЈ ОНО ЧУДОВИШТЕ ШТО ИЗБАЦУЈЕ ВОДУ! СКРЕНИМО КА ИСТОКУ!
НЕ, АКСЕЛЕ! НЕЋЕМО ПРОМЕНИТИ ПРАВАЦ!

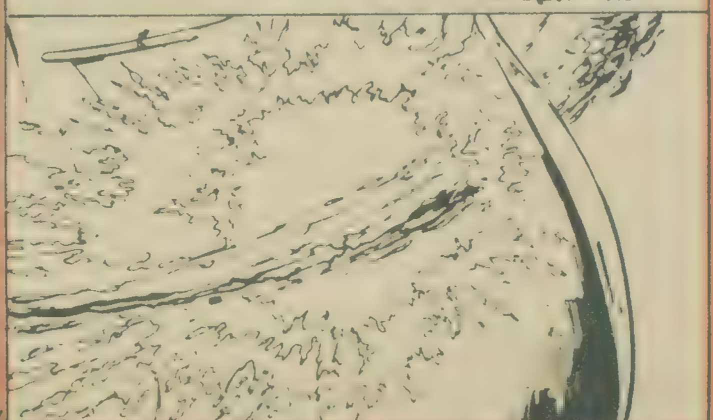

А КАДА СМО СЕ ПРИБЛИЖИЛИ ЧУДОВИШТУ, ХАНС РЕЧЕ КРАТКО...
ХОЛМЕ!

„ХОЛМЕ" ЈЕ БИЛО ОСТРВО СА ОГРОМНИМ ГЕЈЗИРОМ!
ОСТРВО ЋЕМО НАЗВАТИ ТВОЈИМ ИМЕНОМ АКСЕЛЕ!

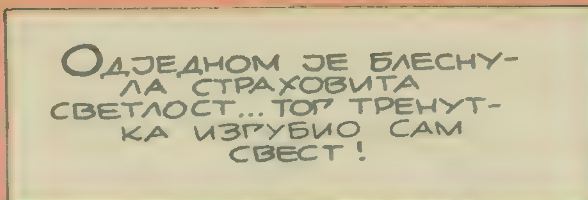

ХВАЛА, СТРИЧЕ! ДРАГО МИ ЈЕ ШТО САМ СЕ ПРЕВАРИО!

СЛЕДЕЋЕГ ДАНА НАПУСТИЛИ СМО ОСТРВО АКСЕЛ...
ХМ! СПРЕМА СЕ НЕВРЕМЕ!

ПОЧЕЛА ЈЕ БУРА И ПРЕД НАМА СЕ УКАЗАЛО НЕШТО НЕОБИЧНО!...
ШТА ЈЕ ОВО?... ВАТРЕНА КУГЛА!
ТО ЈЕ ЕЛЕКТРИЧНА КУГЛА!
17

ОКРЕТАЛА СЕ ВРТОГЛАВОМ БРЗИНОМ ОКО ЈАРБОЛА И ЈЕДРА И ... ОНИ ОДЛЕТЕШЕ У ВАЗДУХ...

Ужарена кугла се враћала... право на нас...
Пропали смо!

Одједном је блеснула страховита светлост... тог тренутка изгубио сам свест!

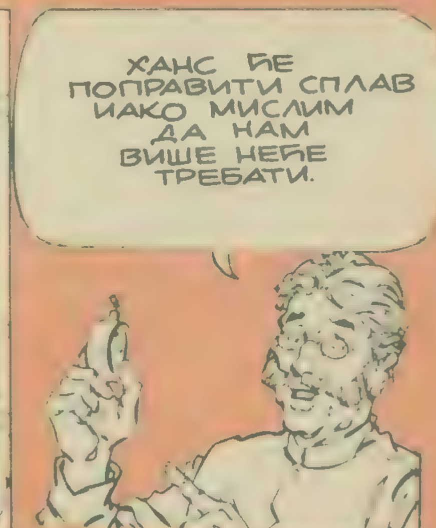

Из дуге несвестице пробудио сам се тек сутрадан...
Чује се нешто. Као да се море разбија о стене...

Ускоро...
Стене!

Хансу морам захвалити што сам остао у животу...

Свануо је прекрасан дан...
Најзад смо стигли! Сада ћемо пут наставити копном.
Ништа га не може обесхрабрити!

Ханс је успео да спасе инструменте и намирнице...
Имамо хране за четири месеца!

Ханс ће поправити сплав иако мислим да нам више неће требати.

Поћи ћемо да истражимо околину, Акселе...

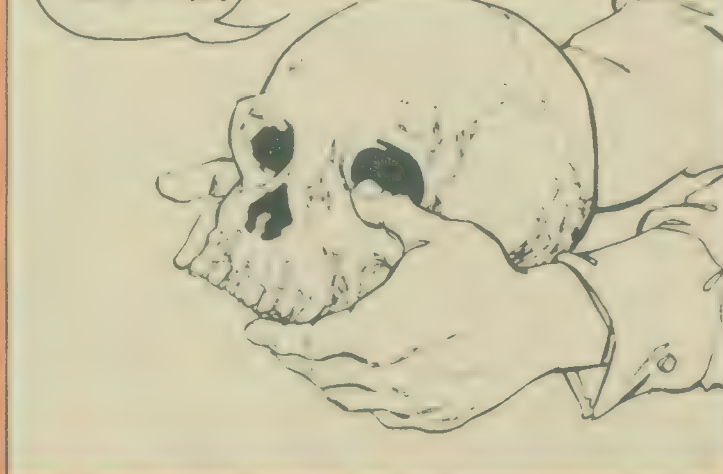

Одједном...
Како су огромни ови оклопи!
Припадали су дивовским глиптодонтима из плиоцена од којих су постале данашње корњаче!

ХОДАЛИ СМО ДУЖ ЛИДЕНБРОКОВОГ МОРА...
СВЕ ЈЕ ОВО НЕКАДА БИЛО ПРЕКРИВЕНО МОРЕМ КОЈЕ СЕ ПРЕТВОРИЛО У ПАРУ. ТИМЕ СЕ МОГУ ОБЈАСНИТИ И ОВИ ОБЛАЦИ НАД НАМА.
У ПРАВУ СИ, АКСЕЛЕ!

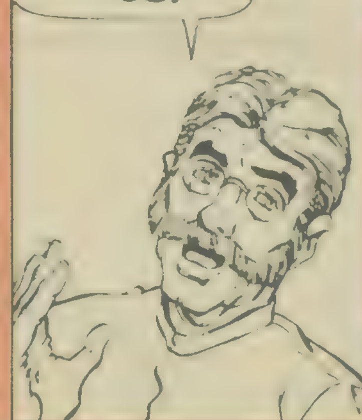

УБРЗО СЕ ПРЕД НАМА ПРОСТИРАЛА ОГРОМНА РАВНИЦА.
НЕВЕРОВАТНО!
ПРЕКРИВЕНА ЈЕ КОСТУРИМА!

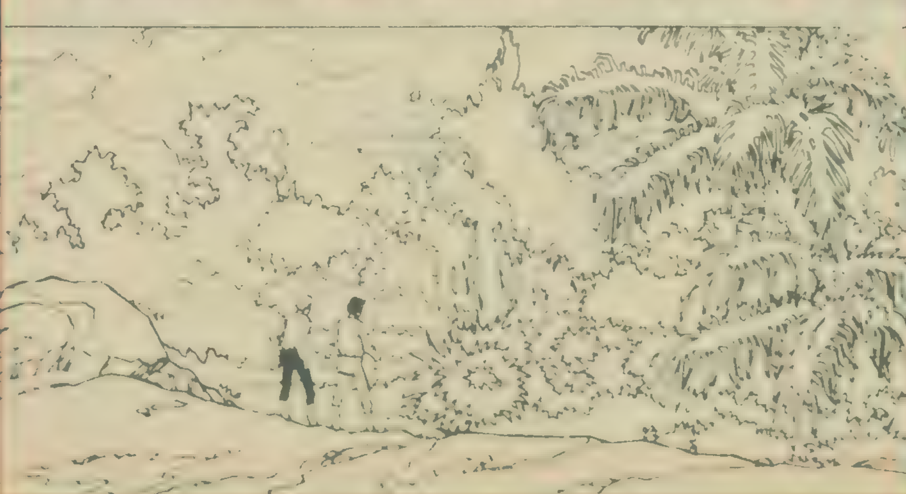

НАЛАЗИМО СЕ ПРЕД НЕПРОЦЕЊИВОМ ЗБИРКОМ НЕМАНИ ИЗ ПРЕДИЛУВИЈАЛНОГ ДОБА!

АЛИ, ИЗНЕНАЂЕЊЕ НАС ЈЕ ТЕК ЧЕКАЛО...
АКСЕЛЕ, ДОЂИ!

ЉУДСКА ЛОБАЊА!

ЈОШ ПОЛА САТА ГАЗИЛИ СМО ПО НАСЛАГАМА КОСТИЈУ...
КОЈИМ ПУТЕМ ЈЕ ТАЈ ЧОВЕК ДОСПЕО ОВАМО?

СВЕ ЈЕ ОВДЕ НЕОБИЧНО И НЕОБЈАШЊИВО!

ИЗНЕНАДА СЕ ПРЕД НАМА ПОЈАВИО РУБ ШУМЕ...

ВЕГЕТАЦИЈА ЈЕ БИЛА БУЈНА, ЗАШТО НЕ БИСМО НАИШЛИ И НА СТРАШНЕ СИСАРЕ?

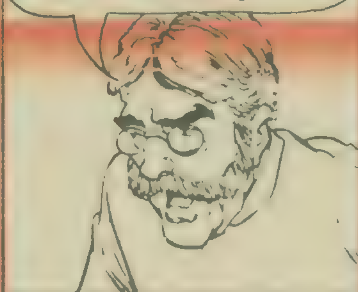

ОД-ЈЕД-НОМ...

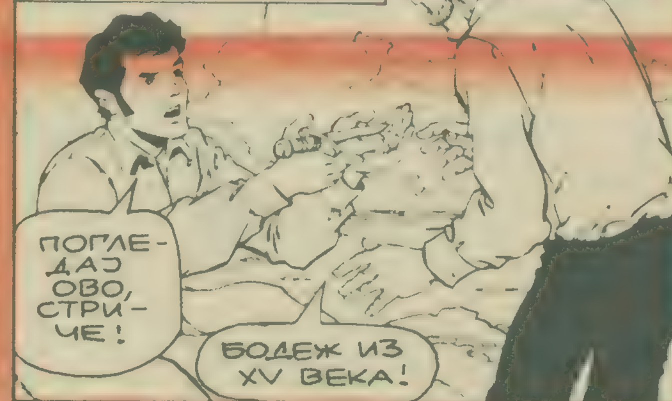

ИДЕМО! ХОЋУ ДА ИХ ВИДИМ ИЗ-БЛИЗА!
НЕ, СТРИ-ЧЕ! НЕ СМЕМО ПРКОСИ-ТИ ТИМ ДИВОВИ-МА!

АКСЕЛЕ, ПОГЛЕДАЈ ТАМО! ЧОВЕК!

МОРАЛИ СМО ДА ПОБЕГ-НЕМО...
НЕ ТО НИЈЕ МОГУЋЕ! НЕМА ЉУДСКИХ СТВОРЕЊА У ОВОМ ПОДЗЕМНОМ СВЕТУ!

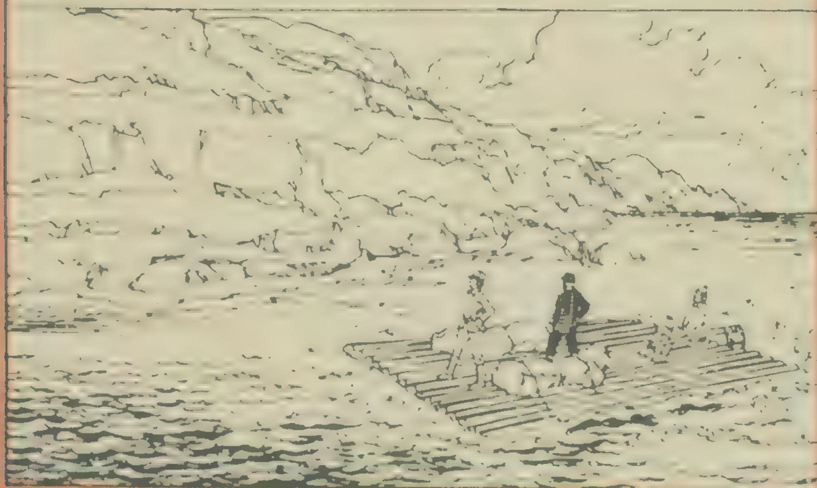

ТИ БИ ВИШЕ ВОЛЕО ДА ДОЛЕ ЖИВЕ МАЈМУНИ, ЗАР НЕ?
ДА! ВИШЕ САМ ТО ВОЛЕО...

НЕМИ ОД ЧУЂЕЊА ПОШЛИ СМО КА МЕСТУ ГДЕ НАС ЈЕ ХАНС ЧЕКАО...
ПОГЛЕ-ДАЈ ОВО, СТРИ-ЧЕ!
БОДЕЖ ИЗ XV ВЕКА!

НЕКО ЈЕ БИО ОВДЕ ПРЕ НАС! - УЗВИКНУО САМ.
УЛАЗ У ТУНЕЛ!

ТУ СУ, НА ЈЕДНОЈ ГРАНИТНОЈ СТЕНИ, БИЛА УРЕЗАНА ДВА СЛОВА...
ПОГЛЕ-ДАЈ, АКСЕЛЕ! ТО СУ ИНИЦИЈАЛИ АР-НЕА САКНУСЕМА! УРЕЗАО ИХ ЈЕ ОНИМ БО-ДЕЖОМ.
AS

ОДЈЕДНОМ МЕ ЈЕ ОБУ-ЗЕЛО ОДУШЕВЉЕЊЕ...
ИДЕМО ДАЉЕ, СТРИЧЕ!
ВРАТИМО СЕ НАЈ-ПРЕ ХАНСУ!

Укрцали смо се на сплав...

...И вратили у пећину где је било урезано Сакнусемово име...

Ускоро...
Проклетство! Препречила нам се огромна стена!

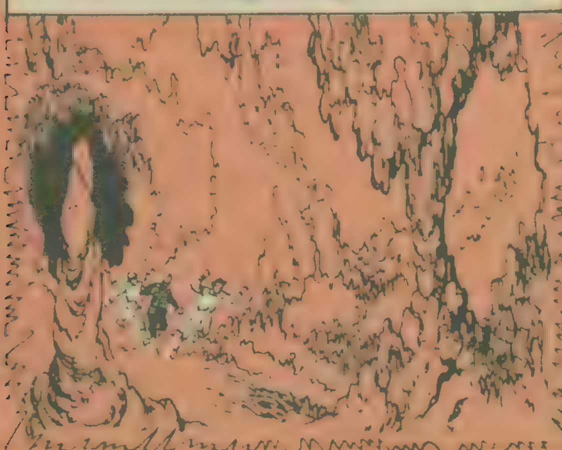

Али како је онда Сакнусем прошао?
Стена је сигурно касније пала и затворила пролаз!

Не, Акселе!... Нећеш моћи пијуком! Употребићемо барут!

Ископали смо рупу за мину.
Сутра ћемо упалити мину!

Те ноћи уснио сам чудан сан...

Нашли смо се окружени животињама из предилувијалног доба...

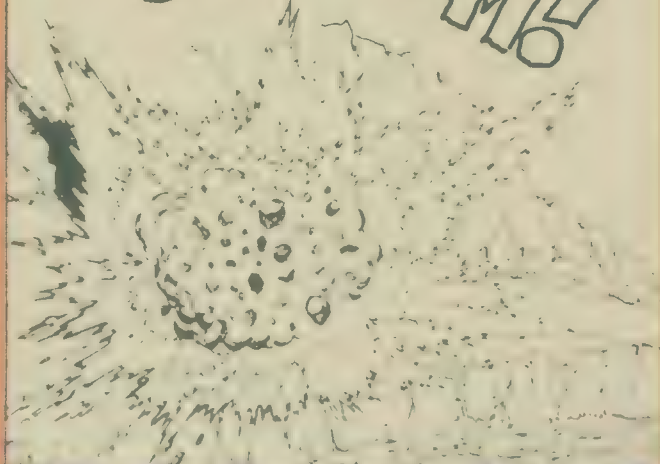

Сакрили смо се у унутрашњост једне огромне пећине...

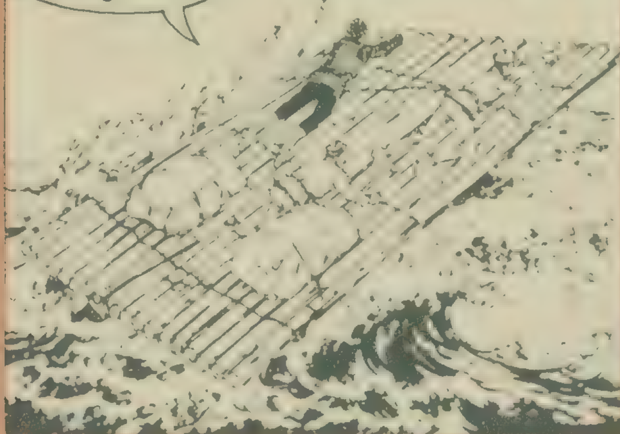

Мегалосауруси, плесиосауруси, мамути и џиновски крокодили су нас напали! Какав сан!

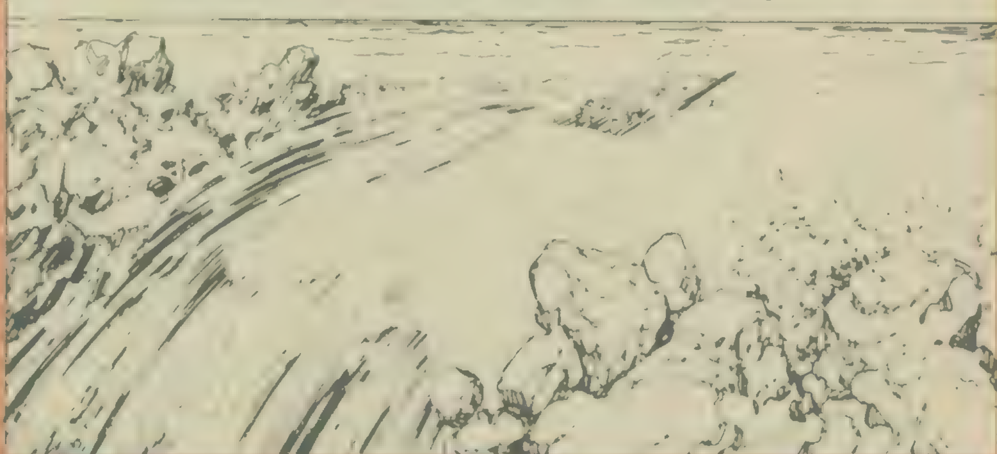

СЛЕДЕЋЕГ ДАНА, 27. АВГУСТА, УПАЛИО САМ МИНУ...

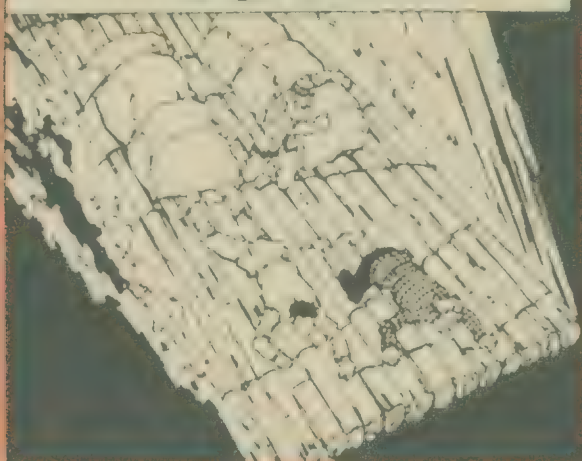

И ТАКО...

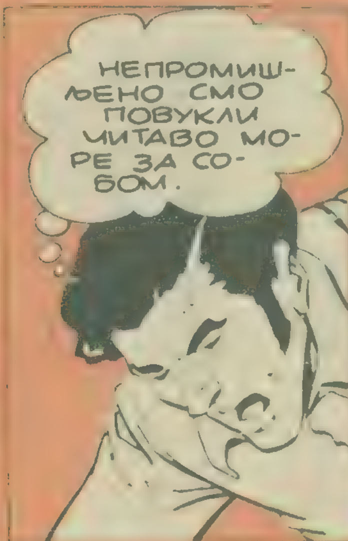

ЧЕТИРИ МИНУТА... ТРИ МИНУТА... МИНУТ...

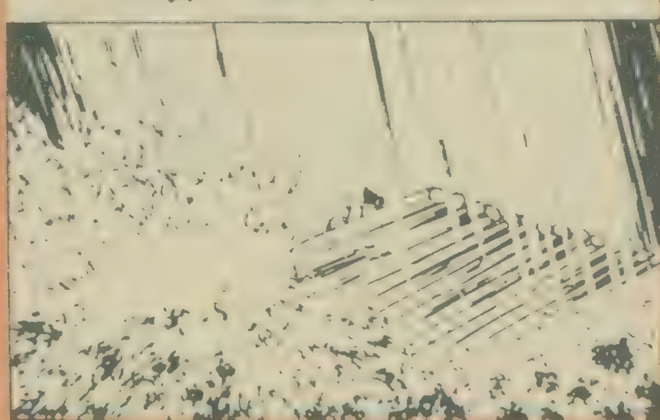

БРУУУМ!

ШТА СЕ ДОГОДИЛО?
ГОТОВИ СМО!

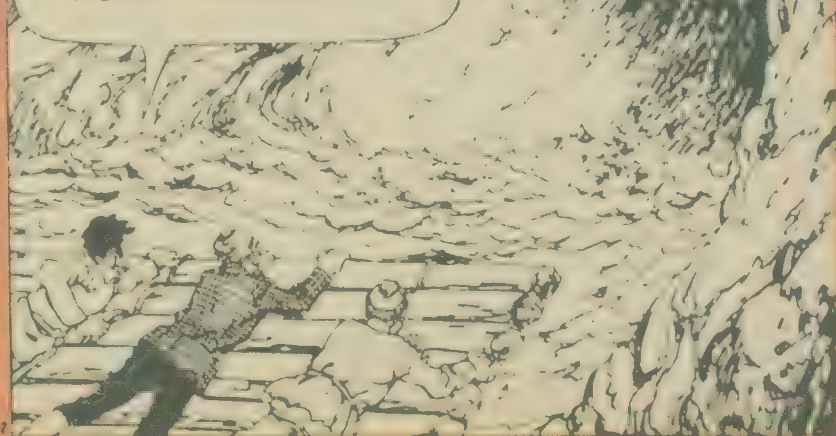

С ДРУГЕ СТРАНЕ НАЛАЗИО СЕ ПОНОР. МОРЕ СЕ ПРЕТВОРИЛО У ОГРОМАН ТАЛАС...

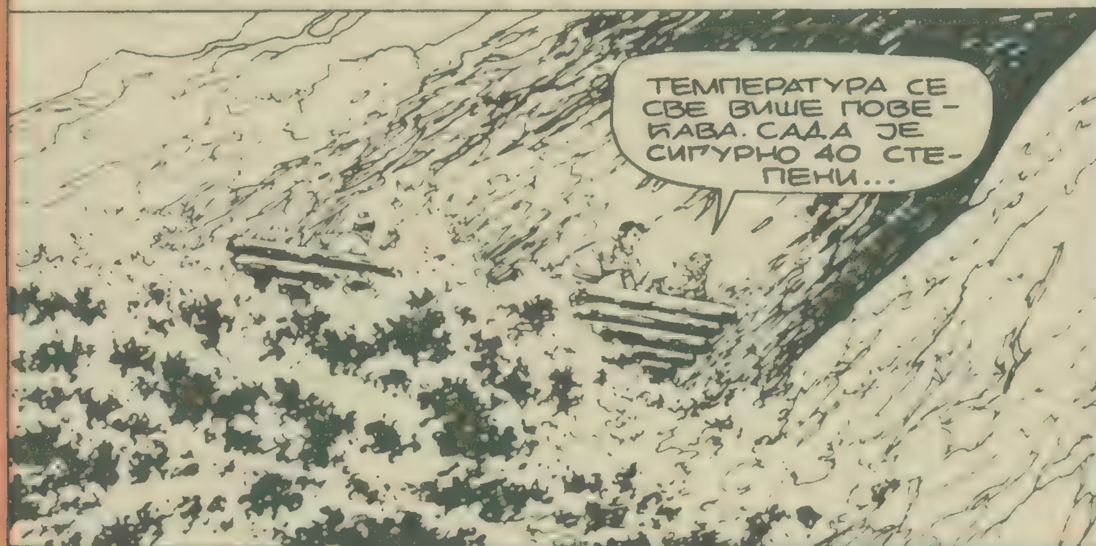

ЈУРИЛИ СМО ВРТОГЛАВОМ БРЗИНОМ...

НЕПРОМИШЉЕНО СМО ПОВУКЛИ ЧИТАВО МОРЕ ЗА СОБОМ.

ВЕТАР И ВОДА СУ НАМ ШИБАЛИ ЛИЦЕ, АЛИ НА СРЕЋУ — СПЛАВ НИГДЕ НИЈЕ УДАРИО...

ОДЈЕДНОМ ЈЕ НАСТАЛА ТИШИНА...
ВОДА ЈЕ ИСПУНИЛА ДНО ПРОВАЛИЈЕ. САДА СЕ ВРАЋА НА СВОЈ НИВО И ВУЧЕ НАС СА СОБОМ!

ШТА ЋЕМО АКО ОВА ЈАМА НЕМА ИЗЛАЗА?

НАСТАВИЛИ СМО ДА СЕ ПЕЊЕМО ВРТОГЛАВОМ БРЗИНОМ...
ТЕМПЕРАТУРА СЕ СВЕ ВИШЕ ПОВЕЋАВА. САДА ЈЕ СИГУРНО 40 СТЕПЕНИ...

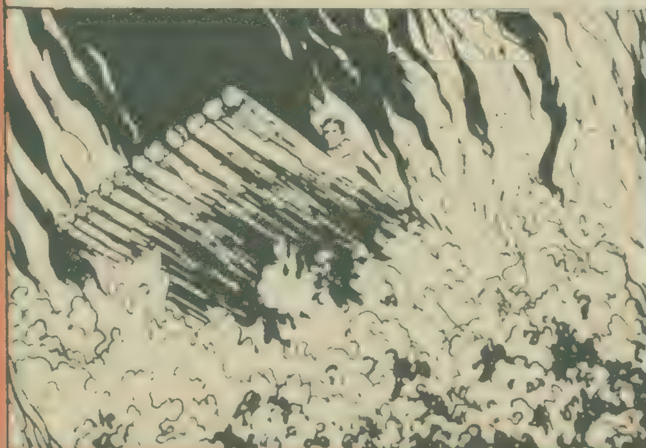

БОЈИМ СЕ ДА ЋЕМО ДОЋИ У ТАКВУ СРЕДИНУ ГДЕ СЕ ОД ВРЕЛИНЕ ТОПИ И КАМЕЊЕ.

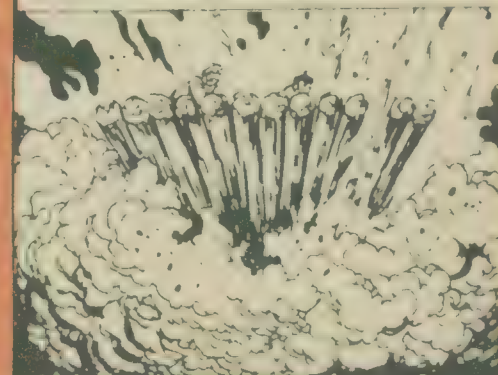

У МИСЛИМА САМ СЕ ВРАЋАО НА ПОВРШИНУ ЗЕМЉЕ. ПРЕД ОЧИМА МИ СЕ ПОЈАВИЛА МОЈА ГРОЈБЕН...

ВОДА ЈЕ БИЛА ВРЕЛА А ЗИДОВИ УЖАРЕНИ...

СТРИЦ МИ ЈЕ ТАДА НЕШТО РЕКАО ОД ЧЕГА МИ СЕ СЛЕДИЛА КРВ У ЖИЛАМА.
НАЛАЗИМО СЕ У ГРОТЛУ ВУЛКАНА КОЈИ ЈЕ ПРОРАДИО.

НА КОМ КРАЈУ СВЕТА ЋЕМО БИТИ ИЗБАЧЕНИ?

СТРАХОВИТА СИЛА НАС ЈЕ НЕОДОЉИВО ДИЗАЛА УВИС!

СПЛАВ СЕ ОКРЕТАО У КРУГ. ПЛАМЕНИ ЈЕЗИЦИ СУ ГА ОБАВИЈАЛИ. ИЗГУБИО САМ СВЕСТ...

КАДА САМ ОТВОРИО ОЧИ, КРАТЕР НАС ЈЕ ВЕЋ ИЗБАЦИО НА ПОВРШИНУ ЗЕМЉЕ...
СВЕТЛОСТ! ... СВЕТЛОСТ ДАНА!...
ГДЕ СМО?

ПОЈАВИО СЕ НЕКИ ДЕЧАК И РЕКАО НАМ ДА СЕ НАЛАЗИМО НА ОСТРВУ СТРОМБОЛИ, У ИТАЛИЈИ...

КАКВО ДИВНО ПУТОВАЊЕ! УШЛИ СМО У ЈЕДАН ВУЛКАН А ИЗИШЛИ КРОЗ ДРУГИ!

А ТИ СИ БИО СИГУРАН ДА СЕ НЕЋЕМО ЖИВИ ИЗВУЋИ!

РИБАРИ СУ НАС ЛЕПО ПРИМИЛИ, ДАЛИ НАМ ОДЕЋУ И ХРАНУ. УКРЦАЛИ СМО СЕ НА БРОД ЗА ХАМБУРГ...

НЕМОГУЋЕ ЈЕ ОПИСАТИ МАРТИНУ И ГРОЈБЕНИНУ РАДОСТ

ВЕСТ О НАШЕМ ПУТОВАЊУ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ БРЗО СЕ ПРОЧУЛА.

ОХ, АКСЕЛЕ! СВИ ТИ СЕ ДИВЕ... САДА СИ ЈУНАК!...

ХАНС ЈЕ БИО У ЦЕНТРУ ПАЖЊЕ. БИО ЈЕ ЉУБАЗАН, МИРАН И НЕДОКУЧИВ.

МОЈ СТРИЦ ЈЕ САДА ПОСТАО ВЕЛИКИ ЧОВЕК. НА СКУПУ НАУЧНИКА ПРЕДАО ЈЕ САКНУСЕМОВ ДОКУМЕНТ И ИЗЈАВИО ДА ЖАЛИ ШТО НИЈЕ УСПЕО ДА ДОЂЕ И ДО САМОГ СРЕДИШТА ЗЕМЉЕ.

ХАНС ЈЕ ОТПУТОВАО ИЗ ХАМБУРГА.

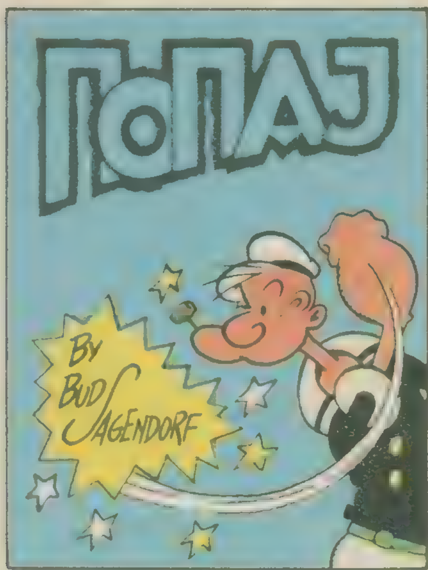
ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ДАНА ПРОСЛАВИЛИ СМО МОЈЕ ВЕНЧАЊЕ СА ГРОЈБЕН!

ЈА САМ БИО НАЈСРЕЋНИЈИ ЧОВЕК НА СВЕТУ, А МОЈ СТРИЦ НАЈСРЕЋНИЈИ НАУЧНИК.

ПРОФЕСОР ОТО ЛИДЕНБРОК ПОСТАО ЈЕ ДОПИСНИ ЧЛАН СВИХ НАУЧНИХ ДРУШТАВА НА СВИХ ПЕТ КОНТИНЕНАТА ЗЕМАЉСКЕ КУГЛЕ.

КРАЈ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **Потрага за Рембрантом**

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

МНОГО ЛЕП ДАН ЗА ШЕТЊУ!
ВОЛИМ ДА ШЕТАМ С ТОБОМ ЈЕР ТИ ПОЗНАЈЕШ СИЛАН СВЕТ!

ЗДРАВО, ПОПАЈУ... КАКО МАЛИ?
ЗДРАВО, ЂОКО! ШТА ИМА НОВО?
ЈА САМ КИКА!

НАЈВАЖНИЈА СТВАР НА СВЕТУ ЈЕ ДА ТЕ ЉУДИ ВОЛЕ И ДА ТИ ВОЛИШ ЊИХ!
АХА!

ЗДРАВО, ПОПАЈУ... БАШ СЕ РАДУЈЕМ ШТО ВАС ВИДИМ!
ЗДРАВО, КОМШИНИЦЕ! КАКО ВАШ ПАРАДАЈЗ?

ЗДРАВО, ПОПАЈУ!
ЗДРАВО, МИШО! КАКО СИ?
ХЕ!

КАД ПОРАСТЕМ БИЋУ ИСТИ КО ТИ!
ВОЛЕЋУ ЦЕО СВЕТ!
УЗ МАЛО ТРУДА... СА СВИМА ЋЕШ БИТИ ПРИЈАТЕЉ!

БАЦА!
ПОПАЈ!

ДУМ!

РАЗУМЕ СЕ, УВЕК ПОСТОЈЕ ИЗУЗЕЦИ... ТАКАВ ЈЕ ЖИВОТ!
АХА!
9-3
BUD SAGENDORF
1193/17

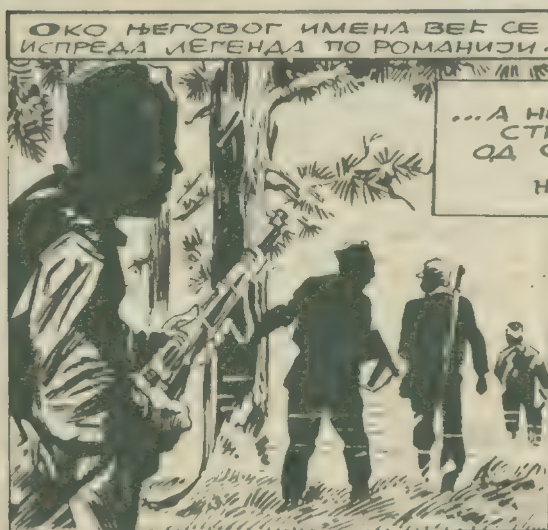
СЛАВИША ВАЈНЕР-ЧИЧА ПОСЛЕДЊА БОМБА

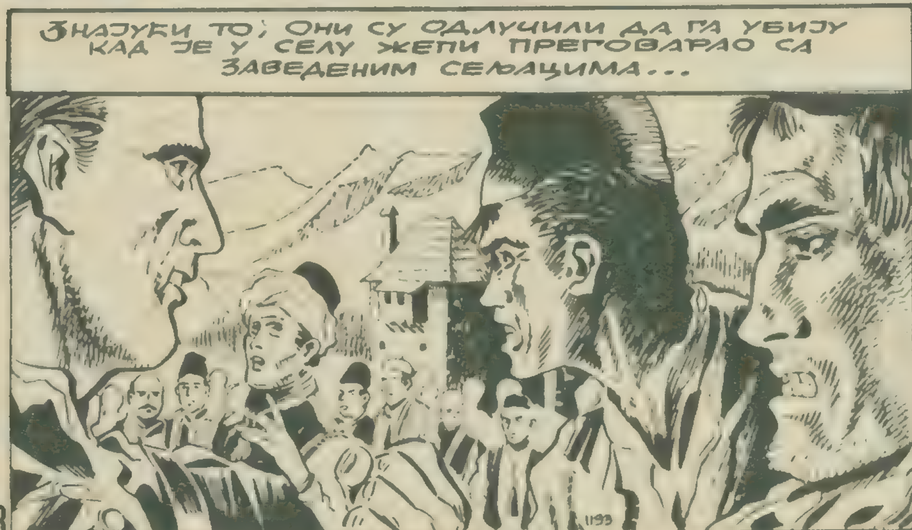

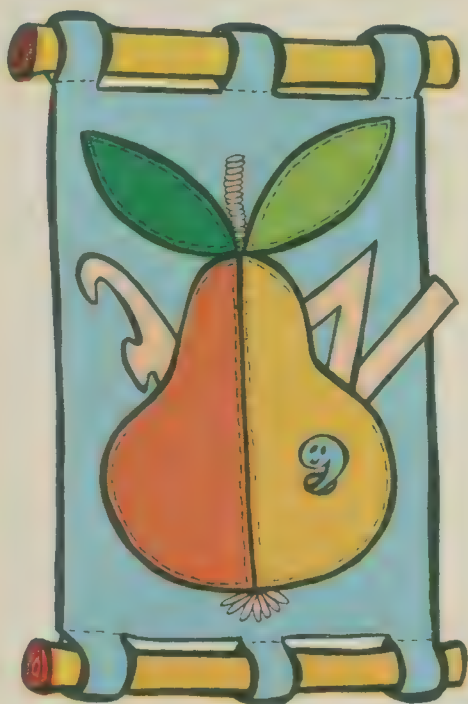
НАСТАВИЋЕ СЕ

НАПРАВИТЕ САМИ

ЗИДНИ ЏЕПОВИ

Колико пута вам се догодило да треба да пођете у школу а нигде вам нема лењира, бојица, фломастера, маказа итд. Негде се затурили! Зато вам предлажемо да спојите корисно с лепим и направите зидне џепове. У њих, осим поменутих ситница, можете ставити и четке или већ шта сами желите. Ако се будете придржавали нашег упутства ови џепови могу да буду детаљ који ће украсити вашу собу или кутак

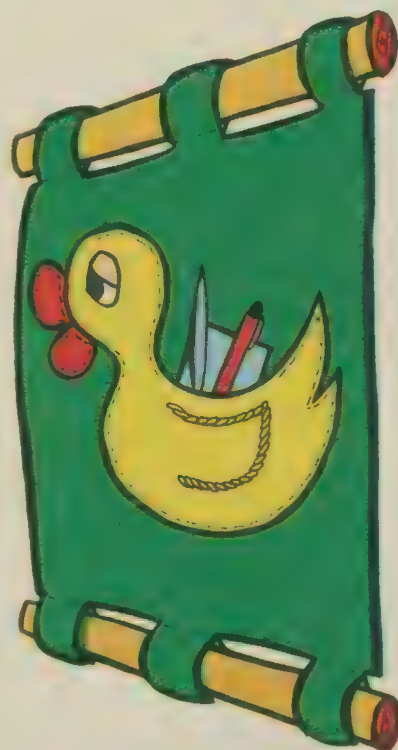
Од материјала за џепове најбоља је чоја, јер се лако кроји и не осипа Али, ако је немате може да послужи и сомот, платно, па чак и пластика

Џепови се овако праве искројте материјал за подлогу **(црт. 1).** Мере су дате за чоју, а уколико кројите од другог материјала додајте свуда по 2 цм за поруб

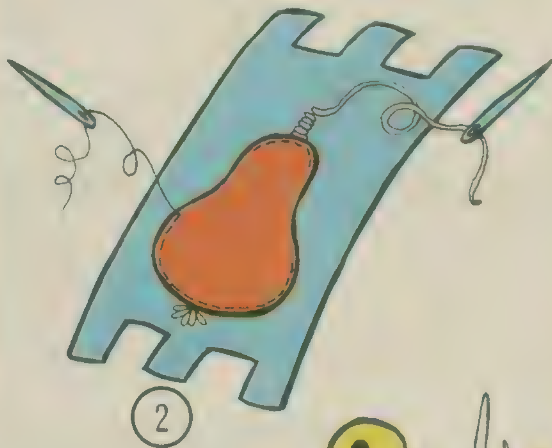
На подлогу **(црт. 2)** пришијте крушку или паткицу (шнит се налази на доњој половини стране), као и лист (два пута), по могућству зелене боје. Приликом пришивања оставите отворе — џепове које уколико сте вешта везиља, можете украсити и неком шаром

Паткици **(црт. 3)** извезите око и крило а затим је пришијте на подлогу **(црт. 4).** На крају у порубе увуците штапиће **(црт. 5)** и џепове окачите на зид

Напомена: на шниту за крушку и паткицу свака коцкица има димензије 2 x 2 цм

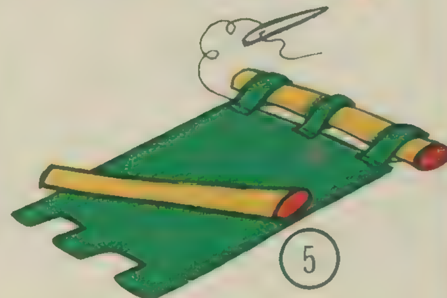

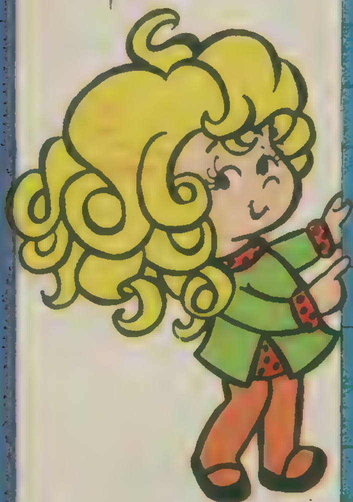

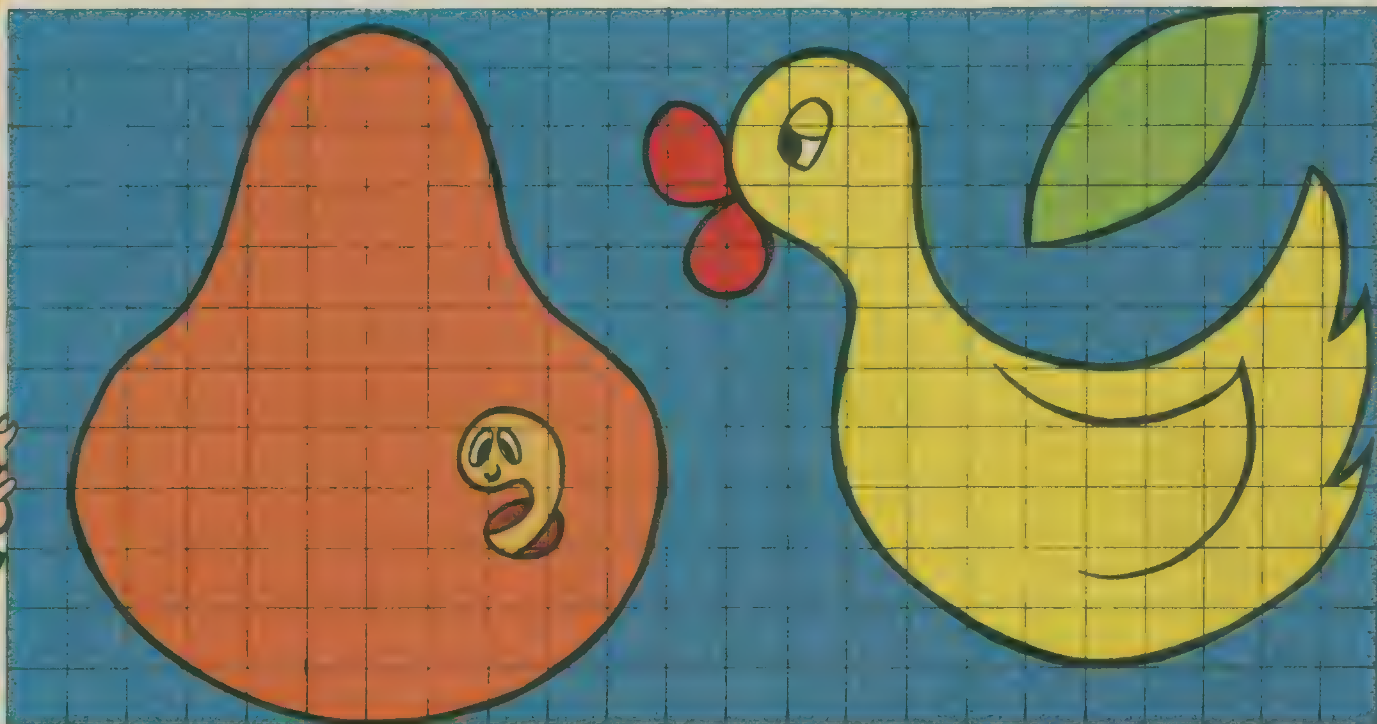

ПАЖЊА! ВЕЛИЧИНА СВАКЕ КОЦКИЦЕ ЈЕ 2cm X 2cm!

ОДРЕД КОЊИ

— Ако неко покуша да бежи, убиђу га — запретио је мајор Форсајт и наредио војницима да ловачким ножевима и лименкама копају ровове у песку.

Око четири часа поподне 16. септембра 1868. године одред од педесет људи јахао је уским кланцем према реци Арикири у источном Колораду. Сваки коњаник носио је ћебе, порцију, храну за седам дана, пушку марке „спенсер" са 140 метака и „колт" са 30 метака. Пратило их је неколико коња натоварених лековима и залихом муниције. Био је то одред америчке коњице.

На челу је јахао Џорџ Форсајт, млад тамнокоси мајор чије дечачко лице никако није одговарало његовој напраситој нарави. Десет дана је прошло откако су изјахали из Форт Валаса, у Канзасу, и већ су дубоко зашли у индијанску територију.

Пространу долину пресецало је песковито корито Арикира, широко око 120 метара. У ово доба године обично је било суво. Ту и тамо, протицала је вода стварајући мала острва обрасла ниским врбама, шљивама и грмовима дивљег памука. Ту су јахачи стали.

НАПАД У ПРАСКОЗОРЈЕ

Двадесетак километара уз реку налазио се индијански логор. Сумрак је већ пао када је неколико коњаника, остављајући за собом облаке прашине, догалопирало до шатора поглавице. Јавили су да су открили логор белих војника на обалама Арикира.

У индијанском логору настала је ужурбаност. Док су се мушкарци, сви способни за борбу, мазали ратничким бојама, старешине су одлучиле: напашће логор белих војника кад ноћ буде на измаку.

У праскозорје око неколико стотина Индијанаца запосело је обале Арикира опколивши уснули логор америчке коњице. Нису још били спремни да нападну кад је осам младих ратника, не чекајући знак за покрет, пошло обалом према месту на коме су били везани коњи америчких војника. Газили су опрезно и нечујно од грма до грма.

Амерички стражар приметио је у једном тренутку да се шибље и висока трава њишу иако није било ни дашка ветра. А онда се чуло рзање коња и он је, не оклевајући више, испалио неколико метака на[illegible]це. С друге стране осула се киша стрела. Стражар је пао тешко рањен. Док се уз ратничке крике група Индијанаца враћала међу своје, мајор Форсајт истрчао је из шатора. У јутарњој измаглици на обалама Аракира није приметио ништа необично, али знао је да су Индијанци ту.

— На коње! Брзо! — наредио је војницима који су већ били на ногама.

Форсајт је грозничаво размишљао шта да предузме, куда да поведе одред. Индијанци су их ухватили на спавању и сад не могу да бирају. Назад, кроз кланац којим су дошли, не могу јер ће их сигурно дочекати заседа, а напред — још је опасније. Уто су се са свих страна зачули ратнички поклици и Форсајт је схватио да има само један излаз: заузеће са својим одредом положај на највећем, међу густо обраслим, острвцима у кориту Арикира и бранити се.

— На острво! — наредио је и потерао коња према уздигнутом комаду копна, дугачком око шездесет метара, уз саму другу обалу Арикира.

Кад је завршен рат између Севера и Југа, почело је насељавање широких пространстава западно од реке Мисисипи чији су ретки становници до тада били само Индијанци. Белци су постепено заузимали све веће области, крчили шуме, подизали ранчеве и насеља потискујући староседеоце све дубље у неплодне планинске пределе. Али, Индијанци се нису лако предавали. Њихова племена пружала су снажан отпор који се постепено претварао у крвави рат, рат до истребљења.

БОЉИ ОД БЕЛАЦА

Слабо наоружани и невични ратовању какво су белци водили, уз то расцепкани по племенима, Индијанци су палили најближа насеља, ранчеве, рушили железничке пруге, нападали возове и караване. Ипак, комад по комад прерије освајала је нова цивилизација.

На сваку вест о новом нападу Индијанаца генерал Филип Шеридан, командант пограничних утврђења, у немоћном бесу размишљао је како да му доскочи. Изванредни јахачи, Индијанци су изненада и муњевито нападали, а онда се повлачили. Америчка коњица често је до изнемоглости гонила своје коње покушавајући да их стигне, али узалуд. Због тога је мајор Џорџ Форсајт предложио генералу Шеридану да се од прекаљених бораца формира мањи одред коњице који би пошао индијанским трагом и изазивао Индијанце на борбу.

Десет дана пошто је на челу одреда добро наоружане коњице изјахао из тврђаве Форт Валас, мајор Форсајт је увече 16. септембра на обалама Арикира по утабаној земљи и изгаженој трави закључио да Индијанци морају бити у близини. Улогорио се ту са својом коњицом не слутећи да ће га Индијанци изненадити на спавању.

Тек што су Форсајтови људи стигли на острво и, привезавши коње за ниско жбуње, сакрили се иза њихових тела, неко је повикао:

— Бежимо одавде! Индијанци ће нас побити као псе!

КРЕНУЋЕ И РИМСКИ НОС

Форсајт је муњевито реаговао. С пиштољем у руци пришао је уплашеном младом војнику, који је тражио да беже док још није касно.

— Ако неко покуша да бежи, убиђу га! — запретио је. — Пријавили сте се за борбу против Индијанаца и сад одступања нема!

Војницима није преостало ништа друго него да прионy на посао: ловачким ножевима и лименим посудама за храну почели су да копају по влажном песку како би направили какав-такав заклон. Тројицу добрих стрелаца Форсајт је одредио да заузму положај на самом врху острва одак

После четвртог напада Индијанаца, готово половина одреда била је неспособна за даљу борбу.

ДЕ НЕ СМЕ ДА ОДСТУПИ

ле је требало Индијанци да нападну.

Није прошло дуго, а Индијанци су кренули. Са леве обале Арикира талас стрелаца са коњима појурио је према острву. Од њихових борбених поклича долина је одјекивала. Кад су стигли на пушкомет, мајор Форсајт је наредио паљбу. Под снажном ватром Индијанци су се само раздвојили на две стране и почели да опкољују острво. Киша стрела и метака засула је мали одред америчке коњице. Већ у том налету једна стрела забола се Форсајту у ногу, а метак му је окрзнуо чело.

Индијанци су се сада повлачили, исто тако неочекивано и брзо као што су и напали. У позадини, друга група спремала се за напад. Један снажан, млад Чејен кукастог носа и дугачке црне косе везане у кику замишљено је гледао на бојиште. Био је храбар и лукав и белци у Форт Валасу добро су га познавали; звали су га Римски Нос. Сада је стајао по страни јер је био уверен да ће погинути ако се буде борио тога дана. Али, кад се следећа група ратника устремила на острво један Сијукс му је у пролазу добацио да је кукавица и Римски Нос је заборавио на предсказање којег се плашио: одлучио је да предводи следећи напад.

ПАО ЈЕ НАЈХРАБРИЈИ

У краткотрајном затишју које је завладало пошто су Форсајтови војници одбили и други талас Индијанаца сједном су се заорили продорни покличи. Снажан ратник на мрком мустангу, машући пушком изнад своје главе, потерао је коња на шљунковиту обалу Арикира. Охрабрени, Индијанци су појурили за њим.

По гласовима који су допирали до њега, Форсајт је осетио да се међу Индијанцима догађа нешто необично. Придигао се са земље и на челу веће групе Индијанаца угледао подивљалог Римског Носа.

Иако је био рањен, Форсајт је још командовао. Кад су се Индијанци приближили на око педесет метара, наредио је паљбу. Под кишом метака који су погађали и људе и коње Индијанци нису устукнули. Прескачући мртве и рањене, незадрживо су јуришали.

Тек пети плотун америчке коњице унео је пометњу међу Индијанце. Римски Нос је наредио повлачење, али се није дуго задржао у позадини. Следећи јуриш поново је предводио он. Јахао је дивље, не обазирући се на зрна која су звиждала око њега. Форсајтови су већ били на измаку снага, било је доста мртвих и рањених и изгледало је да неће још дуго издржати. А онда су Римски Нос нашао у близини места где су сакривена у шибље на врху острва, чекала три Форсајтова стрелца. Један је узео храброг Чејена на нишан и опалио. Римски Нос се у раздирућем болу пропео на коњу, затим се без гласа сручио у плићак.

Видевши да је пао најхрабрији међу њима, Индијанци су застали у трку. Неко је наредио повлачење и они су се брзо окренули. Окретали су се повремено, пуцали и одапињали стреле како би заштитили једни друге. Баш у том тренутку Форсајтов заменик поручник Фредерик Бичер неопрезно се подигао иза заклона и једна стрела му се зарила у груди. Крикнувши од бола, поручник је покушао да је ишчупа, али се занео и немоћно клонуо на земљу.

Све до сумрака Индијанци су нападали у групицама, а онда је завладало затишје.

ИЗВИДНИЦА У МОКАСИНАМА

Готово половина људи у Форсајтовом одреду била је онеспособљена за даљу борбу. Рањеници су трпели неиздрживе болове, а нико није могао да им помогне јер је лекар погинуо међу првима. И самог Форсајта рана на бутини, коју је добио у четвртом нападу Индијанаца, пекла је као жеравица.

Овако неће још дуго издржати. Једна околност им је ишла наруку: били су сакривени у густом растињу и Индијанци нису могли тачно одредити колико их још има. Али, после овако жестоког окршаја имали су муниције за највише три до четири дана. Због тога је Форсајт одлучио да пошаље четворицу извидника по помоћ. Надао се да ће бар један од њих успети да се пробије кроз густе редове Индијанаца.

Чим се ноћ ухватила, четворица људи, обувени у индијанске мокасине, докопала су се кроз шибље десне, мање чуване обале Арикира и упутила се кроз кланац према Форт Валасу. Ходали су натрашке, да ако се извуку, Индијанци ујутро не открију да је неко од бледоликих напустио логор. Кад су се примакли индијанским стражама, легли су на земљу и пузали сантиметар по сантиметар док се најзад нису извукли из кланца. До Форт Валаса требало је да пешаче целу ноћ и добар део следећег дана.

ПОВЛАЧЕЊЕ

Тек што је извидница отишла, при слабој светлости ватре Форсајт се загледао у своју рану. Није смео да је остави тако с метком унутра да се гноји и отиче. Осећао је да метак није дубоко, али ко да га извади? Као што је и очекивао, нико га није послушао кад је позвао да му неко извади метак из ране. Псујући кроз зубе, наредио је да му донесу ранац.

Извадио је из ранца бријач и позвао двојицу војника да му чврсто држе ногу. Кад је зарио врх ножа у рану, лице му се грчило од бола. Једном, па други пут и најзад је успео. Сад су му превили рану и Форсајт је убрзо заспао.

Следећег дана Индијанци нису нападали тако жестоко као раније. Налетали су на острво у групама, одапињали стреле и пушкарали, као да су, верујући да бледолики неће дуго издржати, желели само да покажу храброст. Штедећи муницију, Форсајтови су се распоредили по острву и иза заклона од песка и шибља одбијали нападе.

Тако је било и другог дана, а онда и трећег. Међу војницима је завладала глад а унаоколо се ширио непријатан задах трулежи.

Четвртог дана ујутро јак одред коњице јахао је у галопу ка реци Арикири. Кад их је са врха једне стене опазио индијански стражар, одмах је дао знак за узбуну.

У логору црвенокожаца настао је метеж. Поглавице су се окупиле у највећем шатору и после краћег већања одлучиле да се повуку: било је бесмислено упуштати се у борбу са бројнијим и боље наоружаним непријатељем.

Измучени неспавањем и глађу, Форсајтови људи су одахнули с олакшањем кад су приметили да се Индијанци повлаче. Били су сигурни да је појачање у близини. И заиста, само сат касније у близини се појавила колона коњаника на чијем се челу вијорила америчка застава.

Командант одреда који је стигао у помоћ био је запрепашћен сликом коју је угледао на Бичеровом острву у кориту реке Арикири: док су Форсајтови војници безвољно жвакали труло месо коња, убијених током борбе, мајор Форсајт мирно је прелиставао странице неке књиге.

Тако је пало још једно индијанско упориште. **П. З.**

Дан BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: ЗАТВОРЕНА НОВИНАРКА!

Тражимо пријатеље

Имам 13 година. Желим да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље и Енглеске. Волим фудбал и кошарку. **Симовић Зоран, Булевар ЈНА бр. 63/11, 91000 Скопље.**

Имам 17 година. Желела бих да се дописујем са девојкама и младићима из Југославије. Скупљам разгледнице наше земље. Волим спорт, музику и литературу. Одговорићу на свако писмо. **Лаудановић Зорица, 14 Riordan Street, Morphett Vale 5172, Australia.**

Ученик сам седмог разреда основне школе. Желео бих да се дописујем са другарицама и друговима широм наше земље. Скупљам значке, марке и разне албуме. Навијам за „Партизан". **Димитријевић Миле, Владимира Назора 17, 18500 Врање.**

Желео бих да се дописујем са девојчицама и дечацима из наше земље. Имам 13 година. Скупљам фотографије певача забавне музике. Навијам за „Партизан". Волим спорт и забавну музику. **Дамјанов Синиша, 27 марта бр. 27, 26213 Црепаја.**

Имам 14 година. Желела бих да се дописујем са дечацима из Југославије старим између 15 и 17 година и девојчицама од 14—16 година. Волим спорт, поп музику, литературу. Језик дописивања енглески. **Erna Einarsdottir, Alftamyri 38, Reykjavik, Iceland.**

Имам 13 година. Желела бих да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље. Сакупљам салвете и разгледнице. Свирам на хармоници и члан сам фолклорне групе. Желела бих да се дописујем на руском језику и са девојчицама из СССР-а. Одговорићу на свако писмо. **Матић Мирјана, ОШ „Никола Матковић", 74266 Тешањка код Добоја.**

Имам 11 година. Желела бих да се дописујем са девојчицама и дечацима до 12 година. Навијам за „Црвену звезду". Скупљам разгледнице, марке, слике глумаца, стари новац и салвете. **Ерић Јасминка, Душана Средојевића 3, 11000 Београд.**

Желела бих да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље и СССР-а. Имам 16 година. Навијам за „Црвену звезду". Сакупљам салвете, марке и разгледнице. **Циниђ Фатимка, Подринска 21, 75413 Козлук.**

Желим да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље. Скупљам разгледнице градова. Навијам за „Црвену звезду". Молим све оне који ми пишу да ми пошаљу своју слику и разгледницу града у коме живе. **Ковачевић Станко, 81000 Титоград, Београдска бб.**

Имам 14 година. Желела бих да се дописујем са другарицама и друговима из Југославије. Скупљам салвете и слике филмских глумаца. Језик дописивања српско-хрватски. **Тошић Станка, Kom. Sampetry-mare 793, Жуд. Тимиш, Р. С. Румунија.**

Имам 17 година. Желим да се дописујем са младима из наше земље. Волим музику, спорт и ликовну уметност. Скупљам поштанске марке, постере поп-певача, глумаца и мотора. **Ђорђевић Слободан, Бошка Ђорђевића бр. 20, 18542 Врањска Бања.**

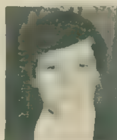

Имам 18 година. Желео бих да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље и иностранства. Језици дописивања: српско хрватски и руски. **Добросав Белушевић, Гундулићева 4, 14000 Ваљево.**

Желимо да се дописујемо са девојкама од 18—20 година. **Чурчић Драгољуб и Раковић Милован, В. П. 2050/40, 61000 Љубљана.**

Имам 17 година и желим да се дописујем са младима широм наше земље. Навијам за „Партизан". Волим поп музику. Скупљам марке, разгледнице, салвете, привеске за кључеве, проспекте филмова, старе календаре и постере поп састава. **Ковач Стеван, Штросмајерова А/4, 25250 Оџаци.**

Желим да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље. Имам 13 година. Навијам за „Црвену звезду". Волим забавну музику. Скупљам значке, разгледнице и салвете. **Ристовић Мирјана, II Заплањска бр. 7, 11043 Београд.**

Желим да се дописујем са младима из наше земље и иностранства. Волим забавну и народну музику. Имам 16 година. **Рељо Бадић, Гњиловац, 77220 Цазин.**

Желим да се дописујем са младима широм наше земље. Имам 18 година. Волим бит. музику. **Радак Иван, Мачванска 119 24000 Суботица.**

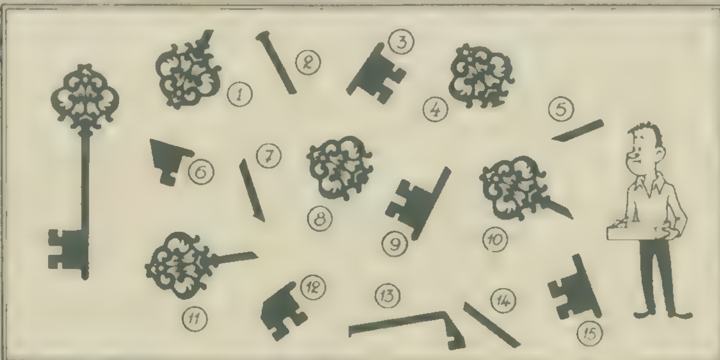

Желела бих се дописивати са другарицама и друговима широм наше земље. Имам 11 година. Волим забавну музику. Скупљам салвете. Молим да они који ми пишу пошаљу своју фотографију. **Лидија Марић, Тољани 40, 56257 Дреновци.**

Желим да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље. Имам 11 година. Скупљам слике Енвера Марића и Станиславе Пешић. **Зилић Зинаида, Нурије Поздерца бр. 13/V, 72000 Зеница.**

САСТАВИТЕ КЉУЧЕВЕ

Младић на цртежу треба од ових 15 делова да састави 5 кључева тако да буду исти као кључ на левој страни. Пазите! Сваки од ових кључева састоји се од три дела. Погодите којих?

ОДГОВОР:

Први кључ састављен је од делова обележених бројевима 1, 14 и 3; други од 4, 13 и 6; трећи од 8, 2 и 9; четврти од 10, 5 и 15 и пети од 11, 7 и 12.

КОГА ЈУРИ КАУБОЈ?

Каубој Џими кренуо је у јутарњи обилазак стада кад је угледао облак прашине који је вероватно подигла нека животиња. Каубој Џими зграбио је ласо и појурио. За ким? Ако желите да сазнате која је то животиња, пређите оловком или фломастером по тачкастим линијама почев од велике црне тачке на левој страни цртежа.

ОДГОВОР:

Добићете силуету бизона.

ТРИ ЛИНИЈЕ

Поделите помоћу три линије овај правоугаоник на шест делова али тако да сваки део садржи једну белу, једну сиву и једну црну звезду.

Рјешење (цртеж)

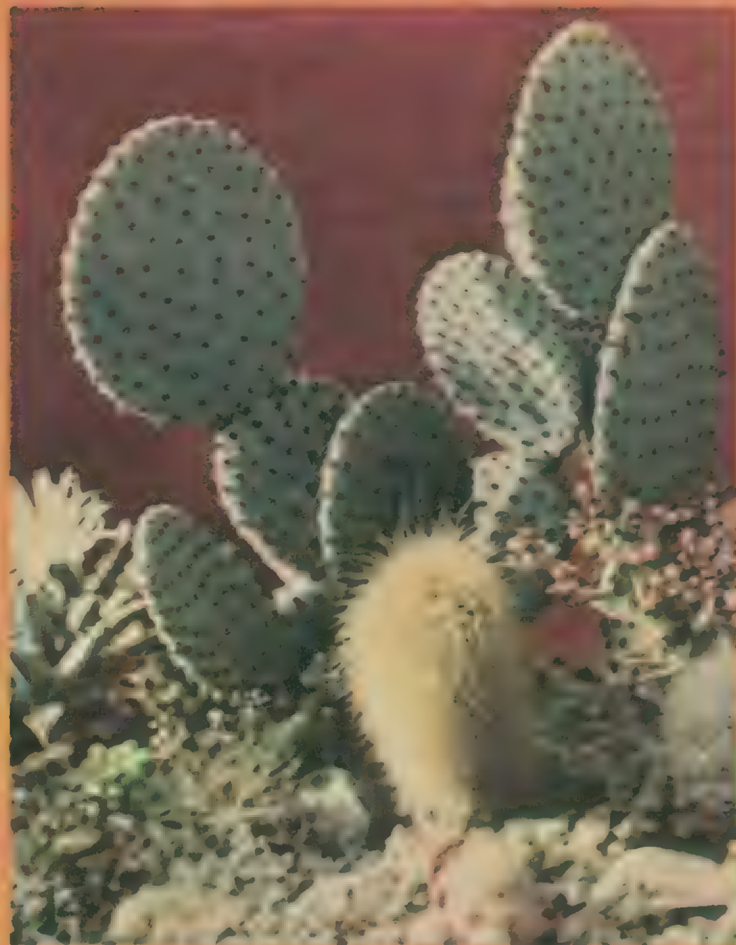

ЗАБАВНИКОВА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

КАКТУСИ

Плодови с

11

ПЕТЛОВЕ КРЕСТЕ — У ретку врсту кактуса спада Notocactus scopa f. cristata који на врху стабла има израштај налик на кресту петла. Кресте се размножавају само пелцером.

12

КАКТУС КАМЕЛЕОН — Постојбина лоптастог Pseudolobivia polycanestra су аргентински Анди. Светлозелено стабло под дејством сунчевих зрака добија љубичастобраон боју. На десетак сантиметара дугачким изданцима, обраслим црним длачицама, избијају бели цветови.

13

ИНДИЈСКА СМОКВА — Од других кактуса Opuntia се разликује тиме што има глиходе — мале длачице у облику куке. У пределима сиромашним водом и травом становници опунцију користе као сточну храну. Међутим, у Аустралији и јужној Африци овај кактус је постао права напаст, јер његове колоније све више освајају пашњаке. У Европи опунција је позната под именом индијска смоква и може се наћи на обалама Средоземног мора. У пролеће и јесен овај кактус процвета наранџастим и лимунжутим цветовима. Услед недостатка сунчеве светлости опунција обично не цвета у затвореном простору. Зими је треба заливати 1—2 пута месечно, јер иначе губи свој карактеристичан облик. Код нас је овај кактус познат под именом свекрвин језик.

14

МЕКСИКАНСКА КОМПОЗИЦИЈА — У планинама Мексика веома су распрострањене природне цветне композиције састављене од различитих кактуса и других биљака са меснатим лишћем.

15

МОГУ ДА СЕ ЈЕДУ — Плодови неких кактуса могу да се једу. Велики као кокошје око, црвенонаранџасте боје, плодови цереуса су пуни сјајног, црног семена. Мамиларије имају плодове у облику бобице коралноцрвене боје. Плодови кактуса Epiphyllum имају тамноцрвено месо, пријатног киселкасто-слаткастог укуса.

...са мирисом ваниле

16

И СЕМЕЊЕМ И КАЛЕМЉЕЊЕМ — Постојбина Aylostera pseudodeminuta је северна Аргентина. Цветови боје вина чине склад са сивим бодљама. Мада се размножава семењем, може и да се врло успешно калеми на стабло цереуса. Цвета 4—5 година после сејања.

17

НЕУМОРНО ЦВЕТА — У ретку врсту кактуса спада Thelocactus. Домовина овог необичног кактуса су неприступачне планине Сиера Мадре у Мексику. Пошто цвета сваке године Thelocactus се калеми на друге врсте кактуса које имају отпорније стабло. Његови цветови пречника 7—8 сантиметара отварају се током целог лета.

18

НАЈВЕЋИ НА СВЕТУ — У Андима расту кактуси Cereus, високи 15—20 метара са пречником стабла од 50 сантиметара. Понекад ови кактуси могу бити тешки и више тона. Осушено стабло цереуса је лако и отпорно и становници предела у којима нема шума користе га као грађевински материјал. У Мексику се од овог кактуса праве и декоративне живе ограде. У затвореном простору цереус успева једино ако има довољно сунчеве светлости. Његове младице погодне су за калемљење ретких врста кактуса.

19

ЦВЕТ ПАМПАСА — На каменитим брежуљцима непрегледних пампаса Јужне Америке расте Notocactus. После обилних киша његово стабло процвета жутим цветовима. У ретку врсту спада и Notocactus rutilans, чије зеленкасто стабло украшавају цветови кармин боје и кратке црвено-беле бодље. Цвета лети.

20

СЕДЕТИ НА ЛИСТУ — У тропским пределима Јужне Америке расте Epiphyllum. Овај кактус расте на лишћу или стаблу других биљака и отуда и потиче његово име Epiphyllum, што значи „седети на листу". Његови цветови беле боје миришу на ванилу и отварају се само ноћу. Данас се врло успешно гаји Epiphyllum који цвета дању и има ружичасте, тамноцрвене и љубичасте цветове али је изгубио свој пријатан мирис. Да би Epiphyllum цветао, неопходно је да буде посађен у меку земљу, да је изложен влажном ваздуху, да се умерено залива и да се налази у сенци. Размножава се помоћу семена и садница

ШЕСТ ГОДИНА ЕМИСИЈЕ

Прошло је шест година од 11. новембра 1968. када се у новој емисији на I програму Радио-Београда водитељ Никола Каракпајић први пут обратио младим љубитељима поп-музике речима „Добро вече и како сте?"

Емисија ВЕЧЕ УЗ РАДИО и редакција која припрема овај програм славе следећег понедељка два лепа и ретка јубилеја: шести рођендан и 300-ту емисију. Већ је постала традиција да ова емисија сваки јубилеј слави у друштву најверниjих слушалаца и сарадника, организујући специјалне концерте. На досадашњим прославама су наступили најпознатији представници југословенске поп-музике који су и сами везани за ВЕЧЕ УЗ РАДИО. Споменимо „Корни групу", „Сан", „Црне бисере", »YU-групу«, »TIME«, „Дах", „Београдски Шоу Ансамбл", „Поп машину", „С времена на време", „Опус" и солисте Зденку Ковачичек, Јадранку Стојаковић, Срђана Марјановића и многе друге.

И следећег понедељка ће слушаоци ове популарне емисије широм земље моћи да уз своје радио-пријемнике присуствују прослави шестог рођендана и прате специјални програм у коме ће учествовати групе које су ове године постигле највише успеха. Слушаћемо „Бијело дугме" и Јадранку Стојаковић из Сарајева, квартет Смак из Крагујевца, „Југословенску поп-селекцију", Зденку Ковачичек и јединствен састав „Вече уз радио" (састављен од чланова трија SOS и групе „Заједно") који ће први пут извести „Химну емисије". Из редакције која припрема прославу сазнајемо да ће на концерту учествовати још многи познати гости. Који — сазнаћете у понедељак 11. овог месеца ако пратите 300-ту емисију ВЕЧЕ УЗ РАДИО.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ВЕЧЕ УЗ РАДИО

Музика: Лазар Ристовски
Текст: Иван Глишић
Изводи група: Вече уз радио

Хеј, хеј, овамо сви!
Хеј, хеј, бројим до три!
ВЕЧЕ УЗ РАДИО *почиње сада,*
с' много музике после рада.
Понедељком никад нисмо сами
ВЕЧЕ УЗ РАДИО *тада нас мами.*
То је време смеха и игре,
то је време када смо чигре.
Ако закасниш, има лека,
ВЕЧЕ УЗ РАДИО *стрпљиво чека,*
ВЕЧЕ УЗ РАДИО *— бистра ока,*
бистра ока, срца широка.
Емисија наша зове
нуди нам хитове старе и нове.
Емисија наша, шанса је више,
оном ко свира, пева ил' пише.

ХИТ СТРАНА

Петком у Забавнику, а понедељком на Радио-Београду I, у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО, најбољи певачи, ансамбли и хитови!

УЧЕСНИЦИ ЈУБИЛАРНЕ ЕМИСИЈЕ »ВЕЧЕ УЗ РАДИО«

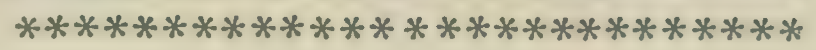

БИЈЕЛО ДУГМЕ — САРАЈЕВО Најватренија група године, како многи тврде, први пут долази у Београд да би се појавила на прослави емисије ВЕЧЕ УЗ РАДИО. С „Бијелим дугметом" наступиће Јадранка Стојаковић и тако први пут „у живо" извести нову плочу насталу у сарадњи са овом групом на којој се представља као певачица правог „рок-ен-рола". Групу „Бијело дугме" сачињавају: Жељко Бебек, вокални солиста, Горан Бреговић, гитариста, Владо Правдић, оргуље, Зоран Редић, басиста и Горан Ивандић, бубњеви.

ГРУПА „ВЕЧЕ УЗ РАДИО" У понедељак ће први пут бити изведена химна емисије ВЕЧЕ УЗ РАДИО: На стихове шабачког песника Ивана Глишића музику је написао талентовани оргуљаш Лазар Ристовски. Песму ВЕЧЕ УЗ РАДИО (коју објављујемо као ПЕСМУ НЕДЕЉЕ) извешће комбинован састав сачињен од чланова рок — трија SOS и акустичарске групе „Заједно" појачан аутором музике Лазаром Ристовским који ће свирати оргуље и електрични клавир.

СМАК — КРАГУЈЕВАЦ Квартет из Шумадије, предвођен изванредним гитаристом Радомиром Михајловићем — Точком, добија прву праву шансу! Ово је њихов деби на једном јавном снимању. За специјалну прилику СМАК је спремио и специјални програм: СМАК чине: Борис Анђелковић, певач, Зоран Милановић, бас гитариста, Слободан Стојановић, бубњеви и Радомир Михајловић — Точак, гитариста.

ЈУГОСЛОВЕНСКА ПОП-СЕЛЕКЦИЈА Велики мајстор оргуља Тихомир Поп Асановић налази се на челу супер-састава „Југословенска поп-селекција". Обично овај ансамбл окупља око 15 чланова. У понедељак ћемо слушати „мини верзију" „Селекције" појачану изванредном Зденком Ковачичек.

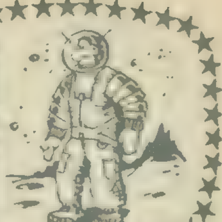
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

НИНОСЛАВ ЗЕЦ

Снимио: М. Вучићевић

Фантастична прича

ФРЕДЕРИК БРАУН

НЕШТО ЗЕЛЕНО

НА ВАШЕМ РАМЕНУ [illegible] — РЕКАО ЈЕ ПИЛОТ МАК ГАРИЈУ — [illegible] ХОЋЕТЕ ЛИ ДА ЧУЈЕТЕ И ОСТАТАК ИСТИНЕ?

Велико, модро сунце блештало је на љубичастом небу. На ивици смеђе равнице прошарана исто тако смеђим жбуњем, простирала се црвена џунгла.

Мак Гари ишао је према њој. Била је то можда хиљадита шума коју ће претражити. Трагао је упркос опасностима знајући да му је то једина нада.

— Још једна џунгла, Дороти — рекао је. — Јеси ли спремна?

Мало створење са пет удова које му је чучало на рамену није одговорило. Није знало да говори, али му се Мак Гари ипак обраћао. Било му је потребно друштво.

Колико је дуго познавао Дороти? Рекао би — око четири године. Пронашао ју је отприлике годину дана по доласку на ову планету — наравно, уколико није погрешно проценио време које је прошло. Закључио је да Дороти припада нежнијем полу јер је тако питомо почивала на његовом рамену.

— Биће невоља, Дороти — рекао јој је. — Свакако ћемо наићи на лавове или тигрове!

Волећеш је, Дороти!

Положио је руку на соларни пиштољ који му је висио о појасу спреман да га потегне чим затреба. По хиљадити пут захвалио је небу што је успео да из олупине свога брода спасе ово оружје — једино за које није била потребна муниција. Само га је требало два сата држати на сунцу, сунцу било које планете, како би упило енергију. Без њега не би на Кругеру III преживео ни недељу дана.

Још пре него што је стигао до ивице џунгле, угледао је лава. Наравно, животиња није нимало личила на земаљског лава — била је боје сличне околном растињу, само једва нешто светлије, са осам веома савитљивих ногу и огромном, кошчатом главом.

Мак Гари ју је назвао лавом. Имао је права да је крсти како хоће јер животиња није имала имена. Или, ако јој га је неко и наденуо, тај се није вратио на Земљу да поднесе извештај о животињском свету на Кругеру III. Један једини васионски брод спустио се овде пре Мак Гаријевог и никада није поново узлетео. Мак Гари је већ пет година трагао за овим бродом надајући се да ће наћи нетакнуте електронске цеви које су на његовом биле уништене. Када би их нашао, могао би да се врати на Земљу.

Застао је на десетак корака од ивице џунгле и уперио соларни пиштољ на лава. Повукао је обарач, блеснула је светлост — дивна, зелена светлост — и лава више није било! Мак Гери се насмешио.

— Јеси ли видела, Дороти? Била је то зелена боја, једина боја које нема на вашој проклетој планети. Најлепша боја у свемиру! Само је једна планета пуна зеленила, моја планета, и ми ћемо се заједно вратити на њу. Сигуран сам да ћеш је волети, Дороти!

Осврнуо се и прешао погледом по смеђој равници, љубичастом небу и модроцрвеном сунцу — непомичном сунцу које је увек обасјавало исту страну планете. По хиљадити пут помислио је да овде не би било лоше живети, само кад би било зеленила као на Земљи. Ваздух се могао удисати, температура је била угодна, биљака које се могу јести и меса до миле воље. Дружење са Дороти, ма како једнострано, помогло би му да победи усамљеност. Само — кад би било зеленила!

Црна тачка

Џунгла у коју је зашао није се простирала на површини већој од једног квадратног километра, али била је тако густа да је морао једном да спава и једе пре него што ју је целу обишао. Убио је још два лава и једог тигра. Када је завршио, обишао ју је још једанпут и ножићем обележио најкрупније дрвеће како му се не би догодило да је поново претражује. Дрвеће је било меко и кора се скидала као љуска кромпира.

Потом се поново упутио туробном смеђом равницом. Управо је заустио да поново Дороти опише зелене долине Земље када изнад главе зачу звук. Помислио је да му се учинило, но махинално је подигао главу и — видео!

Љубичастим небом кретала се црна тачка. **Васионски брод**! Морао је то бити бод јер на Кругеру III није било птица!

Знао је шта треба да учини — толико пута је размишљао о томе како да привуче пажњу на себе ако се на небу појави нека летелица! Дрхтавом руком истргао је соларни пиштољ, подигао га увис и повукао обарач. Блесак није био јак, бар не са удаљености на којој се налазио брод, али је био зелен — једина зелена тачка на смеђој планети и пилот ју је морао угледати ако је гледао у његовом правцу.

Мак Гари је поново повукао обарач и пилот је видео! Три пута је угасио и упалио млазне моторе — био је то устаљени одговор на сигнал за помоћ. Затим је стао да кружи спуштајући се.

Мак Гарију почеше да клецају колена. После тако дугог чекања, тако изненадан спас! Подигао је руку ка левом рамену и дотакао малу петоногу љубимицу.

— Дороти — заустио је — то је...

Али, глас га је издао.

Брод се сада припремао да слети. Мак Гари се погледао и одједном се застиде свог изгледа. Био је прљав и можда непријатно мирисао, тела мршавог и истрошеног, готово старачког. Али, разлог томе била је, наравно, промена хране — не-

Мак Гари је узео соларни пиштољ, уперио га у Арчера и повукао обарач.

колико месеци земаљске хране и све ће бити као пре!

Потрчао је ка месту где се спустио брод. Сада је могао да види да је то једносед попут брода којим је и сам стигао овамо. Али, то није ништа значило: у случају потребе једносед је могао да прими и двојицу, бар за кратко путовање до прве насељене планете, одакле ће лако наставити пут ка Земљи. Натраг ка зеленим брдима и долинама...

Ни сам није знао како се нашао пред бродом, чекајући да се отвори капак. Из летелице је искочио витак младић у униформи свемирске патроле.

— Повешћете ме натраг? — било је Мак Гаријево прво питање.

— Наравно — рекао је младић. — — Јесте ли већ дуго овде?

— Пет година! — рече Мак Гари и бризну у плач.

— Јадни човече! — узвикну младић. — Ја сам поручник Арчер из свемирске патроле. Разуме се да ћу вас повести натраг чим се мотори довољно охладе за полетање. Одвешћу вас до Картагине на Алдебарану II. Одатле крећу бродови у свим правцима. Али, шта вам је тренутно потребно? Храна? Вода?

Мак Гари немо заврте главом. Ништа му није било потребно. Вратиће се на зелену Земљу! Једино то је било важно. Љубичасто небо одједном се заталасало пред његовим очима, а затим је настао мрак.

Вечити дан и вечито лето

Отворио је очи и добро повукао из боце коју му је младић држао на уснама. Затим се усправио и осетио боље.

— Јесте ли се прибрали? — упита младић. — Крећемо за пола сата. Желите ли сада нешто да ми испричате о свему што сте преживели?

Сели су у сенку једног смеђег жбуна и Мак Гари му је испричао све по реду. Како је слупао брод, како је пет година трагао за другим бродом за који је читао да је настрадао на истој планети, у нади да ће наћи читаве електронске цеви и, најзад, о Дороти, малој петоногој љубимици која му је седела на рамену и правила друштво.

Али, док је причао, лице поручника Арчера постајало је све смркнутије и све тужније.

— Пријатељу — упитао је најзад благо — које сте године дошли овамо?

Мак Гери је почео да схвата шта је по среди. Како је могао да мери време на планети на којој су владали вечити дан и вечито лето?

— Дошао сам четрдесет друге — — рекао је. — За колико сам погрешио? Мислио сам да сада имам тридесет година.

— Сада је седамдесет друга, Мак Гери. Дошли сте овамо пре тридесет година и сада вам је педесет пет. Али, немојте бринути због тога. Медицина је напредовала и пред вама је још дуг живот.

— Педесет пет година... — промуца Мак Гари.

— Пријатељу — рече Арчер са пуно сажаљења — хоћете ли одједном да прогутате и остале лоше вести? Има их неколико. Нисам психолог али мислим да је најбоље да све сазнате одједном.

— Причајте, поручниче — одговорио је Мак Гари. Ништа није могло бити горе од сазнања колико је стар. Али, чак ни то није било важно пошто је најзад био сигуран да се враћа на Земљу.

— Савршено сте поднели ових тридесет година, Мак Гари — наставио је пилот — захваљујући томе што сте веровали да овде постоји олупина још једног брода.

Препоручио бих вам Марс!

Али, никада је не бисте нашли јер до тог удеса није ни дошло на Кругеру III већ на Кругеру IV! — Направио је паузу па наставио: — Даље, на вашем рамену нема никакве животиње. Дороти је плод ваше маште. Али, ништа зато — и то вам је помогло да сачувате разум.

Мак Гари додирну лево раме. На њему заиста није било ничега.

— Добри човече — закључи Арчер — дивно је што сте здрави и читави! После тридесет година самоће то је право чудо!

— Поручниче — прекиде га Мак Гари — рекли сте да ћете ми саопштити све одједном. Шта има још?

— Хм, да. Преостало је најтеже. Рекли сте да желите натраг на Земљу. Препоручио бих вам Марс, планету са дивним жутосмеђим планинама. Или, ако вам се више допада, пурпурну Венеру. Али — — не Земљу. Тамо више нико не живи!

— Земља више ... не постоји?

— Постоји, пријатељу, али је црна и гола, опустошена у рату с Аркуријанцима пре двадесет година. Ми смо их касније победили и истребили, али они су први напали Земљу.

— Нема Земље... — поновио је Мак Гари. Глас му је био безбојан.

— Драго ми је што то мирно примате — рекао је Арчер. — Најзад, то је ипак шок. Па, рекао бих да сада можемо да кренемо.

Проклети Арчер

Устао је и упутио се ка малој летелици. Мак Гари је такође устао. У руци му се одједном нашао соларни пиштољ. Подигао га је, уперио у Арчера и повукао обарач. Пилота је нестало. Мак Гари је пришао броду-једноседу и испалио још један хитац. И брода је нестало. Заденуо је пиштољ за појас и упутио се у правцу црвене џунгле која се видела на хоризонту.

Дотакао је руком раме. Дороти је била ту, као и свих протеклих година. Подигла је једну од својих пет шапа и положила му је на надланицу.

— Не брини, Дороти — рекао је — Наћи ћемо ту олупину, можда управо у овој џунгли. А када је нађемо...

Када је стигао на ивицу џунгле, угледао је тигра — љубичастог тигра са шест ногу и главом налик на буре. Мак Гари је испалио хитац из свог соларног пиштоља и блеснула је зелена светлост.

— Јеси ли видела, Дороти? — рекао је. — Зелена боја, боја планете на коју идемо, моје планете. Сигуран сам да ћеш је волети. Онај проклети Арчер покушао је да ме убеди како ње више нема, како више нема зеленила у свемиру! Хтео је чак да поверујем да ни тебе нема, да сам те измислио! Добио је своје.

— Знала сам да му нећеш поверовати — рече Дороти.

Мак Гари се није изненадио — — учинило му се да је Дороти одувек знала да говори. Само ју је потапшао и, с пиштољем у руци, крочио у џунглу. Био је сигуран да ће у овој најзад наћи олупину брода.

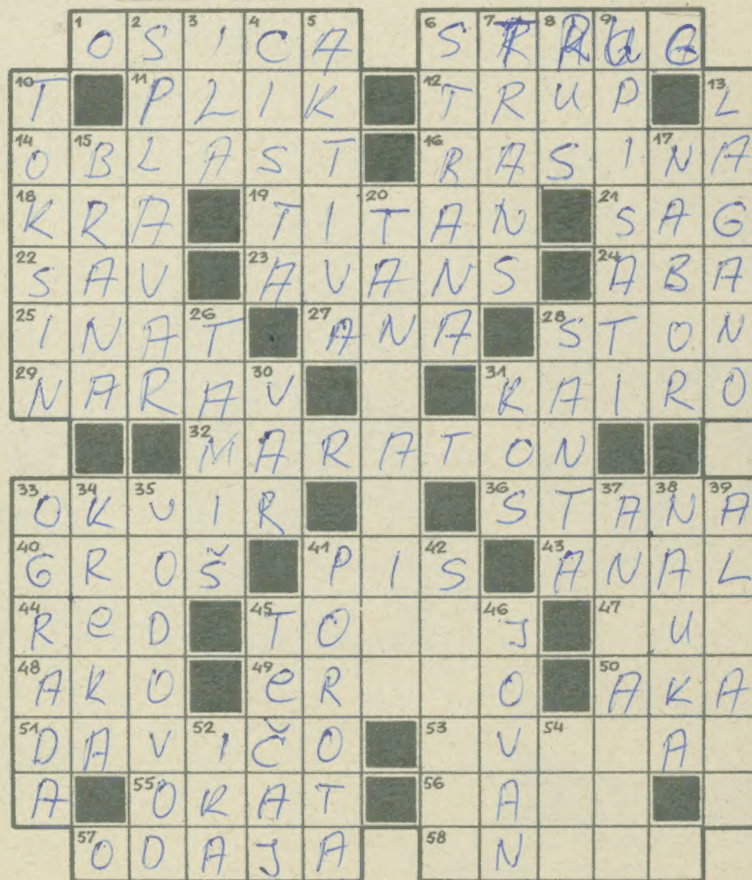
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) зоља, 6) врста машине, дребанк, 11) мехур на кожи, 12) тело, 14) подручје, 16) десна притока Западне Мораве, 18) превлака на Малаки, 19) див, горостас, 21) ћилим, простирка, 22) целокупан, 23) предујам, 24) грубо сукно, 25) пркос, 27) загребачка филмска глумица (Карић), 28) место на полуострву Пељешцу, 29) ћуд, 31) град у Египту, 32) најтежа атлетска дисциплина, 33) рам, 36) женско име, 40) врста старог новца, 41) узвик којим се терају мачке, 43) летопис, 44) уредност, 45) место у Мађарској, познато по вину, 47) пехар, 48) погодбени везник, 49) муза љубавне поезије, 50) лука у Израелу, 51) наш савремени књижевник, 53) врста морске рибе, 55) великих очију, 56) притока Неретве, 57) просторија, 58) стари египатски писац.

УСПРАВНО:

1) хемијски знак за кисеоник, 2) особа која управља сплавом, 3) црна креда, 4) израштај у телу испуњен течношћу, 5) целокупна имовина и сва потраживања једног предузећа, 6) део књиге, 7) занос, екстаза, 8) припадник једног словенског народа, 9) извршити упис, 10) отров, 13) споро, 15) устава, 17) бора, 20) језеро у источној Африци, 26) река у Банату, лева притока Дунава, 28) громада леда, 30) заварено место, 31) птица певачица, 33) плот, 34) рудник угља у Босни, 35) постројење за снабдевање водом, 37) врста небељеног платна, 38) учење, знаност, 39) врста легуре, 41) судско тело састављено од грађана, 42) врста књижевног рада, 45) курс, 46) име песника Змаја, 52) летовалиште на Кварнеру, 54) личност из Флоберовог романа.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) длака, 6) Палас, а, 11) одар, 12) Алеи, к, 14) пакард, 16) тијара, 18) ода, 19) тенис, 21) рам, 22) лат, 23) Анока, 24) Еве, 25) Омиш, 27) ива, 28) улар, 29) новац, и, 31) слана, 32) корнати, 33) вазал, а, 36) оцена, 40) амал, 41) крт, 43) атар, 44) рер, 45) ракун, 47) ила, 48) аба, 49) урари, 50) кер. 51) навика, 53) Исмета, и, 55) алас, 56) Скот, т, 57) снови, 58) талас.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ" Миродуб Лазаревић.
Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника" Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дин, полугодишња 88,00 дин, тромесечна 44 дин. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дин, полугодишња 176,00 дин, тромесечна 88,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 60.—. Долар 24.— Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Златна грлица

БИБЛИОТЕКА ЗА СВЕ УЗРАСТЕ

ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ
ОРАШЧИЋИ ПАЛЧИЋИ
ЗЛАТНА ГРЛИЦА

СПЕЦИЈАЛНИ ПОПУСТ ЗА ЧИТАОЦЕ ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА

Читаоци Политикиног забавника који купе за готово добијају комплет (6 књига) за 180 динара. Једну књигу по цени од 30 динара. Износ ће платити поштару кад приме књиге — поузећем.
Купци на отплату добијају комплет за 210 динара. Једна књига је 35 динара. Наруџбенице се примају најмање за 70 динара (јер се мање не исплати слати због поштарине). Месечна рата најмања 30 динара.
Свака књига има свој број. Упиши на наруџбеницу бројеве књига које желиш да купиш или комплет. Попуњену наруџбеницу налепи на дописницу и пошаљи на адресу: „ВУК КАРАЏИЋ" 11000 БЕОГРАД, Краљевића Марка бр. 9.

I коло

Библиотека ЗЛАТНА ГРЛИЦА намењена је младим, најмлађим, али и најстаријим читаоцима. Јер бајке, приче, песме, узбудљиве животне драме, писане чисто, јасно, не познају временске међе.
Библиотека ЗЛАТНА ГРЛИЦА обухвата пробрано штиво домаћих и страних писаца. Њена је намера да најмлађим читаоцима избаци шунд из руку, да их одмалена, приволи да читају право штиво које је баш њима намењено. Зато ће ЗЛАТНА ГРЛИЦА из године у годину стварати веома велики и репрезентативни фонд књига, неопходан за развој младог човека како би се шириле границе његовог знања, разбуктавала стваралачка машта, његово осећање добра, оно најплеменитије у човеку што ће га увек красити. Текстови ЗЛАТНЕ ГРЛИЦЕ надахњују и оплемењују.
Сарадници ЗЛАТНЕ ГРЛИЦЕ су наши најистакнутији сликари. Свака књига је богато илустрована. Уметнички прилози су на високом уметничком нивоу. Корице су штампане у више боја. Повез је тврд и грађан.

Прво коло ЗЛАТНЕ ГРЛИЦЕ садржи:

1) Десанка Максимовић:
ОРАШЧИЋИ — ПАЛЧИЋИ, збирка изванредних приповедака наше велике савремене песникиње

2) Стеван Раичковић:
ВЕТРЕЊАЧА, збирка песама намењена најмлађим читаоцима, у ствари — заокружено дело инспирисано дечјим светом.

3) Слободан Марковић:
ДВАНАЕСТ МЕСЕЦИ, књига стихова коју краси пребогата пишчева машта, звонки, глатки стихови, необичне и прелепе слике.

6) Ивица Рорић Вања:
ПРИЧА ДО ПРИЧЕ, ПЈЕСМА ДО ПЈЕСМЕ, књига која је готово сва сведена у наслову.

4) Гвидо Тартаља:
ОПЕТ ЈЕ ТУ ПРОЛЕЋЕ, књига прича и песама за децу за коју је сам аутор рекао: „Ако би ме неко питао шта сам имао увек на уму приликом писања за децу, одговорио бих: неговање љубави за матерњи језик код малих читалаца".

5) Коста Степановић:
ГОЛУБ НА ДЛАНУ, књига савремених прича из живота и рата, приче о малим партизанима, подвизима знаних и незнаних јунака.

ИП „ВУК КАРАЏИЋ"
11000 БЕОГРАД,
Краљевића Марка број 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем:

1. ЗА ГОТОВО — књиге број: ______ за укупну суму од ______ динара, коју ћу платити поштару кад ми донесе књиге.
2. НА ОТПЛАТУ — књиге број: ______ за укупну суму од ______ динара. Износ ћу платити у ______ месечних рата. Прву рату платићу поштару кад ми донесе књиге.
(непотребно прецртати)

КУПАЦ ______
Улица и број ______
Пошт. број и место ______
Радна организација ______

______ (Печат и потпис овл. лица)

______ (Потпис купца)

Пензионери прилажу одрезак од пензије. У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ЧОВЕЧУЉАК ИЗ ЗЕМЉЕ

Желела бих да у Малој пошти прочитам нешто више о мандрагори или алрауни.

Милица Симоновић, Београд

Без надземног стабла, с отровним кореном који обликом подсећа на човечуљка, мандрагора или алрауна је вишегодишња зељаста биљка за коју су везана разноврсна веровања готово свих европских и ваневропских народа. Најпознатија је

под именом мандрагора које долази од грчких речи „мандра" — „штала" и „агеиро" — „скупљати", јер се ова биљка врло често налази око штала. Некада се веровало да, поред осталих чудотворних особина, има и моћ да држи стоку на окупу. Њен други такође веома раширен назив — алрауна — пореклом је из Персије. Ова биљка необичног корена има и неколико имена која су поникла у нашем народу: буновина, адамова глава, велико зеље, веље зеље, дивља јабучица, мандрак, надлишак, околочеп, скочац, покрин, покрик. Име покрик настало је отуда што се сматрало да мандрагора кричи кад се вади из земље.

Мандрагора код нас расте у Приморју. Необични корен ове биљке има јак опојан мирис и због тог је некад употребљавана као лек против зубобоље и других болести. У средњем веку мандрагора је сматрана чаробном биљком. Мит о овој њеној моћи нарочито је раширен у немачкој митологији.

ГУТАЊЕ САБЉЕ

Занима ме како гутачи сабље у циркусима и на вашарима успевају да сабљу ставе у уста и стомак, а да се не повреде. Да ли је у питању трик или нека хипнотичка варка?

Зоран Младеновски, Гостивар

Једна од тачака које у циркусима највише привлачи пажњу гледалаца свакако је гутање сабље. Многи се питају на који се начин то изводи и није ли то можда нека хипнотичка варка. Један од познатих вештака у гутању сабље, Дан Мани, објаснио је у чему се она састоји.

— Врх оштрице сабље — каже он — држи се прислоњен уз задњи део грла све док се слузокожа не привикне на хладни додир метала. Ако је гутач сабље почетник, онда он при оваквом додиру обично у грлу има осећај грчења. До тога долази зато што организам не трпи никакав страни предмет и жели да га на неки начин одстрани. Али, после дужих и напорних вежби, човек је у стању да савлада ову природну реакцију организма и тада сабљу, која иначе није оштра, лако може да спусти у стомак. Пре сваког извођења ове атрактивне, али и опасне тачке, сабљу треба добро избрисати јер и најмања трунка

прашине на металу изазива надражај у гуши, који доводи до подригивања и то је за извођача најопасније. Да би сабља лакше клизила кроз гркљан и једњак, она мора да је поникловaна и сасвим глатка. Сабљу треба редовно брисати и зато да не би у додиру са стомачним соковима зарђала. Као што се види — завршио је познати вештак — извођење је врло једноставно, али је за то потребно да се веома дуго и упорно вежба.

НЕНАДМАШНА ЗЛАТНА ЛЕВИЦА

Жељела бих да у Малој пошти напишеш нешто више о нашем славном кошаркашу Радивоју Кораћу.

Споменка Ковачевић, Мостар

Другог дана јуна 1969. године погинуо је у саобраћајној несрећи код Сарајева Радивоје Кораћ, наш најпознатији и најистакнутији кошаркаш свих времена. Популарни Жућко, „златна левица" не само наше него и европске и светске кошарке сахрањен је у Алеји великана у Београду, заједно са Трајком Рајковићем, другим великаном наше кошарке.

Радивоје Кораћ је рођен 1938. у Сомбору. Био је члан кошаркашког клуба „Београд" и с њим је четири пута освајао титулу првака Југославије (1958, 1960, 1963. и 1964. године). Најбољи стрелац Југославије био је четири пута и држи рекорд са 695 датих кошева у једној сезони. За репрезентацију Југославије први пут је играо 8. децембра 1958. године у Пезари против Италије и од тада је дрес са државним грбом носио 157 пута. Као репрезентативац учествовао је на три олимпијаде: у Риму 1960, у Токију 1964. и у Мексику 1968. године кад је Југославија освојила сребрну медаљу у кошарци. Кораћ је најзаслужнији за прво место на незваничном првенству света 1966. у Чилеу, а на европском првенствима 1961. у Београду, 1964. у Вроцлаву и 1965. у Москви био је најбољи стрелац. У Београду је постигао 216 кошева, у Вроцлаву 239 и у Москви 195. На шампионатима у Београду и Москви Југославија је била друга а у Вроцлаву трећа.

Године 1960. Радивоје Кораћ је проглашен за спортисту године. Носилац је и Мајске награде Србије и Октобарске награде Београда.

Кроз међународно клупско такмичење „Куп Радивоја Кораћа" југословенска и европска кошарка чувају успомену на Жућка и његову ненадмашну „златну левицу".

КОЛИКИ ЈЕ ТИХИ ОКЕАН?

Волео бих да знам колики је Тихи океан.

Зоран Томић, Зајечар

Тихи или Велики океан заузима простор од 180 милиона квадратних километара. Он је по површини већи него сви континенти заједно. Запремина му је шест пута већа од запремине свих континената, тј. од њихових делова који се налазе изнад морског нивоа. Средња дубина овог џиновског океана износи 4 300 метара, а код Филипинских острва он је дубок 10 793 метра.